

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Bc. Kamila Kapilová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kamila Kapilová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Název anglicky

The problematics of sustainable development

Cíle práce

Cílem bude návrh řešení podporující implementaci strategických dokumentů na úrovni obce (Podbořany) z různých úhlů pohledu společenských problémů. Hlavní cíl bude podpořen dílčími cíli, kterých také vzejde návrh na tvorbu ekonomických, sociálních a environmentálních indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí bude vycházet ze studia dokumentů na globální, evropské, národní i místní. Terénní šetření bude probíhat pomocí kvantitativního a kvalitativního sociologického výzkumu. Dílčí cíle budou dosaženy pomocí dotazníkového šetření mezi veřejností daného regionu. Kvalitativní šetření bude realizováno pomocí rozhovorů mezi regionálními aktéry. Dále se bude studie zabývat porovnáváním a analýzou indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci vzhledem k indikátorům České republiky. To to bude základem návrhu na tvorbu indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. Úvod 2. Cíl a metodika 3. Teoretická východiska 4. Charakteristika prostředí 5. Terénní šetření 6. Zhodnocení výsledků a diskuse 7. Závěr 8. Seznam použitých zdrojů 9. Přílohy.

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

indikátory, informovanost, Podbořany, region, strategie udržitelného rozvoje

Doporučené zdroje informací

- Agenda 2030., Implementace Agendy 2030., 2020. [online] [cit. 2020-07-02] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/\\$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf)
- Agenda 2030., Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030., 2020. [online] [cit. 2020-07-02] Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/10/Implementa%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n.pdf>
- DISMAN, M., 2011. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Praha: Universita Karlova. Karolinum. ISBN 978-80-246-1966-8.
- KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L., MAJEROVÁ, V., 2011. Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4093-5.
- MAIER, K., 2012. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MAJEROVÁ, V., 2008. Český venkov: Studie jihočeského a ústeckého kraje. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-213-1768-0.
- MULHOLLAND, E., BENARDO, A., BERGER, G., 2017. Communication and Awareness Raising in the Implementation of the 2030 Agenda and the SDGs: Activities and Challenges, ESDN Quarterly Report 44, April 2017, ESDN Office, Vienna. [online] [cit. 2020-07-06] Dostupné z: https://www.sd-network.eu/quarterly%20reports/report%20files/pdf/2017-April-Communication_and_Awareness_Raising_in_the_Implementation_of_the_2030_Agenda_and_the_SDGs.pdf
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+., 2020. [online] [cit. 2020-06-13] Dostupné z: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>
- Sustainable development., 2020. Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. [online] [cit. 2020-06-25] Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/23311886.2019.1653531?needAccess=true>
- TŘEBICKÝ, V., KOLSKÁ, K., TREZNER, J., 2020. Udržitelný rozvoj měst a obcí. [online] [cit. 2020-06-13] Dostupné z: <https://www.mestovsetin.cz/1-publikace-udrzitelny-rozvoj-mest-a-obci/d-498648/p1=48975>
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 4. 3. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Problematika udržitelného rozvoje regionu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 3. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za podnětné a cenné rady, které mi poskytovala při zpracování mé diplomové práce. Současně bych chtěla poděkovat starostovi Města Podbořany Mgr. Radkovi Reindlovi za vstřícnost, ochotu a pomoc při získávání potřebných informací a podkladů potřebných ke zpracování mé diplomové práce a správci internetových stránek Města Podbořany panu Antonínovi Mederovi za vstřícnost při uveřejnění ankety a zaslání získaných dat. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům. V neposlední řadě patří obrovské poděkování mé rodině, bez které bych tuto práci nemohla dokončit.

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Abstrakt

Obyvatelé světa se shodli, že budoucí rozvoj nesmí být na úkor budoucích generací. Ekonomický rozvoj slouží potřebám lidí, a proto musí být udržitelný. Tato práce se zabývá udržitelným rozvojem po stránce lokalizace, implementace a monitorování na regionální úrovni, konkrétně ve Městě Podbořany. Město Podbořany se nachází v Ústeckém kraji. Práce se zaměřuje na zkoumání plnění cílů udržitelného rozvoje v návaznosti na plnění a implementaci Strategického rámce Česká republika 2030. K výzkumu byly použity metody kvantitativního a kvalitativního šetření zaměřené na občany a místní aktéry. Bylo zjištěno, že Město Podbořany je plně zaangažované ve všech pilířích udržitelného rozvoje na regionální úrovni. V otázkách zaměřených na ekonomický a sociální pilíř vyjádřili respondenti v některých oblastech menší než padesáti procentní spokojenost. Naopak v otázkách věcí veřejných byla vyslovena vysoká míra spokojenosti. V oblastech, ve kterých vyjádřili respondenti nízkou míru spokojenosti byla navržena sada indikátorů. Tyto indikátory by měli sloužit ke sledování a monitorování problematických oblastí, kde by postupně mělo docházet ke zlepšování současného stavu. V environmentálním pilíři je nutné, aby při nápravě současného stavu spolupracovalo Město s místními podniky, kteří jsou hlavními znečišťovateli životního prostředí.

Klíčová slova: ekonomický pilíř, environmentální pilíř, implementace, indikátory, Město Podbořany, monitorování, region, sociální pilíř, strategie udržitelného rozvoje, věci veřejné

The problematics of sustainable development

Abstract

Humankind has taken an undertaking that development for today must not be at the expense of future generations. Economic development must be sustainable. Development is about the people. This study reviews the localization and implementation modalities of Sustainable development at regional level. This study was carried out in Podborany. This town lies in the Ustecky region. The study established that Podborany is fulfilling its role in the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development in the Czech Republic at regional level. A questionnaire was used as tool in this research. Both qualitative and quantitative analysis were applied in the evaluation of the survey. The results show that Podborany is doing well in the areas of economic development, people and society, resilient ecosystems and good governance. However, there is need to strengthen the implementation and monitoring process on some issues as manifested by the findings – on some social problems and economic development problems the satisfaction was below 50%. Based on the survey findings, a set of indicators were formulated to help measure fulfilment of the implementation of good practices in the affected areas.

Keywords: good governance, ecological resilience, implementation, indicators, localization, monitoring, people and society, Podbořany, regional level, sustainable development

Obsah

1	Úvod.....	17
2	Cíl práce a metodika.....	18
2.1	Cíl práce	18
2.2	Metodika	18
3	Teoretická východiska	19
3.1	Vznik pojmu udržitelný rozvoj	19
3.2	Koncepce udržitelného rozvoje.....	19
3.3	Dimenze udržitelného rozvoje	21
3.4	Udržitelný rozvoj v EU	23
3.4.1	Pojetí udržitelného rozvoje v kontextu v ČR.....	23
3.5	Role osvěty a společenské podpory	24
3.6	Místní AGENDA 21	24
3.7	Principy udržitelného rozvoje území	24
3.8	Implementace SDGs v regionu a obci.....	25
3.9	Role informovanosti veřejnosti při lokalizaci záměrů udržitelného rozvoje v regionech a obcích	26
3.9.1	Činnost místní a regionální samosprávy směrem k lokalizaci cílů udržitelného rozvoje – osvěta a prosazování veřejných zájmů a účast zúčastněných stran.....	27
3.10	Proces implementace v České republice na regionální a obecní úrovni	32
3.11	Řízení implementace České republiky 2030.....	33
3.11.1	Hierarchická struktura strategických prací	33
3.11.2	Nastavení řídicí struktury implementace	34
3.11.3	Plán řízení změn.....	34
3.11.4	Komunikační plán implementace	35
3.11.5	Institucionální ukotvení implementace a role jednotlivých aktérů	36
3.11.6	Místopředseda vlády, MŽP a RVUR.....	37
3.11.7	Gestoři opatření a doporučení implementačního plánu	38
3.11.8	Resorty a další instituce se specifickou působností	38
3.11.9	Kraje a obce	39
3.11.10	Nestátní aktéři	39

3.12	Institucionální ukotvení implementace a role jednotlivých aktérů - monitoring, reporting a vyhodnocování	40
3.13	Co to jsou indikátory	41
3.13.1	Základní vlastnosti místních indikátorů /ukazatelů rozvoje	42
3.13.2	Důležité úkoly indikátorů udržitelného rozvoje	43
3.13.3	Indikátory hodnotící stav a udržitelný rozvoj obce	43
3.13.4	Indikátory hodnotící fungování veřejné správy	44
3.13.5	Hodnocení výsledků indikátorů	44
3.14	Současná situace v regionech a obcích v České republice.....	46
3.15	Význam strategického plánování směru rozvoje obce/regionu	46
3.16	Proces implementace UR v České republice na regionální a obecní úrovni....	47
3.16.1	Aktivita sdružení místních a regionálních samospráv na podporu lokalizace cíle SDG	47
3.17	Role Města Podbořany v plnění strategického rámce implementace udržitelného rozvoje.....	48
4	Vlastní metodický postup implementace pilířů udržitelného rozvoje v Městě Podbořany a informovanost veřejnosti.....	50
4.1	Charakteristika prostředí	50
4.1.1	Geografická poloha.....	50
4.1.2	Přírodní podmínky	51
4.1.3	Historie.....	51
4.2	Charakteristika za účelem rozboru problematiky udržitelného rozvoje a její indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni.....	53
4.2.1	Obyvatelstvo	53
4.2.2	Ekonomika	58
4.2.3	Zemědělství.....	61
4.2.4	Turistický ruch.....	62
4.2.5	Technická infrastruktura a vybavenost obce	63
4.2.6	Zdravotnictví.....	64
4.2.7	Vzdělávání	65
4.2.8	Telekomunikace.....	65
4.2.9	Bydlení.....	66

4.2.10	Energetika, plynárenství, teplárenství, produktovody	66
4.2.11	Život v obci	66
4.2.12	Životní prostředí	68
4.2.13	Doprava.....	70
4.2.14	Správa věcí veřejných – řízení obcí, informovanost, spolupráce	72
5	Strategický plán rozvoje Města Podbořany: Aktualizace 2020 - 2022	75
5.1	Porovnávání vybraných indikátorů UR v České republice, Ústeckém kraji a obci Podbořany	77
5.1.1	Ekonomický pilíř	77
5.1.1	Sociální pilíř.....	79
5.1.2	Environmentální pilíř	80
5.1.3	Věci veřejné	82
6	Dotazníkové šetření v obci Podbořany	83
6.1	Pilotní studie – kvalitativní šetření.....	83
6.1.1	Analýza dat kvalitativního šetření	84
6.2	Analýza dat kvantitativního šetření v obci Podbořany	86
6.2.1	Vyhodnocení ankety z pohledu problematiky udržitelného rozvoje regionu	86
6.2.2	Údaje o respondentech.....	96
7	Návrh tvorby indikátorů udržitelného rozvoje Města Podbořany	99
7.1	Navržené sady indikátorů a jejich požadovaný trend	99
7.1.1	Ekonomický pilíř	99
7.1.2	Sociální pilíř.....	100
7.1.3	Environmentální pilíř	101
7.1.4	Věci veřejné	101
8	Výsledky a diskuse.....	103
9	Závěr	105
10	Seznam použitých zdrojů	106
11	Přílohy	114

Seznam tabulek

Tabulka 1. Participation of LRGs in the national coordination mechanisms for implementaton of SDGs	31
Tabulka 2. Aktivity LRGA	49
Tabulka 3. Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1921 ve vybraných městech Ústeckého kraje – nepřepočtená data *)	54
Tabulka 4. Pohyb obyvatelstva	55
Tabulka 5. SO ORP s nejvyšším a nejnižším podílem osob s úplným středním nebo vyšším vzděláním k 26. 3. 2011	56
Tabulka 6. Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality Města Podbořany	57
Tabulka 7. Podnikatelské subjekty podle právní formy - k dni 31. 12. 2019	58
Tabulka 8. Uchazeči o práci – počet (data pro rok 2019)	59
Tabulka 9. Počet uchazečů – dosažitelní (data pro rok 2019).....	59
Tabulka 10. Míra registrované nezaměstnanosti dosažitelných uchazečů (data pro rok 2019)	60
Tabulka 11. Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti – období 31. 12. 2019	61
Tabulka 12. Změny využití krajiny mezi lety 1843 (stabilní katastr) a 2018 (současný katastr)	62
Tabulka 13. Prioritní oblasti Strategického plánu rozvoje Města Podbořany.....	75
Tabulka 14. Stanovené indikátory Strategického plánu rozvoje Města Podbořany...	75
Tabulka 15. Navržené sady indikátorů – ekonomický pilíř	99
Tabulka 16. Navržené sady indikátorů – sociální pilíř	100
Tabulka 17. Navržené sady indikátorů – environmentální pilíř.....	101
Tabulka 18. Navržené sady indikátorů – věci veřejné	101

Seznam grafů

Graf 1. Subjekty se zjištěnou aktivitou dle odvětví	77
Graf 2. Dokončené byty	78
Graf 3. Index stáří	79
Graf 4. Nezaměstnanost	79
Graf 5. Celková produkce komunálního odpadu	80
Graf 6. Koeficient ekologické stability	81
Graf 7. Volební účast	82
Graf 8. Jak jste spokojen/a s městem jako místem, kde žijete či pracujete.....	86
Graf 9. Ekonomický pilíř I.....	87
Graf 10. Ekonomický pilíř II.....	88
Graf 11. Sociální pilíř I	89
Graf 12. Sociální pilíř II.....	90
Graf 13. Environmentální pilíř I.....	90
Graf 14. Environmentální pilíř II	91
Graf 15. Environmentální pilíř III.....	91
Graf 16. Environmentální pilíř IV.....	92
Graf 17. Věci veřejné I.....	93
Graf 18. Věci veřejné II	93
Graf 19. Věci veřejné III	94
Graf 20. Věci veřejné IV	95
Graf 21. Pohlaví respondentů.....	96
Graf 22. Věková skupina respondentů	96
Graf 23. Zaměstnání respondentů	97
Graf 24. Vzdělání	98
Graf 25. Bydliště	98

Seznam obrázků

Obrázek 1. Trojúhelník udržitelného rozvoje	22
Obrázek 2. Triple Bottom Line - zvyšování zisků, zlepšování planety a zlepšování života lidí	26
Obrázek 3. Mapa – Poloha Podbořanska na mapě ČR.....	50
Obrázek 4. Letecký snímek - Město Podbořany.....	53

Seznam příloh

Příloha 1 Oficiální stránky města

Příloha 2 Dotazníkové šetření - anketa

Seznam použitých zkratek

AFCCRE	Association Française du Conseil des Communes et Régions d'Europe (French Association of the Council of European Municipalities and Regions)
ANAMM	National Association of Municipalities of Mozambique
CEMR-CCRE	Council of European Municipalities and Regions - Conseil des
CLGF	Commonwealth Local Government Forum
Czech POINT	Český Podací Ověřovací a Informační Národní Terminál
ČR	Česká republika
ČRS z. s.	Český rybářský svaz, zájmový spolek
EIA	Environmental Impact Assessment
ECI	European Common Indicators
EU	Evropská unie
FCM	Federace kanadských obcí
FCM	Federación Colombiana de Municipios (Colombian Federation of Municipalities)
GTF	Global Taskforce of Local and Regional
HSZ	Hasičský záchranný sbor
IDPs	Integrated Development Plans
KS	Kommunesektorens organisasjon (Norwegian Association of Local and Regional Authorities)
LEADER	Liaison entre les actions economic rural (Propojení aktivit pro rozvoj venkovské ekonomiky)
LGA	Local and Regional Government Association
LRGs	Local and Regional Governments
LSAK	Local Sustainability Alliance of Korea
MAS	Místní akční skupina
MDGs	Millennium Development Goals
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MO	Místní organizace
MOS	Městská a Obecní Statistika
MTSF	Medium-Term Strategic Framework
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NDP	National Development Plan
NLC	National League of Cities (USA)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
NUTS	Nomeclature des Unites Territoriales Statistiques (Nomenklatura územních statistických jednotek)
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace Spojených Národů
PGDS	Provincial Growth and Development Strategies
RVUR	Rada vlády pro udržitelný rozvoj
UR	Udržitelný rozvoj
SADCC	Southern African Development Community
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SDGs	Sustainable Development Goals
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SKEW	Service Agency Communities in One World
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SO	Svazek obcí
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
TIMUR	Týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
TJ	Tělovýchovná jednota
ÚK	Ústecký kraj
VLR	Voluntary Local Review
WCED	World Commission on Environment and Development
ZUŠ	Základní umělecká škola

1 Úvod

Udržitelný rozvoj je celosvětově uznávaný směr, kterým se má svět dále vyvíjet, aby naše planeta plnila ekonomické a sociální potřeby, a přitom zůstala zachována i pro budoucí generace.

Definice udržitelného rozvoje udává, že Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích a aniž by se to dělo na úkor jiných národů (Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. Ústí nad Labem, 2006: 6).

S nástupem industrializace lidstvo hledělo pouze na ekonomické zájmy a zájmy jednotlivých zemí. Postupně docházelo k neudržitelnému čerpání přírodních zdrojů a velkému poškození životního prostředí. Stále více se začínalo mluvit například o hrozbě skleníkového efektu, znečištění vody na naší planetě, nedostatku vody, nadprodukcí odpadků. Bylo více než jasné, že je třeba změnit směr a první zmínka o udržitelném rozvoji byla ve zprávě World Commission on Environment and Development (WCED) v roce 1987.

A dále v roce 1992 byla vyhlášena Agenda 21 na Summitu Země v Rio de Janeriu. Udržitelný rozvoj byl zde definován jako rovnováha mezi třemi základními pilíři: výkonnou ekonomikou, kvalitním životním prostředím a stabilním sociálním prostředím. Tato myšlenka je zakotvena v zákonech všech zemí včetně České republiky. Česká republika implementuje princip udržitelného rozvoje pomocí Strategie udržitelného rozvoje ČR na státní, regionální a místní úrovni.

Postup České republiky je v souladu se světovým trendem, kde tvorba programů udržitelného rozvoje je odpovědností tvůrců politik nejen na státní úrovni, ale i na úrovni místní. Úspěch těchto iniciativ však závisí především na místním obyvatelstvu. Jejich osobní přístupy a názory, stejně jako jejich chápání problémů jsou zásadní pro zavedení pozitivních změn. Vládní instituce mají své nástroje k prosazování požadovaného chování (např. právní předpisy), ale aby se společnost skutečně zapojila do realizace společného cíle, jsou zapotřebí jejich informovanost, nástroj, který by mohl změnit vnitřní postoje místního obyvatelstva.

Obyvatelstvo daného regionu tvoří klíčovou skupinu, která má moc ovlivňovat výsledky týkající se implementace strategie udržitelného rozvoje, a proto je její

informovanost v těchto otázkách nezbytná. Informovanost či osvěta obyvatelstva je sociální marketingová činnost pomáhající lidem pochopit, co je a proč je udržitelný rozvoj důležitá otázka, jejich aspirace na realizaci cílů a co je třeba pro jejich dosažení udělat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bude návrh řešení podporující implementaci strategických dokumentů na úrovni obce (Podbořany) z různých úhlů pohledu společenských problémů. Hlavní cíl bude podpořen dílčími cíli, ze kterých také vzejde návrh na tvorbu ekonomických, sociálních a environmentálních indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci.

2.2 Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí bude vycházet ze studia dokumentů na globální, evropské, národní i místní. Terénní šetření bude probíhat pomocí kvantitativního a kvalitativního sociologického výzkumu. Dílčí cíle budou dosaženy pomocí dotazníkového šetření mezi veřejností daného regionu. Kvalitativní šetření bude realizováno pomocí rozhovorů mezi regionálními aktéry. Dále se bude studie zabývat porovnáváním a analýzou indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci vzhledem k indikátorům České republiky. Toto bude základem návrhu na tvorbu indikátorů udržitelného rozvoje ve zkoumané obci. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. Úvod 2. Cíl a metodika 3. Teoretická východiska 4. Charakteristika prostředí 5. Terénní šetření 6. Zhodnocení výsledků a diskuse 7. Závěr 8. Seznam použitých zdrojů 9. Přílohy.

3 Teoretická východiska

V teoretické části je za pomoci analýzy hlavních dokumentů Strategie udržitelného rozvoje ČR, Implementačního plánu Strategického rámce Česká republika 2030, Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020, Strategie regionálního rozvoje ČR 2021, Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006–2020, Indikátorů udržitelného rozvoje pro města a obce a dalších souvisejících dokumentů na úrovni globální, Evropské unie a místní rozebírána problematika této práce. A dále je provedena navazující globální komparace zavádění či lokalizace udržitelného rozvoje na úrovni regionů měst a obcí. Závěr tvoří návrh indikátorů vhodných k implementaci a monitorování udržitelného rozvoje v obci Podbořany.

3.1 Vznik pojmu udržitelný rozvoj

Ekonomický růst je používán jako měřítko zvyšování prosperity a mnohdy i jako ukazatel lidského blahobytu. S hospodářskou činností je ale spojena i řada negativních důsledků. V souvislosti s ekonomickým růstem a růstem populace roste i poptávka po energii a veškerých materiálech, roste objem světového obchodu a dopravy, dochází k čerpání přírodních zdrojů a znečištění prostředí. To jsou souvislosti, ze kterých začala zapouštět kořeny koncepce udržitelného rozvoje (MMR Kolektiv Konsorcía SPROR Plus, 2007: 16).

3.2 Koncepce udržitelného rozvoje

Hospodářský růst je obecně považován za měřítko rostoucího blahobytu a úspěšného společenského rozvoje vůbec. V současné době se však zejména ve vyspělých zemích zaměřuje zvýšená pozornost na kvalitativní stránku rozvoje a v této souvislosti se vyjadřuje potřeba dosáhnout jeho trvalé udržitelnosti.

Globální dialog o potřebě politik na ochranu životního prostředí v oblasti plánování rozvojových činností začal nabývat na významu v 80. letech 20. století a vedl k vytvoření a propagování konceptu udržitelného rozvoje.

V roce 1987 Světová komise pro životní prostředí a rozvoj při OSN pod vedením norské ministerské předsedkyně Gro Harlem Brundtlandové vytvořila zprávu nazvanou Naše společná budoucnost. Ve zprávě navrhla, aby problematika ekologie a životního prostředí byla řešena ve zcela novém hospodářském rozměru, tzv. trvale udržitelném

rozvoji, který by byl současně zárukou zachování života na Zemi. Jde o takový rozvoj, který zachová fungování přírody a nezmenší biodiverzitu, neohrozí zájmy jiného národa ani příštích generací (MMR, 2006: 31).

V následujících třech dekadách se pojetí udržitelného rozvoje značně rozšířilo a dnes vedle ochrany životního prostředí tento koncept zahrnuje také veřejné zdraví a prevenci, růst populace a migraci a snížení globální chudoby a řadu dalších témat.

UR znamená zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace. Takto definovaný UR postihuje dva rozměry souvislosti udržitelného rozvoje. Jsou to časový – vyjadřující zodpovědnost a solidaritu mezi různými generacemi téhož lidského společenství a prostorový – vyjadřující zodpovědnost a solidaritu mezi společenstvími sdílejícími prostor Země, kontinentů a regionů (Maier a kol., 2012: 12). UR má tři rozměry: ekonomický, sociální a environmentální. Náplní ekonomického rozměru je udržitelný hospodářský rozvoj spojený s rostoucími příjmy obyvatel. Sociální rozměr obsahuje potřebu důstojného života a rozvoje lidské osobnosti, zdraví, vzdělání, sociálního uznání, spravedlivosti, soudržnosti a rozvoje kultury. Toho lze dosáhnout dobrým fungováním rodiny, obcí, občanské společnosti a veřejných institucí. Environmentální rozměr představuje nutnost zachovat dlouhodobě na přijatelné úrovni statky a služby, které lidské společnosti poskytuje příroda. Ty zahrnují energii, suroviny, prostor, kapacitu absorbovat odpady a zdravé podmínky pro život lidí. Koncepce UR zdůrazňuje harmonický a vyvážený rozvoj všech tří rozměrů a dále odpovídá na novou situaci současného světa, který se v posledních desetiletích radikálně proměnil. Vynořuje se úspěšná nová ekonomika, která přináší bezprecedentní růst blahobytu pro úspěšnou část světa, ale zvyšuje sociální rozdíly jak mezi bohatými a chudými státy, tak v rámci jednotlivých zemí. Zároveň důsledky hospodářské činnosti předčily svou mohutností síly přírody, které od věků až do zcela nedávné doby určovaly vývoj základních procesů Země, jako je globální klima, světový vodní cyklus, stratosférický ozonový štít a bohatství biologické rozmanitosti. Nastávají změny, jež znamenají ohrožení dalšího rozvoje lidské civilizace.

Strategie udržitelného hospodářského a civilizačního rozvoje musí respektovat reálně existující ekonomické, sociální a ekologické limity. Usiluje o vymezení základního rámce rozvoje, není ani utopickou vizí, ani restriktivním diktátem ekologického

nebo jiného aspektu. Musí vzejít z konsensuálního hledání harmonie a rovnováhy všech rozměrů. Ve svých důsledcích znamená stimulaci pro dynamický hospodářský a sociální rozvoj.

Konference OSN o životním prostředí a rozvoji – Summit Země – v Riu de Janeiro (1992) přinesla rozsáhlý program udržitelného rozvoje, jehož cílem je soulad hospodářského a sociálního rozvoje s účinnou ochranou prostředí. Tuto koncepci dále potvrdil Summit tisíciletí (Millenium Summit) v New Yorku (2000), který označil zachování udržitelné budoucnosti za vůbec nejnaléhavější výzvu dneška. Konstatoval, že světový hospodářský růst sice přináší celkově růst blahobytu, ale pokrok v sociální oblasti je problematický a stav ekologických systémů se nadále povážlivě zhoršuje.

Rostoucí pozornost věnuje otázkám udržitelného rozvoje Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Na pravidelném zasedání Ministerské rady OECD (přítomni byli ministři financí, hospodářství a životního prostředí) v květnu 2001 byly schváleny zásadní dokumenty, které mají poskytnout vodítka pro politiku Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj na další období. V závěrečném komuniké se UR označuje jako zastřešující cíl vlád zemí OECD a organizace jako takové. Zasedání schválilo zásadní politický dokument Opatření k posílení udržitelného rozvoje. V něm se konstatuje, že UR vyžaduje široké pojetí lidského blahobytu a zaměření na oblasti, kde hrozí nejvážnější rizika neudržitelnosti. Za prioritní se považuje řešení dvou základních problémů, kterými jsou změna globálního klimatu a nakládání s přírodními zdroji.

3.3 Dimenze udržitelného rozvoje

UR má tři základní pilíře: ekonomický, sociální a environmentální. Vztahy mezi těmito pilíři jsou vzájemně provázané a jednotlivé pilíře se výrazně ovlivňují (Uhlířová, 2008: 14).

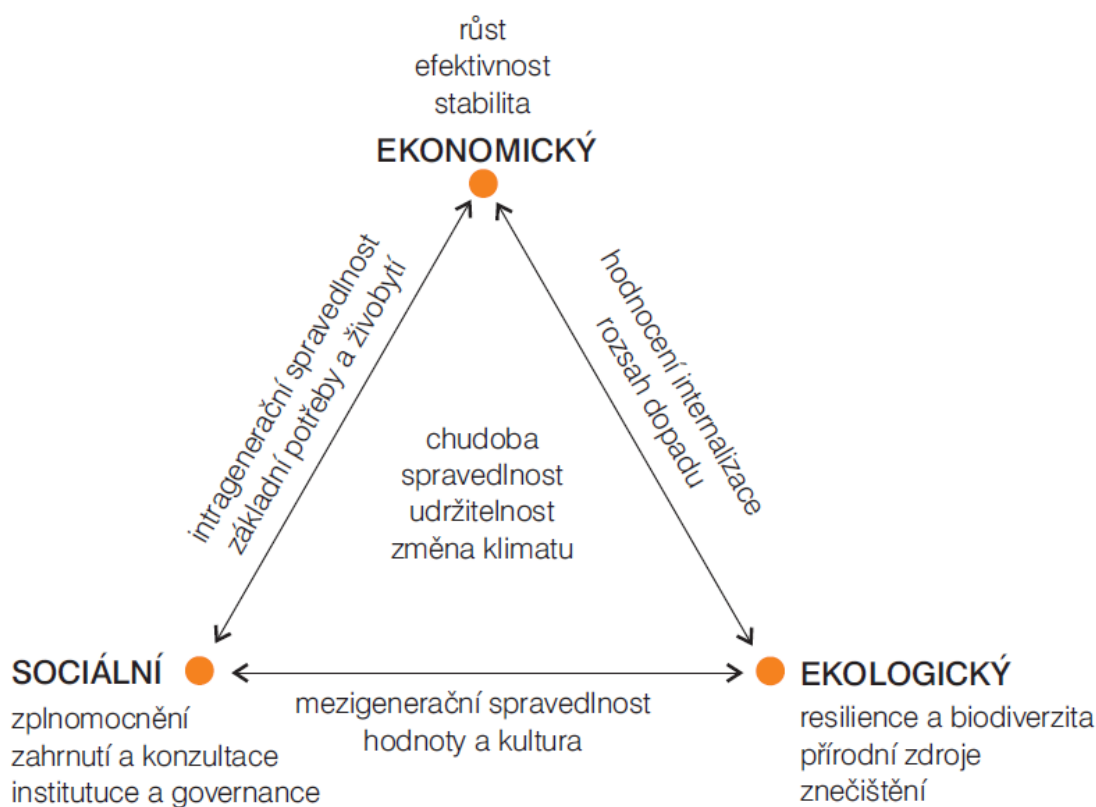
Ekonomická dimenze - do této kategorie spadá řada aspektů, jako například měna, infrastruktura, zboží a služby, marketing, úspory, investice, industrializace a výstavba.

Společenská dimenze - zahrnuje se do ní demografické charakteristiky, prostorovou distribuci obyvatel, kulturu, migraci, fyzické a psychologické zdraví, zaměstnání, produktivitu, vzdělání a výživu.

Dimenze přírodních zdrojů - kromě obnovitelných a neobnovitelných zdrojů, jako je půda, voda, vzduch, lesy, ryby, divoká zvěř, minerály atd. bere tato kategorie v potaz také komponenty a procesy, které se v rámci ekosystémů vzájemně ovlivňují.

Tyto vztahy zjednodušeně znázorňuje Obrázek 1 (Třebický a Kol., 2010: 25). Každá z dimenzí na vrcholech trojúhelníku reprezentuje systém s hnacími silami a cíli. Strany reprezentují vzájemné interakce dimenzí udržitelného rozvoje. Umístění chudoby, spravedlnosti, udržitelnosti a změny klimatu uprostřed trojúhelníku zdůrazňuje jejich vazbu na všechny dimenze rozvoje.

Obrázek 1. Trojúhelník udržitelného rozvoje

Zdroj: Udržitelný rozvoj měst a obcí. CZ0109. Cesta k udržitelnému rozvoji Vsetínska (Třebický a kol.)

3.4 Udržitelný rozvoj v EU

UR představuje obecný politický cíl v rámci Evropské Unie (EU) a jako takový byl silně zakotven i do současné strategie rozvoje EU - Strategie Evropa 2020. Od 90. let dvacátého století představuje jedno z předních témat EU, které se poprvé stalo formálním požadavkem v programovém období 2000-2006. Jako horizontální téma je třeba UR zohledňovat napříč programovými iniciativami v celém evropském společenství. Pro programové období 2014-2020 byly stanoveny celkem tři horizontální priority: UR, rovnost žen a mužů a rovnost příležitostí a nediskriminace. Horizontální priority jsou klíčové pro rozvoj společnosti a jdou napříč všemi oblastmi a operačními programy.

3.4.1 Pojetí udržitelného rozvoje v kontextu v ČR

Česká republika (tehdy ještě Československo) se přihlásila k myšlenkám udržitelného rozvoje shrnutým v dokumentu Agenda 21, přijatém představiteli více než 170 zemí světa na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru, v červenci 1992 (Šilhánková a kol., 2011: 13).

Základní parametry přístupu České republiky k udržitelnému rozvoji jsou nastíněné ve Strategickém rámci Česká republika 2030 (ČR 2030; Úřad vlády, 2016). Rozvoj je v této strategii koncipován jako propojení dvou základních přístupů – kvalita života a udržitelnost. Perspektiva kvality života vychází z poznání, že pokrok ve společnosti nelze hodnotit pouze ekonomickými ukazateli. Kromě makroekonomického hlediska se musí soustředit také na jednotlivce, rodiny a společenství v různých stránkách jejich životů.

Princip udržitelnosti ve Strategickém rámci ČR 2030 vychází z konceptu člověka jako součásti přírody a limitů planety a krajiny. Vychází z faktu, že většina přírodních zdrojů je konečná a jejich nadměrné čerpání může mít v důsledku pro společnost významný negativní dopad. Hlásí se také k definici udržitelného rozvoje uvedené v Zákonu o životním prostředí z roku 1992, dle nějž se jedná o takový rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím. Strategický rámec staví do středu zájmu člověka a jeho potřeby, podporuje tak maximální možný ekonomický a společenský rozvoj, který ovšem nepovede k dalšímu zhoršování současných palčivých společenských výzev, jimiž jsou změny klimatu, demografické změny, ztráta úrodné půdy či narůstající nerovnosti.

3.5 Role osvěty a společenské podpory

Nepominutelnou podmínkou pro transformaci k udržitelnému rozvoji je získání široké společenské podpory. Pokud tuto myšlenku nevezmou lidé za svou, nelze ji uskutečnit. Proto je třeba nabídnout ideu či vizi udržitelného rozvoje veřejnosti, občanům, s důvěrou, že ji sami uznají jako potřebnou. Je nutno ukázat, jak individuální volby souvisí s udržitelností či neudržitelností rozvoje, jaké důsledky mají každodenní lidská rozhodnutí a činy z hlediska environmentální udržitelnosti.

Má-li se koncepce udržitelnosti prosadit, musí ji aktivně přijmout kritická masa, to znamená dostatečný počet aktivních členů dané společenské skupiny (UK Praha, 2002), (Ascani a kol., 2012).

3.6 Místní AGENDA 21

Je strategický a akční plán rozvoje obce/regionu, vypracovaný ve spolupráci s veřejností a občanským sektorem (nestátními neziskovými organizacemi, profesními svazy), podnikateli a dalšími. Dokument Agenda 21 je poměrně rozsáhlý, má 40 kapitol a cca 500 stran. Každá kapitola se věnuje jedné oblasti, potřebné pro dosažení udržitelného rozvoje (MMR Kolektiv Konsorcía SPROR Plus, 2007: 14).

3.7 Principy udržitelného rozvoje území

Území je z ekologického hlediska nenahraditelný a neobnovitelný zdroj. V posledních letech byl územní/místní rozvoj začleněn do koncepce udržitelnosti. Místní rozvoj se rozumí proces zlepšování hospodářské, sociální a environmentální situace dané oblasti založený na využívání endogenních zdrojů za účelem zlepšení životních podmínek a kvality života obyvatelstva. Nejcharakterističtější prvek konceptu se nachází v endogenních zdrojích, které využívají ekonomické a sociální dynamiky určitého území a tím je jeho minulost a budoucnost jsou vnitřně spojeny s jeho použitím (Milán-García a kol., 2019: 1).

Pro UR je hledisko územního rozvoje klíčové. Průmět do území umožňuje koordinovat jednotlivé záměry investorů, v širším měřítku pak umožňuje koordinovat dílčí sektorové politiky na místní, regionální i národní úrovni (Ústav územního rozvoje, ČR, 2006).

3.8 Implementace SDGs v regionu a obci

Místní a regionální rozvoj klade důraz na snižování sociální nerovnosti, podporu udržitelnosti životního prostředí, podporu vlády zastupující všechny občany, správy věcí veřejných a uznání kulturní rozmanitosti (Pike a kol., 2008), (Davies a Hallet, 2002).

Práce OECD na regionálním rozvoji uznává, že se objevuje nový přístup k regionálnímu rozvoji, který slibuje účinnější využívání veřejných zdrojů a výrazně lepší politické výsledky. Toto zahrnuje odklon od přerozdělování a dotací pro zaostávající regiony ve prospěch opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti všech regionů. Mezi klíčové rysy tohoto nového přístupu k regionálnímu rozvoji patří:

- rozvojová strategie, která zahrnuje širokou škálu přímých a nepřímých faktorů, které ovlivňují výkonnost místních podniků;
- zaměřit se více na regionální specifika a méně na investice ze shora;
- spíše využít příležitost než znevýhodněné podporovat;
- přístup založený na kolektivním řízení zahrnující státní, regionální a místní samosprávu a další zúčastněné strany, přičemž ústřední vláda má méně dominantní úlohu (OECD, 2008: 20-23).

Jovovic a kol., uvádí, že cesta k řešení výše uvedených by měla být v mezích a měla by být v souladu s pevnými rozvojovými cíli. Společná vize regionu je prvním krokem při rozvoji strategie udržitelného rozvoje. Integrace environmentálních, hospodářských a sociálních rozměrů udržitelného rozvoje na regionální úrovni, jsou ve skutečnosti předpokladem provádění komplementárních a koordinovaných opatření v různých oblastech. Toto vede k hospodářskému růstu, který má rovněž dosáhnout sociálních cílů, aniž by byly ohroženy vzácné zdroje planety (Jovovic a kol., 2017).

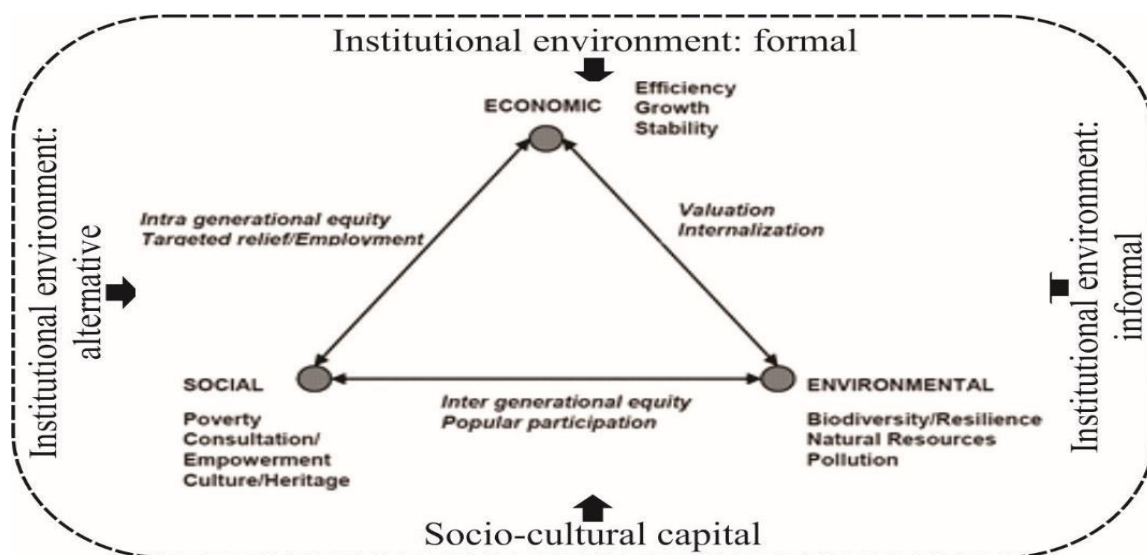
V podnikání, pojem tří integrovaných aspektů uvedených na Obrázku 2 se někdy nazývá Triple Bottom Line - zvyšování zisků, zlepšování planety a zlepšování života lidí.

Jovovic a kol., dále tvrdí, že udržitelnost regionu je navržený proces vedoucí ke zlepšení kvality lidského života v rámci omezení globálního životního prostředí. Zahrnuje řešení pro zlepšení lidského blahobytu, která nevedou k degradaci životního prostředí nebo k zasahování do dobrých životních podmínek jiných lidí.

Z koncepčního pohledu, UR znamená zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace (Moldan a kol., 2002).

V souladu s výše uvedeným pojmem Maier a kol., dodává, že praxe v České republice se řídí zákony.

Obrázek 2. Triple Bottom Line - zvyšování zisků, zlepšování planety a zlepšování života lidí.

Zdroj: Jovovic a kol., 2017.

3.9 Role informovanosti veřejnosti při lokalizaci záměrů udržitelného rozvoje v regionech a obcích

Plná informovanost je předpokladem myšlenky o optimální lokalizaci rozvojových aktivit v určitém území.

Podle studie CCRECEMR závisí dosažení Agendy 2030 na plné odpovědnosti komunit, obcí všech velikostí, regionů a jejich národních asociací. A co je nejdůležitější, implementace vhodných politik vyžaduje úzké partnerství mezi všemi sférami správy, správou věcí veřejných napříč všemi kontinenty, aby bylo zajištěno, že nikdo a žádné místo nezůstane pozadu rozvoje (CEMR-PLATFORMA, 2019).

Výše uvedené tvrzení je podpořeno zjištěními globálních konzultací o lokalizaci UR, které bylo provedeno Global Taskforce of Local and Regional Governments ve spolupráci s UN Habitat a UNDP. Tato globální pracovní skupina potvrdila, že místní a regionální vlády jsou nezbytné pro podporu inkluzivního udržitelného rozvoje

podporujícího začlenění na jejich území. Stávají se zásadními partnery tím, že vytvářejí široce založené ownership, odhodlání a odpovědnost při implementaci a naplňování cílů udržitelného rozvoje (United cities and Local governments, 2015).

3.9.1 Činnost místní a regionální samosprávy směrem k lokalizaci cílů udržitelného rozvoje – osvěta a prosazování veřejných zájmů a účast zúčastněných stran.

Podle Maiera a kol., aktéry regionálního rozvoje jsou jeho obyvatelé, firmy v regionech působící či nově příchozí, veřejná správa a neziskové organizace, v nichž se obyvatelé za různými účely sdružují (Maier a kol., 2012: 172).

Lokalizace znamená proces prosazování, provádění a monitorování strategií na místní úrovni pro dosažení globálních, národních a subnárodních cílů UR. Konkrétněji zahrnuje proces zohlednění kontextu na subnárodní úrovni k dosažení Agendy 2030, od stanovení úkolů a cílů až po stanovení indikátorů sloužícím k posouzení pokroku směrem k udržitelnosti (UCLG, 2019: 32-56).

Veřejná participace a úspěch procesu rozvoje jako celku je ovlivněn postojem autorit na straně jedné a postojem lidí, jejich aktivitou a znalostmi na straně druhé (Stachová a kol., 2009: 24). Veřejná správa a MAS mají informovat a angažovat veřejnost při lokalizaci udržitelného rozvoje v regionech a obcích. Dle Třebického a kol. (2010), participace veřejnosti na plánování a rozhodování je jedním z klíčových aspektů udržitelného rozvoje. Strategické plánování udržitelného rozvoje a jeho lokalizace bez účasti všech společenských skupin vede ke konfliktům a nesplnění jejich cílů.

V některých státech Afriky, místní samosprávy a krajské úřady aktivně podnikají širokou škálu opatření k šíření a mobilizaci svých členů v souvislosti s cíli udržitelného rozvoje. Svazek měst a místní správy Afriky (United Cities and Local Governments of Africa – UCLG), který pracuje prostřednictvím Africké akademie místních samospráv (African Academy of Local Governments – ALGA), je obzvláště aktivní v oblasti advokacie a vzdělávání. V Togu tyto iniciativy vedly k tomu, že 5 obcí připravilo jejich místní plány pro UR, které jsou v souladu s národním plánem rozvoje a cíli udržitelného rozvoje. Tyto plány jsou výsledkem mechanismů participativních a inkluzivních konzultací. Dále byla vytvořena příručka implementace.

V jihoafrickém státě Mosambiku působí sdružení místních samospráv (ANAMM), které podporuje obce při plánování a zavádění projektů souvisejících s cíli udržitelného rozvoje, zejména velký důraz je kladen na odolnost a snižování rizika přírodních katastrof.

V jihovýchodní Asii se LGA také aktivně zabývá procesem lokalizace udržitelného rozvoje. Sdružení měst ve Vietnamu se zúčastnilo národních seminářů, zatímco jejich provincie jsou pokročilejší ve sladění svých plánů s cíli udržitelného rozvoje. Ve východní a severovýchodní Asii bylo pokroku dosaženo v Korejské republice, zejména prostřednictvím aktivního zapojení Aliance pro místní udržitelnost Koreje (LSAK) - network korejské místní správy a občanských organizací pro práci na Místní Agendě 21.

V Japonsku se na provádění cílů udržitelného rozvoje podílí více než 30 měst, které jsou podporovány národní vládou prostřednictvím iniciativy Future City Initiative. V současné době města a provincie v Číně pracují na podpoře udržitelného rozvoje prostřednictvím různorodých inovativních programů.

V jižní Asii vyvíjela organizace FSLGA v posledních letech různé činnosti. Například na Srí Lance uspořádala semináře ke zvýšení informovanosti a iniciovala dva pilotní projekty za účelem integrace cílů udržitelného rozvoje do místních plánů a rozpočtů ve dvou provinciích.

V Eurasii je proces lokalizace udržitelného rozvoje řízen systémem top-down – jedná se o centralizované řízení, přesto i místní samosprávy vyvíjejí své aktivity v oblasti udržitelného rozvoje, tímto napomáhají šíření osvěty mezi obyvatelstvem jak regionů, tak místní úrovni.

Latinskoamerické LRGs jsou také zapojeny do lokalizačního procesu. Bylo postupně dosaženo pokroku v počtu úsilí místních a regionálních samospráv o sladění jejich plánů udržitelného rozvoje s Agendou 2030.

V Argentině ve městě Buenos Aires byla představena v srpnu 2018 první zpráva o provedení SDG 16 s lokalizovanými indikátory (věci veřejné, instituce odpovědné lidem, participace a začlenění). Adaptační proces tohoto SDG 16 byl založen na průzkumné činnosti mezi širokou veřejností, místní samosprávou a mezi různými sociálními organizacemi.

V Brazílii městská část Santana de w, která se nachází v metropoli São Paulo, přijala vysoce inovativní přístup k procesu reportingu. Vytvořila svou Voluntary Local Review (VLR) prostřednictvím partnerství veřejného, soukromého a institucionálního partnerství, do něhož byly zapojeny obecní orgány, přední instituce v oblasti vzdělávání pro UR (Gaia Education a Globální akční program UNESCO) a společnosti ze soukromého sektoru Artesano. Tato kombinace státních zaměstnanců, místních podnikatelů a zástupců

občanské společnosti veřejným dekretem vytvořila komisi pro UR. Tento orgán se pak stal hlavním katalyzátorem SDG pro obec a nasměroval úsilí vynaložené na dosažení lokalizace v předběžném procesu reportingu (podávání zpráv) a také představil plán pro budoucí opatření.

V Mexiku jsou komunikační aktivity související s implementací udržitelného rozvoje soustředěny na lokální úroveň. Je zde silná podpora participace zainteresované veřejnosti. Toto vedlo k vytvoření 547 municipálních odborů pro sociální rozvoj na místní úrovni. Byl rovněž vypracován manuál pro obecní plány udržitelného rozvoje pro provádění participativních pilotních projektů v 10 obcích.

V Severní Americe některé místní LGAs výslovně používají cílového rámce SDG jako pracovního plánu pro implementační aktivity na místní úrovni. Přímou nebo nepřímou podporou účinné dosažení cílů udržitelného rozvoje prostřednictvím kampaní, zvyšováním povědomí a sdílením znalostí.

V Kanadě federace kanadských obcí (FCM) podporuje informovanost o cílech udržitelného rozvoje prostřednictvím sociálních sítí, platformy osvěty a místního zpravodaje. FCM pořádá diskusní fórum pro 22 největších kanadských magistrátů, kde probíhá diskuse o významu lokalizace SDG.

Ve Spojených státech byla práce Národní ligy měst (NLC) klíčová pro posílení a mobilizaci menších místních vládních organizací a jejich komunit v procesu lokalizace SDG. Politické postoje NLC kladou velký důraz na snižování emisí skleníkových plynů, podporu čisté energie a zlepšení energetické účinnosti a rovněž zachování přírodních zdrojů a snížení etnické, genderové a příjmové nerovnosti.

Evropské sdružení a síť LRG patří mezi nejpokročilejší v lokalizaci globální agendy a zejména v cílech udržitelného rozvoje.

V roce 2017 byla na regionální úrovni zřízena Multi-Stakeholder Platforma pro naplňování cílů udržitelného rozvoje v rámci EU. Též byla zřízena podskupina na Plnění cílů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Tato podskupina je koordinována Council of European Municipalities and Regions (CEMRCCRE) a členy tvoří Eurocities a různí další aktéři. Tato platforma se zasazuje o uplatňování územního přístupu k provádění cílů udržitelného rozvoje v rámci tvorby politik EU.

V Norsku se národní sdružení (KS) podílí na různých mezinárodních lokalizačních aktivitách a podporuje výměnu osvědčených postupů mezi svými členy. KS odhaduje,

že alespoň 30 % jeho členů (což představuje 422 místních a 18 regionálních vlád) aktivně pracuje na implementaci SDG.

V Německu se místní LGAs od samého počátku zabývají zejména advokací a poskytováním technické pomoci. S podporou spolkového ministerstva a agentury služeb v jednom světě (SKEW), nadále pomáhají německým municipalitám s jejich místními strategiemi pro implementaci cílů udržitelného rozvoje. Německé LGAs rovněž podpořila vytvoření místních indikátorů, které se používají ke sledování pokroku plnění SDG.

Ve Francii, French Association of the Council of European Municipalities and Regions (AFCCRE) nedávno spolupracovala se společností Platforma na zvyšování povědomí o otázkách týkajících se udržitelného rozvoje a mezinárodní solidarity. AFCCRE a Sjednocená města Francie obdržely pozvání do Řídícího výboru pro SDG, který byl zřízen v dubnu 2018. United Cities France vytvořila pracovní skupinu pro implementaci SDG a decentralizovanou spolupráci, která sdružuje různá francouzská města a regiony.

Co se týče jižní Evropy, jsou obzvláště aktivní španělská sdružení, zejména v oblasti advokacie, odborné přípravy a zvyšování povědomí. Mnoho LRGs a jejich regionálních sdružení zaujalo vedoucí postavení v této problematice se svými inovativními iniciativami - Tabulka 1.

V pobaltských státech Lotyšsko patří mezi nejaktivnější země v lokalizačním procesu v tomto regionu. Všechny místní samosprávy přijaly strategii udržitelného rozvoje, která je v souladu s národní rozvojovou strategií pro rok 2030.

V České republice v rámci lokalizace SDG, národní sdružení SMO ve spolupráci s Charitou Česká republika realizuje projekt Udržitelná města a obce II, který zahrnuje organizaci různých seminářů a mediálních kampaní, ve kterém se angažuje deset obcí.

Lokalizace cílů udržitelného rozvoje probíhá také prostřednictvím globálních sítí. 24 hlavních mezinárodních a regionálních sítí místních samospráv, které jsou sjednoceny v globální pracovní skupině místních a regionálních vlád, usiluje o dosažení Agendy 2030 a globálních agend pro UR – včetně Pařížské dohody (Paris Agreement), New Urban Agenda, Addis Ababa Action Agenda Sendai Framework for Action on Disaster Risk Reduction and the Global Compact on Migration.

Činnosti Uskupení C40 Cities, které jsou zaměřené na boj proti změně klimatu a implementaci Pařížské dohody o změně klimatu mají po celém světě přímý dopad na lokalizaci Agendy 2030.

Fórum místní samosprávy Commonwealthu – The Commonwealth Local Government Forum (CLGF) aktivně spolupracuje nejen se svými členy, ale i s GTF na podpoře lokalizace cílů udržitelného rozvoje. Od roku 2016 CLGF uspořádalo 10 regionálních akcí zaměřených na zvyšování povědomí a sdílení zkušeností týkajících se lokalizačních procesů zaměřených na cíle udržitelného rozvoje. Projekty CLGF kladou velký důraz na místní hospodářský rozvoj jako nástroj ke snížení chudoby a dosažení cílů udržitelného rozvoje, jakož i na zvýšení kapacity potenciálních a stávajících volených žen.

Tabulka 1. Participation of LRGs in the national coordination mechanisms for implementaton of SDGs

	PARTICIPATI ON/CONSULTA TION	WEAK CONSULTATI ON	NO INVOLVEMEN T	No LRGs	TOTAL				
Total number of countries	49	34%	22	15%	61	43%	11	8%	143
Africa	13	36%	6	17%	17	47%			36
Asia-Pacific	7	25%	3	11%	15	54%	3	11%	28
Europe	20	50%	6	15%	13	33%	1	3%	40
Eurasia	1	14%	1	14%	4	57%	1	14%	7
Latin America	6	35%	6	35%	5	29%			17
MEWA	1	8%			5	42%	6	50%	12
North American and Caribbean	1	33%			2	67%			3

Zdroj: https://www.uclg.org/sites/default/files/towards_the_localization_of_the_sdgs_0.pdf

3.10 Proces implementace v České republice na regionální a obecní úrovni

V září 2015 přijalo světové společenství na půdě Valného shromáždění Organizace spojených národů společné cíle udržitelného rozvoje, kterých má být dosaženo do roku 2030.

Tyto globální cíle udržitelného rozvoje jsou společné, každý stát ale s ohledem ke svým specifickým rozhoduje o tom, jaký konkrétní obsah mají mít a jakou konkrétní cestou jich lze dosáhnout. Jedná se o dlouhodobý a ambiciózní program ve všech oblastech lidského konání.

K naplňování celosvětově platné a uznávané Agendy 2030 a Cílů udržitelného rozvoje se zavázala i vláda ČR. Do podmínek České republiky je převádí Strategický rámec Česká republika 2030 přijatý vládou v roce 2017.

Agenda 2030 pro UR byla přijata na summitu Organizace spojených národů (OSN) 25. září 2015 a její Cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals - SDGs) poté vstoupily v platnost 1. ledna 2016.

Agendou 2030 stanovených 17 Cílů udržitelného rozvoje navazuje na proces implementace Rozvojových cílů tisíciletí (Millennium Development Goals -MDGs), který skončil v roce 2015. MDGs představovaly 8 ambiciózních rozvojových cílů, stanovených na Summitu tisíciletí OSN tzv. Deklarací tisíciletí, které daly základní rámec pro aktivity ČR v oblasti rozvojové spolupráce a promítly se do Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR, i dílčích koncepčních dokumentů v období 2000–2015, jako např. Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce ČR. Jejich naplnění na globální úrovni, bylo přes nedostatky v oblasti nerovností, řešení konfliktů a některých aspektů životního prostředí vyhodnoceno jako úspěšné ve Zprávě o plnění Rozvojových cílů tisíciletí 2015. V návaznosti na úspěch a globální rozsah aktivit v rámci MDGs došlo k jejich rozšíření na 17 Cílů udržitelného rozvoje a přesunutí zodpovědnosti za jejich naplňování z pouze rozvojových zemí na všechny členské státy OSN.

Kromě samotné Agendy 2030 ovlivnil vznik nového paradigmatu udržitelného rozvoje v roce 2015 také akční program OSN z Addis Abeby o financování rozvoje, ve kterém se země zavázaly ke spolupráci v oblasti technologií a inovací a potvrdily své závazky k poskytování oficiální rozvojové pomoci. Významný vliv měla dále také Pařížská dohoda, kterou přijaly smluvní strany Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu

v prosinci 2015 a přijetí Sendajského rámce pro omezování důsledků katastrof 2015–2030. Agenda 2030 v rámci této transformace specifikuje 5 oblastí kritické významnosti:

- Lidé – vymýcení chudoby a hladu ve všech jejích formách a rozměrech a umožnění všem lidem na světě, aby naplnili svůj potenciál v důstojnosti, rovnosti a zdravém životním prostředí.
- Planeta – ochrana planety před jejím poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby a čerpání přírodních zdrojů a podnikání urgentních kroků v rámci klimatické změny.
- Prosperita – zajištění prosperity a životního naplnění pro všechny, včetně toho, že ekonomický, sociální a technologický rozvoj půjde ruku v ruce s přírodou.
- Mír – zajištění mírumilovných, spravedlivých a inkluzivních společností, které jsou oproštěny od strachu a násilí.
- Partnerství – vytvoření globálního partnerství pro UR založeném na posílené globální solidaritě zaměřené především na potřeby nejchudších a nejvíc ohrožených lidí se zapojením všech zemí, aktérů a lidí.

V důsledku změny vnímání rozvoje jako záležitosti rozvojových zemí a uvědomění si, že každá země na světě se potýká s rozvojovými problémy, bylo přistoupeno k univerzálnímu charakteru Agendy 2030. Proto patří i Česká republika ke státům, které se zavázaly implementovat Cíle udržitelného rozvoje na svém území a podpořit ostatní země v jejich naplňování (MMR ČR, 2018).

3.11 Řízení implementace České republiky 2030

3.11.1 Hierarchická struktura strategických prací

Dle typologie strategických a prováděcích dokumentů je Česká republika 2030 zastřešujícím dokumentem, který řeší širší problematiku UR, klade důraz na analytickou a strategickou část, stanovuje základní strategické směřování, obsahuje základní rámec implementace a realizuje se zejména pomocí souvisejících koncepcí a strategií. Ke splnění strategických cílů jsou zapotřebí strategické operace včetně jejich řízení prostřednictvím pověřených aktérů.

3.11.2 Nastavení řídicí struktury implementace

Implementaci České republiky 2030 zajišťuje místopředseda vlády, který koordinuje postup – ve spolupráci s gesčními resorty a dalšími aktéry – prostřednictvím Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP).

Místopředseda vlády prostřednictvím MŽP vykonává v procesu přípravy i implementace České republiky 2030 řídicí funkci. Jeho hlavní odpovědností je připravit a pravidelně revidovat jak samotný strategický rámec, tak i jeho implementační plán.

Místopředseda vlády, resp. MŽP má zodpovědnost i za zajištění zapojení všech relevantních aktérů a to jak obecně v procesu implementace, tak v přípravě hodnotících zpráv.

Místopředseda vlády zajišťuje rovněž kontrolní funkci, a to především prostřednictvím RVUR, v jejichž orgánech se projednávají zprávy hodnotící naplňování České republiky 2030. Samotnou hodnotící zprávu připravuje místopředseda vlády prostřednictvím MŽP.

Gesční resorty zodpovídají za sektorovou implementaci v první řadě tím, že promítají cíle České republiky 2030 do souvisejících sektorových strategií, koncepcí a do aktivit z těchto materiálů vycházejících a dále tím, že naplňují opatření a doporučení stanovená implementačním plánem. Plní tedy exekutivní funkci. V kompetenci resortů je určení odpovědného útvaru a zajištění vnitroresortní a meziresortní koordinace implementace (zajištění koordinace s ostatními gesčními resorty v rámci naplňování jednotlivých specifických cílů, zajištění koherence sektorových politik a koherence regionálních a evropských politik).

3.11.3 Plán řízení změn

S ohledem na zvyšující se tempo změn – zejména technologických, sociálních a ekonomických – bude nutné strategický rámec pravidelně revidovat a aktualizovat. Potřeby změn ve strategických či specifických cílech České republiky 2030, resp. v opatřeních a doporučeních implementačního plánu, budou identifikovány – v koordinaci s gesčními resorty, kraji, obcemi a nestátními aktéry – v průběhu tvorby hodnotících zpráv (Zpráv o kvalitě života a její udržitelnosti). Hlavní zodpovědnost za identifikaci potřeby změn a potřebných úprav strategického rámce i plánu implementace, včetně rozhodnutí

o potřebě zpracování podkladových analýz, má místopředseda vlády, resp. MŽP. Výsledné úpravy a změny budou projednány relevantními pracovními skupinami a výbory a RVUR.

3.11.4 Komunikační plán implementace

Komunikaci v souvislosti s implementací České republiky 2030 zajišťuje MŽP. Gesční resorty jsou zodpovědné za komunikaci dílčích témat souvisejících s jejich věcnou agendou.

Základní cílové skupiny komunikace v souvislosti s implementací České republiky 2030 jsou čtyři:

- gesční resorty a další orgány státní správy zodpovědné za implementaci;
- kraje a obce;
- zainteresovaná veřejnost (další zástupci veřejné správy, akademické sféry, soukromého sektoru, neziskových organizací atd.);
- široká veřejnost.

Primární cílovou skupinou jsou gesční resorty a další orgány veřejné správy, které musí mít k dispozici detailní informace o existenci a cílech strategického rámce, respektive jeho implementačním plánu. Jejich včasná a plná informovanost je pro úspěšné naplnění České republiky 2030 naprosto klíčová.

Druhou cílovou skupinou jsou kraje a obce, které by měly promítat cíle České republiky 2030 do regionálních a místních strategických a koncepčních dokumentů a reflektovat je ve své praxi. MŽP a Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) budou ve vzájemné spolupráci poskytovat krajům a obcím metodickou podporu ve vztahu k hodnocení udržitelného rozvoje na místní úrovni. Zároveň s tím je třeba rozvíjet systém hodnocení dopadu na UR na lokální a regionální úrovni.

Třetí definovanou cílovou skupinu jsou zástupci zainteresované veřejnosti, kteří se již zapojují do aktivit spojených s udržitelným rozvojem a budou podpořeni v přijímání dobrovolných závazků spojených s cíli České republiky 2030.

Výstupy implementace budou dále představeny i široké veřejnosti, respektive cílové skupině, která se zajímá o témata spojená s UR. Z velké části půjde o profesionály, například zaměstnance veřejné správy, neziskové sféry nebo akademické pracovníky. Podstatnou část této cílové skupiny budou také tvořit studenti.

Obsah komunikace se zaměří primárně na samotné cíle a systém implementace České republiky 2030 všem dotčeným představitelům veřejné správy. Každé tři roky bude také zveřejňovaná Zpráva o kvalitě života a její udržitelnosti. Vedle toho budou první tři cílové skupiny průběžně informovány o aktuálním stavu plnění cílů a také o aktuálních tématech spojených s udržitelným rozvojem. Druhým pilířem komunikačního plánu budou aktivity a kampaně zaměřené na získávání partnerů, kteří se budou hlásit k tzv. dobrovolným závazkům v rámci České republiky 2030. Pro širokou veřejnost pak bude komunikace zaměřená na aktuální dění v oblasti udržitelného rozvoje, na popularizaci dílčích výstupů ze Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti a dalších tématech spojených s Českou republikou 2030.

Primárním nástrojem šíření informací budou vlastní elektronická média a sociální sítě doplněná tištěnými materiály, jako jsou letáky a brožury. K popularizaci udržitelného rozvoje a cílů České republiky 2030 bude MŽP dále aktivně využívat např. spolupráci s vybranými známými osobnostmi z řad českých ambasadorů SDGs. Naváže také na předchozí zkušenost se spoluprací s youtubery nebo výtvarnými umělci, kteří vytvoří osobitou formu kampaně. MŽP se stane národním garantem Evropského týdne udržitelného rozvoje. Tato každoroční celoevropská akce se zaměřuje na popularizaci aktivit v oblasti udržitelného rozvoje a připravují ji zejména místní spolky, soukromé firmy, města a školy. Každoroční veřejnou konferenci Fórum pro UR, pořádanou dříve Úřadem vlády, bude ve spolupráci s Úřadem vlády organizovat rovněž MŽP.

S cílovými skupinami bude MŽP komunikovat také prostřednictvím spolupráce s partnerskými organizacemi. S cílem budování dlouhodobého partnerství bude oslovovat jednotlivé subjekty a informovat je o implementaci České republiky 2030 a možnostech zapojit se do tzv. dobrovolných závazků, či např. prestižní soutěže a předávání Cen SDGs.

MŽP bude také oslovovat novináře a pořádat tisková setkání při příležitosti vydání Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti, případně dalších dílčích studií. Média budou oslovována přímo i prostřednictvím tiskových zpráv.

3.11.5 Institucionální ukotvení implementace a role jednotlivých aktérů

Naplňování České republiky 2030 jakožto dlouhodobého nadresortního dokumentu nemůže zůstat záležitostí jedné instituce ani pouze veřejné správy. Klíčové je podporovat vzájemnou koordinaci, kooperaci a komunikaci, které umožňují hledat konsensuální řešení

a uplatňovat synergická opatření. Opatření jsou v mnoha případech svěřena do odpovědnosti více gestorů a přispívají tak k potlačování tzv. resortismu, tj. k přemostění důsledků kompetenčního zákona, posílení koordinačních mechanismů na úrovni veřejné správy a efektivnímu využití již vytvořeného prostředí pro vzájemnou mezioborovou spolupráci napříč všemi úrovněmi.

Rozvoj kvality strategické práce musí probíhat na všech úrovních veřejné správy koordinovaně a návrhy je třeba důkladně konzultovat se všemi zainteresovanými stranami. Následující podkapitoly specifikují roli hlavních aktérů implementace.

3.11.6 Místopředseda vlády, MŽP a RVUR

MŽP je institucionálním zázemím místopředsedy vlády, který implementaci České republiky 2030 zajišťuje. MŽP proto plní řadu funkcí v procesu implementace tohoto strategického rámce. Zároveň umožňuje místopředsedovi vlády ve spolupráci s ministryní pro místní rozvoj zajišťovat metodickou roli při zavádění principů udržitelného rozvoje do praxe, při rozvoji nástrojů k podpoře udržitelného rozvoje a při naplňování strategických cílů v oblasti Dobrého vládnutí a jejich zohlednění při rozvoji veřejné správy a strategického řízení a plánování. Za tímto účelem bude zřízen realizační tým MŽP a MMR.

To v praxi vyžaduje zejména činnost odborně-analytickou. MŽP spolupracuje ve vybraných věcných otázkách s resorty a dalšími aktéry a zároveň díky vlastní analytické kapacitě plní funkci oponenta jednajícího se všemi zainteresovanými stranami.

Dále činnost koordinační. MŽP zajišťuje činnost RVUR a podílí se na aktivitách řady dalších poradních a pracovních orgánů, které umožňují mezisektorovou spolupráci, koordinaci a poskytují zpětnou vazbu. MŽP bude koordinovat resorty také skrze tzv. focal points, tedy osoby zodpovědné za vnitroresortní koordinaci a komunikaci s MŽP v otázkách implementace České republiky 2030.

S vertikální koordinací v širším smyslu souvisí také podpora samospráv v implementaci České republiky 2030, kterou budou ve vzájemné spolupráci zajišťovat MŽP a MMR. Je třeba zejména metodicky podporovat vztlínavé přístupy a iniciativy, založené na dobrovolném hledání řešení, jež jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje. Jako smysluplné se jeví rozvíjet již existující nástroje užívané městy, obcemi i kraji. Důležité je rozvíjet místní Agendu 21 jakožto dosud nejrozvinutější nástroj

pro hodnocení udržitelnosti na místní úrovni. Průběžně provádět revize a aktualizace metodik implementace a hodnocení místní Agendy 21 a principů udržitelného rozvoje, do nichž budou doplňovány inovace, nové trendy a témata, relevantní pro UR na municipální úrovni.

3.11.7 Gestoři opatření a doporučení implementačního plánu

Gestoři opatření a doporučení implementačního plánu mají primární zodpovědnost za jejich implementaci a vzájemnou spolupráci při naplňování cílů České republiky 2030. To platí zejména u těch specifických cílů, které jsou průřezového charakteru a jsou k nim formulována opatření a doporučení s různými gestory.

V kompetenci gesčních resortů je také stanovení kontaktní osoby zodpovědné za vnitroresortní koordinaci a komunikaci s MŽP.

Realizace opatření a doporučení bude zajištěna v rámci stanovených personálních i finančních limitů dotčených kapitol státního rozpočtu, tj. jednotlivých resortů. Jednotlivá ministerstva si primárně zajistí finanční prostředky v rámci svých schválených rozpočtů a střednědobých rozpočtových výhledů. V realizaci opatření a doporučení může gesčním resortům a dalším aktérům napomoci skutečnost, že priority pro přípravu vyjednávací pozice ČR o novém programovacím období ESIF jsou formulovány již se zřetelem k cílům České republiky 2030.

3.11.8 Resorty a další instituce se specifickou působností

Některé resorty a další instituce spravují klíčové agendy, jejichž rozvoj je pro úspěšné naplnění České republiky 2030 klíčový.

Pro implementaci ČR 2030 je zvláště důležitý rozvoj strategické práce, uplatňování vhodných nástrojů, přenášení dobré praxe a průběžně vzdělávání v oblasti strategického řízení. MŽP bude v těchto otázkách úzce spolupracovat s MMR, které má na úrovni veřejné správy gesci za strategickou práci. Proto bude i postup implementace a aktualizace ČR 2030 a implementačních plánů pravidelně projednáván také Expertní skupinou pro strategickou práci, jejíž činnost zajišťuje MMR. To by mělo také umožnit využití Databáze strategií jakožto technického nástroje pro rozvoj strategické práce v České republice a pro implementaci České republiky 2030 a poskytovat MŽP součinnost při posilování vertikální koordinace (koordinace mezi státní správou a samosprávou i dalšími aktéry působícími na celostátní, regionální a místní úrovni).

Česká republika musí i nadále v globálním prostředí podporovat naplňování mezinárodních závazků k udržitelnému rozvoji a posilovat koherenci politik pro UR ve vnitřní i vnější dimenzi. Vnější dimenze udržitelného rozvoje je v gesci Ministerstva zahraničních věcí a je projednávána Radou pro zahraniční rozvojovou spolupráci a dalšími orgány v gesci MZV.

Rolí Českého statistického úřadu je poskytovat MŽP součinnost při monitoringu a reportingu naplňování České republiky 2030 a koordinaci naplňování indikátorové sady České republiky 2030 a sběru dat od gestorů jednotlivých indikátorů.

3.11.9 Kraje a obce

Kraje i obce by měly především promítat cíle České republiky 2030 do regionálních a místních strategických a koncepčních dokumentů a reflektovat je ve své praxi. Pro implementaci cílů na regionální a místní úrovni je důležité spolupracovat při tvorbě a realizaci politik a nalézat řešení na úrovni funkčních územních celků. Měly by hrát aktivní roli v rozvoji nástrojů UR na regionální a místní úrovni, především pak v rozvoji participativních metod tvorby veřejných politik (např. participativní rozpočet atd.), podpory vzlínavých iniciativ a místních aktérů (např. MAS). Toto je praktický odraz politiky rozvoje venkova v EU – iniciativa LEADER, i jakožto program pro integrovanou podporu rozvoje venkovských oblastí s výrazně decentralizovanou strukturou využívající lokálních uskupení rozvojových aktérů (MAS) při rozhodování o alokaci rozvojových prostředků, a dále rok 1996, kdy byla přijata Corkská deklarace (Bernard, 2010. s. 14).

3.11.10 Nestátní aktéři

Nestátní aktéři by měli promítat cíle České republiky 2030 do svého vnitřního fungování i vnější činnosti. MŽP je v tom bude podporovat prostřednictvím platformy dobrovolných závazků, ke kterým se tito aktéři mohou přihlašovat a zároveň jejím prostřednictvím sdílet příklady dobré praxe svých organizací a hledat nové partnery pro aktivity v oblasti udržitelného rozvoje. Zvýšit povědomí o udržitelném rozvoji budou moci nestátní aktéři také svou účastí v prestižní soutěži Ceny SDGs či zapojením do Evropského týdne UR.

Nad rámec výše zmíněných aktivit je role nestátních aktérů významná také v tom, že představuje dosah k dalším cílovým skupinám komunikace strategického rámce. Neziskové organizace působící ve vzdělávacích, sociálních, environmentálních i dalších

oblastech mohou prostřednictvím svých aktivit přímo naplňovat některé z cílů České republiky 2030 a významně přispívat k šíření povědomí o udržitelném rozvoji a formování veřejného mínění v této oblasti.

Zapojení soukromého sektoru do implementace České republiky 2030 je nad rámec výše zmíněného klíčové také z hlediska posilování role společenské odpovědnosti firem, přispívání k udržitelné výrobě a spotřebě. Soukromé firmy představují potenciál mobilizace dalších zdrojů, které naplnění cílů udržitelného rozvoje vyžaduje.

Významnou roli v implementaci hraje také akademický sektor, který zajišťuje výzkum v oblasti UR a kvality života a jehož prostřednictvím může veřejná správa výsledky tohoto výzkumu přejímat a vytvářet evidence-informed politiky.

3.12 Institucionální ukotvení implementace a role jednotlivých aktérů - monitoring, reporting a vyhodnocování

Naplňování České republiky 2030 bude hodnoceno v hodnotící zprávě (Zpráva o kvalitě života a její udržitelnosti), která bude vládě předkládána vždy za období tři let.

Účel Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti:

- vyhodnotit naplňování České republiky 2030 na úrovni opatření a doporučení obsažených v tomto dokumentu;
- vyhodnotit naplňování České republiky 2030 na úrovni cílů, tedy s využitím konceptu kvality života;
- aktualizovat implementační plán (příp. též Českou republiku 2030 jako celek);
- analyticky zhodnotit dalších klíčové aspekty implementace (např. zapojení aktérů, metodická podpora municipalitám, rozvoj nástrojů udržitelného rozvoje, koherence politik, naplňování mezinárodních závazků v oblasti udržitelného rozvoje atd.)

Podkladem pro vypracování monitorovací zprávy budou reporty gesčních resortů o aktivitách k naplňování opatření a doporučení implementačního plánu. Naplňování bude dále hodnoceno především v kontextu vývoje indikátorů specifických cílů České republiky 2030 (192 indikátorů, které jsou přílohou ČR 2030).

Součástí zprávy bude rovněž návrh na aktualizaci implementačního plánu (příp. též ČR 2030 jako celku), tak aby odpovídaly výsledkům analýzy, vývoji indikátorů kvality

života, novým trendům a odborným poznatkům. Obdobně bude možné upravit i indikátorovou sadu s ohledem na co nejlepší výpovědní hodnotu ve vztahu ke specifickému cíli. První aktualizace implementačního plánu proběhne v roce 2020. K první aktualizaci ČR 2030 jako celku – tedy strategického rámce i jeho implementačního plánu – dojde v roce 2023. Další aktualizace implementačního plánu (příp. též ČR 2030 jako celku) by měly proběhnout v roce 2026 a 2029. Případná aktualizace ČR 2030 v roce 2029 je zamýšlena především jako návrh pro uchopení agendy UR v desetiletích po roce 2030 a v návaznosti na globální agendu po roce 2030.

Další části monitorovací zprávy budou hodnotit úroveň zapojení veřejnosti do implementace, metodickou podporu municipalitám a rozvoj nástrojů pro UR.

Sběr dat a přípravu indikátorů zajišťují jejich gestoři a proces koordinuje Výbor pro indikátory RVUR. Návrh Zprávy zpracovává na základě těchto dat MŽP, následně je Zpráva projednána ve výborech Rady vlády pro UR, poté schválena Radou, projde meziresortním připomínkovým řízením a bude předložena k projednání vládě (Implementační plán Strategického rámce ČR 2030).

3.13 Co to jsou indikátory

Pro měření směřování k trvale udržitelnému rozvoji, stejně tak jako ke sledování výkonnosti jednotlivých území – od lokální přes regionální úroveň až k úrovni celostátní se používají ukazatele neboli indikátory.

Transformace k UR je proces velmi náročný na tvorbu a efektivní využívání vhodných forem informací. Získávání, transformování, přenášení a využívání nejrůznějších informací na všech úrovních rozhodování, v nejrůznějších oblastech a formách je typickým rysem současného společenského vývoje a vůbec základem úspěšného přechodu k UR.

V určitých fázích rozhodovacího procesu – zejména při zvyšování povědomí společnosti o daném problému a zjišťování účinnosti přijatých opatření – jsou nevhodnějším informačním nástrojem indikátory. Pomocí indikátorů lze jednoduše a srozumitelně prezentovat například i laické veřejnosti složité komplexní jevy bez užití náročných statistických metod či popisů vazeb a vzájemných souvislostí.

Indikátory jsou výsledkem zpracování a určité interpretace primárních dat (je to druh informace). Nemají smysl samy o sobě, ale v širších souvislostech - jsou zaměřeny

určitým směrem, něco ukazují. V současných přístupech k vytváření (a také hodnocení) indikátorů lze

rozlišit dva hlavní směry:

- klíčové (titulkové - headline) indikátory
- agregované indikátory.

Indikátory musí mít jasný vztah ke všem rozměrům UR. Velký počet témat vztahujících se k UR však způsobuje, že je obtížné trvale zaujmout pozornost médií, politiků i široké veřejnosti. To je důvodem snahy o výběr klíčových indikátorů.

Jiným typem jsou agregované indikátory, které integrují do jediného údaje řadu skutečností s cílem poskytnout celkový obraz. Příkladem je v ekonomické oblasti hrubý domácí produkt, v environmentální oblasti index environmentální udržitelnosti. Agregované indikátory musí mít jednak správný výběr proměnných, jednak musí být založeny na správném agregačním algoritmu (pro sloučení dílčích dat či indikátorů), (Šilhánková a kol., 2011: 16), (Kalabisová, 2011: 1029).

Ke každému indikátoru musí být stanovena reálná měrná jednotka, zdroj odkud lze sledovaný údaj získat a frekvence s jakou by měl být údaj sledován. Při stanovování indikátorů je vhodné vycházet zejména z existujících datových zdrojů např. Český statistický úřad (Pondělíček in Šilhánková a kol., 2011).

3.13.1 Základní vlastnosti místních indikátorů /ukazatelů rozvoje

Srozumitelnost – cílem není vytvořit sadu odborných indikátorů, ale vybrat sadu snadno čitelných ukazatelů pro veřejnost i média, která jednoznačně vypovídá o řešení konkrétního cíle v komunitním plánu.

Vliv na kvalitu života – ukazatele by měly být voleny s ohledem na jejich jednoznačnou vypovídací hodnotu vůči zvyšování či snižování dlouhodobé kvality života ve městě/obci/regionu.

Přehlednost – k ověřeným problémům, případně k prioritním cílům v každé oblasti komunitního plánu, je doporučeno stanovit jedno vybrané měřítko, tzn. sadu max. 3 ukazatelů – např. k problému týkajícímu se odpadového hospodaření je vybráno měřítko třídění odpadu a ukazatele jako objem vytríděného odpadu, poměr složek odpadu a frekvence vyvážení nádob na odpad.

Cílová hodnota – ke každému ukazateli je doporučeno stanovit cílovou hodnotu, která je pak každoročně měřena, a její výsledky jsou prezentovány na veřejném projednání. (MA21 kraje Vysočina, 2010: 25)

3.13.2 Důležité úkoly indikátorů udržitelného rozvoje

Vzhledem k orientaci konečných spotřebitelů použití indikátorů nebo jejich interpretace je téma s mnoha aspekty. Existuje mnoho spotřebitelských skupin jako široká veřejnost, média, vědci, politici, kteří se zajímají o rozdílná témata a na různých úrovních. Tohle je nutné brát v potaz při jejich prezentaci. Další skutečností je, že použití indikátorů k technice benchmarkingu vyžaduje mezinárodní porovnatelnost nebo alespoň zajištění toho, že jsou použité metody a postupy známy.

Specifické národní okolnosti či podmínky mají často klíčový vliv na jednotlivé úrovně a trendy vyjadřované indikátory, takže pochopení těchto národních podmínek je stěžejní pro jejich interpretaci.

3.13.3 Indikátory hodnotící stav a udržitelný rozvoj obce

Sada navržených indikátorů udržitelného rozvoje měst spadá do této kategorie. Hodnotí aspekty rozvoje měst, které korespondují se strukturou oblastí v aktualizované Strategii udržitelného rozvoje České republiky:

- populace, člověk, zdraví
- ekonomika a inovace
- rozvoj území
- krajina, ekosystémy, biodiverzita
- stabilní a bezpečná společnost.

Tyto oblasti souvisí s druhým aspektem kvality veřejné služby citovaným výše, tedy s oprávněným očekáváním občanů, že dojde ke zvyšování kvality života v jejich obci.

Důležitým rysem těchto indikátorů je, že řadu z nich nemůže město v rámci své působnosti a v rámci svých kompetencí ovlivnit, či na ně může působit jen částečně. Příkladem je znečištění ovzduší z lokálních topenišť (právní úprava je nedokonalá a vymahatelnost prakticky nulová), dostupnost základní zdravotní péče či míra registrované nezaměstnanosti.

V těchto příkladech může města vytvořit podmínky pro zlepšení hodnoty indikátoru (například zvýhodněným nájmem či vytvořením pracovního místa s využitím prostředků Evropského sociálního fondu), ale 100% vliv na vývoj indikátoru v žádném případě nemá.

3.13.4 Indikátory hodnotící fungování veřejné správy

Druhá skupina indikátorů se přímo dotýká fungování úřadu, respektive jevů a skutečností, které úřad v rámci své kompetence přímo ovlivňuje. Jde tedy o důležité programové (procesní) indikátory, které mají přímou vazbu na management státní správy. Souvisí s prvním aspektem kvality ve veřejné správě, tedy s očekáváním zákazníků (občanů), že obdrží kvalitní službu v požadovaném termínu.

Tyto indikátory umožní stanovovat standardy fungování veřejné správy a jsou nezbytné pro strategické řízení veřejné správy, např. formou balanced scorecard (BSC). BSC se někdy do češtiny překládá jako metoda vyvážených ukazatelů a stanovení vhodných ukazatelů čili indikátorů je přímo jejím jádrem. Ukazatele v této metodě slouží k přímému měření naplňování vize a strategických priorit. Metoda BSC je velmi funkční a přináší rychlé výsledky díky tomu, že pomocí přehledného a jednoduchého schématu, které lze umístit na jeden arch papíru formátu A4, umožňuje sledovat a zajistit naplňování (či nenaplňování) stanovené vize.

3.13.5 Hodnocení výsledků indikátorů

Pro hodnocení výsledků indikátorů jsou klíčové dvě alternativní možnosti:

A. Byl stanoven cíl indikátoru.

B. Nelze stanovit cíl, je nutné využít benchmarking.

A. Cíl indikátoru je stanovitelný

První alternativa je z hlediska měst, ale i z hlediska dalších potenciálních uživatelů indikátorů výhodnější. Měření indikátoru v daném roce uživatele (např. politiky) jednoduše informuje o dosažení – přiblížení nebo vzdálení – daného cíle.

Problém je, že aktualizovaná Strategie udržitelného rozvoje ČR cílové hodnoty pro indikátory na národní, a tím méně na místní úrovni (až na malé výjimky) nestanovuje. Výsledek – dosažená hodnota – indikátoru je tedy vztažen k cílové hodnotě, které má být dosaženo k určitému časovému období. Těmito referenčními hodnotami mohou být měkké i tvrdé cíle, limity a standardy (závazky vyplývající z mezinárodních úmluv, limity

ve směrnících EU, nejvyšší přípustné dávky uzákoněné v národní legislativě atd.). Tyto cíle se vesměs opírají o dosažený stupeň vědeckého poznání o daném jevu a jeho překlad do praxe. V prostředí malých obcí (ale často i na národní úrovni) bude daleko častější situace, kdy cíl je stanoven ve společenském procesu a je výsledkem určitého konsensu. Takovým procesem může být jednání zastupitelstva, které vyústí v programovém prohlášení, či schůzky aktivní skupiny občanů, které vyberou specifický indikátor a jeho cíl zdola. Pak je na jejich interakci s místním úřadem, zda se jim tento cíl podaří prosadit do reality.

V případě indikátorů, kde je možné stanovit cíl, jedná se také o výkonnostních nebo normativních indikátorech, které je nutné sledovat ex-ante (předem).

B. Nelze stanovit cíl, je nutné využít benchmarking

V rámci natolik komplexního fenoménu, jako je (udržitelný) rozvoj města, často cílovou hodnotu není možné určit. Důvodem je, že dat je příliš málo. Jakým způsobem však využít indikátorů v situaci, kdy není k dispozici stanoven cíl? Cíl v tomto případě se nahrazuje zkušeností a výsledky z dalších obcí a porovnáním s nimi. Tato metoda se nazývá benchmarking. Organizace pomocí benchmarkingu hodnotí různé aspekty svých vnitřních procesů ve vztahu k nejlepším praktikám (best practices) v rámci daného odvětví. Postupem času se ukázalo, že metodu lze používat i ve veřejném sektoru pro zlepšování jeho efektivity a kvality veřejných služeb. Obce porovnáváním vlastní výkonnosti s ostatními se nacházejí podněty ke zlepšování vlastní činnosti. Benchmarking je možné používat i ve vztahu k vyšší úrovni veřejné správy (kraj, ČR, EU).

3.14 Současná situace v regionech a obcích v České republice

Dle Strategického rámce Česká republika 2030 disparity mezi regiony i obcemi rostou. Projevují se zejména vznikem vnitřních periferií s horší dostupností veřejných služeb a obslužných funkcí a odlivem mladšího a vzdělanějšího obyvatelstva do měst. Zároveň s tím se obce i regiony potýkají s důsledky postupující suburbanizace, která postupně zasahuje i menší sídla.

Do roku 2030 bude proto třeba v obcích a regionech podporovat plánování na úrovni území menších než kraj a přesahujících území jedné obce, které bude zohledňovat funkční vazby. Bude třeba také rozvíjet síť veřejných služeb v území a meziobecní spolupráci, podporovat bezemisní dopravu, zajistit opětovné využívání brownfieldů a reurbanizaci městských center, omezit emise skleníkových plynů a zavádět adaptační opatření, jako je například lepší péče o zeleň ve městech či mitigační opatření například v podobě pasivně energetického stavebnictví (Moldan, 2002).

Z pohledu vize 2030 se Česká republika snaží učinit své území polycentrickým a dosáhnout kohezivního rozvoje velkých měst a regionů na všech úrovních. Tohoto cíle lze dosáhnout pouze snížením regionálních rozdílů, zajištěním dostatečných pracovních a vzdělávacích příležitostí a poskytováním odpovídajících veřejných služeb a infrastruktury v celé zemi a regionech, a to jak v krajských městech, tak v přilehlých oblastech. Stát se zavazuje poskytovat metodickou a koordinační podporu regionům a obcím s cílem stanovit minimální standardy pro veřejné služby a zajistit výměnu informací a osvědčených postupů.

Toto vyžaduje lokalizaci agendy cílů UR v regionech a obcích, aby bylo možné účinně řešit rostoucí sociální exkluzi, bezdomovectví a úroveň příjmů (Lidé a společnost), které v posledních letech představují významné výzvy při plnění řady cílů UR.

3.15 Význam strategického plánování směru rozvoje obce/regionu

Strategické plánování znamená, že je stanoven směr rozvoje obce/regionu (respektující principy udržitelnosti) a jsou vytyčeny dlouhodobé cíle a stanoveny cesty k jejich dosažení. Tyto cíle by měly vycházet z reálných potřeb místních lidí a možností území – k tomu je potřeba průběžně spolupracovat s veřejností, ptát se, jaké jsou představy lidí o budoucnosti obce/regionu. Tyto názory musí být porovnány s dlouhodobými trendy vývoje a potřebami UR. Pokud je plán vytvořen bez účasti veřejnosti, tedy je-li vytvořen pouze odborníky a poté předložen k připomínkování veřejnosti, nelze očekávat zájem lidí o jeho připomínkování ani zájem o jeho realizaci. Proto je potřeba plány vytvářet již z podkladů shromážděných

od veřejnosti, případně zainteresovaných skupin (tzv. stakeholders), veřejnost průběžně informovat o tvorbě, doplnění, schválení i realizaci plánu.

Plán by měl být vodítkem pro ty, jež o rozvoji obce/regionu rozhodují bez ohledu na jejich politickou příslušnost. Společný konsensus dává záruku, že se jedná o společné cíle a eliminují možnost osobních preferencí aktivit, které nejsou v souladu s dlouhodobými záměry rozvoje celého společenství (MMR Kolektiv Konsorcia SPROR Plus, 2007: 23).

3.16 Proces implementace UR v České republice na regionální a obecní úrovni

Na úrovni vlády ČR, existuje pracovní skupina pro UR regionů, obcí a území. Je jedním z pracovních orgánů Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). Pracovní skupina působí v gesci MMR a vznikla transformací původní pracovní skupiny pro koordinaci krajských koncepcí udržitelného rozvoje RVUR.

Hlavním cílem současné pracovní skupiny je zajištění informovanosti krajů o otázkách UR a podpora zapojení krajů a dalších subjektů na regionální a místní úrovni do procesu implementace Strategie UR ČR. Důležitým tématem je analýza a řešení problémů s implementací strategických dokumentů na úrovni krajů a obcí. Dalším zásadním bodem je podpora tvorby indikátorů UR – propojení národní, krajské a místní úrovně (MMR ČR, 2018: 60-67).

3.16.1 Aktivity sdružení místních a regionálních samospráv na podporu lokalizace cíle SDG

Místní společenství a partnerství občanů, veřejné správy, neziskových organizací a podnikatelů vytvářejí společně organizace zvané místní akční skupiny (MAS), které vypracují integrovanou strategii rozvoje území a jsou odpovědné za její provádění.

Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech (Pelcl a Havránek, 2008), (Vajdová a kol., 2011: 110). Podle studie Varvažovské, jedním ze základních předpokladů pro úspěšné fungování MAS je pochopení principu, že partnerství a rozvoj venkova je cílem a dotace prostředkem, nikoli naopak (Varvažovská, 2010: 221).

Činnosti MAS v procesu lokalizace UR v České republice jsou ve srovnání s ostatními státy světa na nízké úrovni viz Tabulka 2.

3.17 Role Města Podbořany v plnění strategického rámce implementace udržitelného rozvoje

Posilování místních komunit je jedním z pilířů rozvoje. Základním předpokladem pro rozvoj komunit v obcích a regionech je rozvinutá infrastruktura (doprava, ale i zdravotní, sociální a vzdělávání). Veřejná správa a místní zastupitelstva musí vytvářet s centrální podporou státu nástroje pro to, aby komunity (prostřednictvím družstev, místních firem, neziskových organizací ap.) mohly udržitelně provozovat vodohospodářství, vyrábět a distribuovat energie a zpracovávat odpady (Úřad vlády ČR, 2018: 14).

Orientace na UR a jeho řízení vychází z Národní strategie UR ČR. Mandát týkající se plnění této strategie je přidělen na kraj a dále na jednotlivé obce a municipality, které v nich působí. V tomto ohledu mandát Podbořan, jako města, při plnění Národní strategie UR ČR, spadá do Ústeckého kraje.

Tabulka 2. Aktivita LRG

Activities of Local and Regional Governments Associations to support SDG Localization										
COUNTRY	REPORTING INSTITUTIONS	DEGREE OF AWARENESS OF LGAS	DECLARATIONS, FORA, NATIONAL CONFERENCE	PUBLICATIONS (NEWSLETTERS, BROCHURES)	CAMPAIGNING, SOCIAL MEDIA	TRAINING, KNOWLEDGE-SHARING PROGRAMMES	PROMOTE LOCAL PLANS' ALIGNMENT WITH SDGs	SPECIAL INITIATIVES OR PROJECTS	MONITORING AND REPORTING ACTIVITIES	INVOLVEMENT IN VNRS
AFRICA										
Burkina Faso	AMBF	High		•		•	•			Participation (2019)
Cape Verde	ANMCV	High		•		•	•	•		Participation (2018)
Cameroon	CVUC	Moderate	•	•		•				Participation (2019)
Chad	ANCT	Moderate								No participation (2019)
Côte d'Ivoire	UVICOCI	High	•	•						Participation (2019)
Ghana	NALAG	High	•	•	•	•	•			Weak participation (2019)
Kenya	CoG	High	•	•	•	•	•		•	Participation (2017)
Madagascar	AMGVM	Moderate								No participation (2016)
Mali	AMM	Moderate	•	•	•	•	•	•		Weak participation (2018)
Mozambique	ANAMM	High	•	•	•	•	•			To be presented
Niger	AMN	Moderate	•	•		•				No participation (2018)
Rwanda	RALGA	Moderate		•	•	•	•	•	•	Participation (2019)
Sierra Leone	LoCASL	Moderate				•	•			Weak participation (2019)
South Africa	SALGA	Moderate	•	•	•	•	•			Participation (2019)
Togo	UCT	High	•	•	•	•	•			Participation (2018)
Tunisia	FNVT	Moderate					•			Weak participation (2019)
Regional Level	UCLG Africa	High	•	•	•	•	•		•	
ASIA-PACIFIC										
Cambodia	NLC	Moderate				•	•			No participation (2019)
Indonesia	APEKSI / APKASI	High	•	•		•	•	•		Weak participation (2019)
Kiribati	KiLGA	High		•	•	•	•			Participation (2018)
New Zealand	LGNZ	High	•	•		•	•	•		Participation (2019)
Pakistan	LCAB / LCA KP	Weak / High	•	•		•	•			Weak participation (2019)
Philippines	LCP	High	•	•		•	•			Participation (2019)
Sri Lanka	FSLGA	High		•		•	•			Weak participation (2018)
Vietnam	ACVN	Weak	•	•		•	•			No participation (2018)
Regional Level	UCLG ASPAC	High	•	•	•	•	•	•		
EURASIA										
Regional Level	UCLG EURASIA		•	•	•	•				
EUROPE										
Albania	AAM	Moderate	•							No participation (2018)
Belgium	VVSG	High	•	•	•	•	•	•	•	Participation (2017)
Bosnia & Herzegovina	AMC	Moderate	•	•						Participation (2019)
Croatia	UGRH	Moderate	•	•	•	•				No participation (2019)
Czech Republic	SMO	Weak	•	•	•	•		•		Participation (2017)
Denmark	Danish Regions	Moderate		•			•			Participation (2017)
Germany	DST	High	•	•	•	•	•		•	Participation (2016)
Greece	KEDE	Moderate	•	•						Participation (2018)
Iceland	IALA	Moderate	•		•	•				Participation (2019)
Italy	AICCRE	High	•	•	•	•		•	•	Weak participation (2017)
Latvia	LALRG	High	•	•	•	•	•			Participation (2018)

Zdroj: https://www.uclg.org/sites/default/files/towards_the_localization_of_the_sdgs_0.pdf

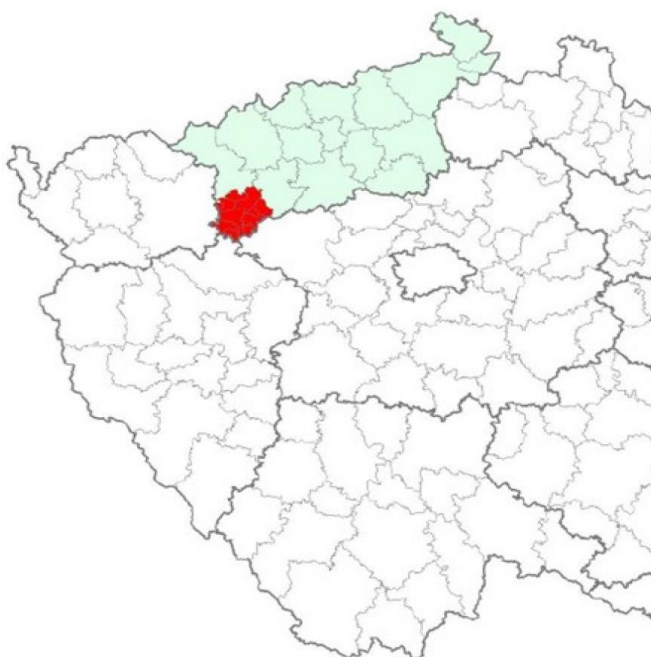
4 Vlastní metodický postup implementace pilířů udržitelného rozvoje v Městě Podbořany a informovanost veřejnosti

4.1 Charakteristika prostředí

4.1.1 Geografická poloha

Obec Podbořany se nachází na severozápadě České republiky ve východním výběžku Doupovských hor, 80 km severozápadně od Prahy a 30 km východně od Karlových Varů. Správní obvod obce s rozšířenou působností Podbořany leží v jihozápadní části Ústeckého kraje. Na severu sousedí s ORP Žatec a Kadaň, na jihovýchodě se Středočeským krajem, na jihu s Plzeňským a na jihozápadě s Karlovarským krajem. Jeho rozloha činí téměř 338 km², takže zaujímá 6,3 % Ústeckého kraje. Je nejméně osídleným správním obvodem v Ústeckém kraji, jeho hustota je 47 obyvatel/km². Obyvatelstvo žije převážně v menších obcích, v samotném sídle správního obvodu je soustředěno necelých 40 % obyvatel. Do správního obvodu obce Podbořany patří 12 místních částí (Buškovice, Dolánky, Hlubany, Kaštice, Kněžice, Letov, Mory, Neprobylice, Oploty, Pšov, Sýrovice a Valov). V současnosti je třetím největším městským sídlem okresu Louny.

Obrázek 3. Mapa – Poloha Podbořanska na mapě ČR

Zdroj: <https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/data/uploads/UAP/podborany/4-aktualizace-2016/text/uap-textova-ast.pdf>

4.1.2 Přírodní podmínky

Na správní území Podbořanska zasahuje významný přírodní celek. Podbořanská část Doupovských hor je z přírodovědeckého hlediska obdobou Českého středohoří. Četné archeologické nálezy na území tohoto správního obvodu dokládají, že jeho značná část byla osídlena již od nejstarších období pravěku.

Při výjezdu z Podbořan směrem na Kadaň se při pravé straně tyčí vrch Rubín. Od roku 1993 je chráněný, jako významný krajinný prvek. Archeologické výzkumy činí z Rubínu významné centrum oblasti. Na této významné kulturní památce se vyskytují teplomilné rostliny.

Oblast leží v povodí řeky Ohře, je velmi vhodná pro zemědělství. V důsledku toho zde nenajdeme mnoho přirozených lesních porostů a nejcennějšími typy vegetace jsou společenstva bezlesí svým vznikem i trváním úzce spjatá s lidskou činností. Na většině území je provozována zemědělská prvovýroba, tradiční je zde pěstování chmele. Podbořansko se nachází v suchém teplém klimatu.

4.1.3 Historie

Místo, kde se dnes rozkládají Podbořany, bylo obýváno Lučany. Založení Podbořan i jejich název se podle některých historiků, datuje na konec prvního tisíciletí.

Na začátku 9. století, se v okolí pevnosti na vrchu Rubínu začaly budovat podhradní domy. Začalo vznikat sídliště Pod horou, dobře chráněné posádkou pevnosti. Takto tedy podle Václava Hájka z Libočan vznikly Podhořany – dnešní Podbořany.

Začátkem 15. století prodal císař Zikmund Podbořany a některé další obce v okolí pánům Buriánovi a Janovi z Gutštejna. Ti podporovali zemědělskou výrobu na Podbořansku a poučení selským hnutím v dobách husitských neměli odvahu utužovat poddanská pouta.

Protože přes Podbořany vedla kupecká cesta Přísečnickým průsmykem do Saska, povolil Jan z Gutštejna obyvatelům Podbořan překupovat a prodávat sůl. Současně dal Podbořanským základní tržní práva, povolil každou středu trh a dovolil užívat městského znaku.

Paroží v městském znaku pochází právě ze šlechtického erbu pánů z Gutštejna. Tím se staly Podbořany poddanským městečkem i obchodním střediskem a jeho obyvatelé částečně svobodnými obchodníky a měšťany.

Tricetiletá válka z velké části potlačuje český živel ve městě. Poněmčení se prohlubuje natolik, že například začátkem 20. století se ve městě hlásí k české národnosti již jen 35 občanů.

Celé období první republiky od 1918 do roku 1938 je poznamenáno národnostním bojem Čechů s Němci o upevnování pozic českého živlu, který zde musel svádět tvrdé boje za svá národnostní práva.

Roku 1923 byla otevřena v domě čp. 278 měšťanská škola a poté, 28. října 1926, byla vybudována českou menšinou na Podbořansku zcela nová měšťanská škola (dnešní škola T. G. Masaryka). Gymnázium bylo v Podbořanech otevřeno v roce 1937.

Všeobecný nástup fašismu mění politickou situaci i v Podbořanech. Vliv 2. světové války byl v Podbořanech stejný jako na většině území Sudet.

Ihned po osvobození města dne 9. května 1945, se sem začali vracet všichni ti, kteří jej museli spěšně opustit na základě mnichovského diktátu v roce 1938. S nimi přicházeli i další, kteří se zde hodlali trvale usadit. Po roce 1945 bylo místní obyvatelstvo takřka kompletně vyměněno – na území proběhly rozsáhlé deportace původního německého obyvatelstva, a naopak přicházeli ve výrazně menším počtu noví čeští osídlenci z vnitrozemí. Přesídlením obyvatel Sudet došlo ke zpretrhání lidských, kulturních a jiných vazeb se zdejší krajinou a lidskými sídly, což je fakt, se kterým se toto území dosud plně nesrovnalo.

Noví obyvatelé, Češi z vnitrozemí nebo Volyňští Češi byli většinou bez jakýchkoli vazeb (kulturních, historických, vlasteneckých, majetkových) k sídlům a okolní krajině. Došlo k devastaci kulturních hodnot.

Obrázek 4. Letecký snímek - Město Podbořany

Zdroj: https://www.podborany.net/data/editor/152cs_17_big.jpg?gcm_date=1384866692

4.2 Charakteristika za účelem rozboru problematiky udržitelného rozvoje a její indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni

Následující charakteristika byla provedena na základě třech základních pilířů UR a rozšířena o věci veřejné. Tato část obsahuje socio-ekonomickou analýzu, která popisuje jednotlivé oblasti rozvoje území.

4.2.1 Obyvatelstvo

Obyvatelstvo obce Podbořany má velice důležitou roli v oblasti udržitelného rozvoje, bylo zkoumáno z různých úhlů pohledu.

4.2.1.1 Počet obyvatel

V Podbořanech žilo k 31. 12. 2019 celkem 6 386 obyvatel, z toho 3 130 mužů a 3 256 žen. Počet žen oproti mužům ve sledovaném období neustále mírně převládá. V roce 1921 žila v Podbořanech zhruba polovina počtu dnešního množství obyvatelstva. Počet obyvatel od roku 1950 do konce roku 2019 neustále roste (ČSÚ) jak ukazuje Tabulka 3.

Tabulka 3. Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1921 ve vybraných městech Ústeckého kraje – nepřečtená data *)

Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1921 ve vybraných městech Ústeckého kraje – nepřečtená data ^{*)}											
											Území platné v příslušném roce
	Sčítání v roce										31.12.2019
	1921	1930	1940 ¹⁾	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	
Bílina	9 669	10 688	9 139	8 372	10 403	15 198	18 836	17 025	15 890	15 857	17 200
Česká Kamenice	4 539	4 790	4 357	4 775	4 997	5 036	7 272	6 205	5 492	5 556	5 235
Děčín	11 244	12 855	12 656	30 999	39 375	44 050	49 682	55 136	52 506	50 527	48 594
Dubí	4 163	4 411	3 797	2 646	9 800	8 452	9 160	7 815	7 630	8 076	7 876
Duchcov	12 619	13 040	9 646	8 305	9 007	9 714	10 554	8 913	8 780	8 687	8 564
Chomutov	21 123	33 279	33 475	28 848	33 070	39 905	51 769	53 107	51 007	49 704	48 635
Jirkov	5 830	7 286	6 340	5 076	9 684	11 395	11 980	18 229	20 717	20 441	19 241
Kadaň	8 268	8 641	7 658	5 309	7 689	15 200	18 420	17 796	17 579	18 048	18 246
Kláštorec nad Ohří	2 452	2 590	2 500	3 398	4 538	8 316	12 583	16 213	15 757	15 203	14 526
Krupka	3 882	4 092	3 912	2 943	8 548	8 320	9 336	12 620	13 318	13 643	12 633
Litoměřice	16 988	18 498	17 259	14 035	16 830	19 595	23 835	25 984	24 879	24 360	23 849
Litvínov	9 429	9 810	8 284	21 606	20 239	22 727	22 624	29 096	27 397	26 189	23 661
Louny	11 706	11 896	14 580	11 956	12 209	13 142	20 436	22 683	19 639	18 602	18 313
Lovosice	5 088	5 929	5 151	5 233	7 678	9 349	11 456	9 708	9 312	8 802	8 840
Most	27 239	28 212	23 783	34 953	44 460	54 304	60 119	70 670	68 263	66 825	66 034
Podbořany	3 342	3 730	3 198	3 600	4 162	4 323	4 881	5 913	6 112	6 327	6 386
Roudnice nad Labem	8 905	9 261	10 650	8 499	9 655	11 155	13 956	13 562	13 132	13 073	12 847
Rumburk	9 093	10 466	9 447	9 300	9 459	9 095	10 255	10 789	11 024	11 210	11 036
Šluknov	5 211	5 578	5 319	3 650	4 859	5 034	6 204	5 568	5 658	5 606	5 653
Štětí	1 854	1 950	1 681	1 695	4 363	5 751	8 885	8 571	9 197	9 071	8 695
Teplice	28 892	30 799	26 248	46 732	42 825	50 658	53 964	53 004	51 060	50 482	49 731
Ústí nad Labem	39 830	43 793	67 119	57 672	63 876	72 393	87 909	100 002	95 436	94 793	92 716
Varnsdorf	20 328	22 621	21 177	15 043	13 463	14 006	16 356	16 266	16 040	15 768	15 193
Vejprty	10 422	11 751	10 644	4 476	4 467	3 643	3 820	3 343	3 336	3 110	2 866
Žatec	16 211	18 100	16 254	13 174	14 779	15 803	19 529	21 422	19 919	19 181	19 047

^{*)} Počet obyvatel: 1921 až 1950 – obyvatelstvo přítomné, 1961 až 1991 – obyvatelstvo bydlící (tj. hlášené v obci k trvalému pobytu), 2001, 2011 a 2018 – obyvatelstvo bydlící (osoby s trvalým nebo dlouhodobým pobytem).

¹⁾ V letech 1939 - 1945 bylo v obcích Protektorátu Čechy a Morava obyvatelstvo odhadnuto k 1. 10. 1940, v sudetských zemích proběhlo sčítání lidu 17. května 1939, na územích postoupených Polsku nejsou údaje o počtu obyvatel v obcích k dispozici.

Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xu/mesta_a_obce_mesta

4.2.1.2 Pohyb obyvatelstva

Počet stavu obyvatelstva v Podbořanech v letech 2010 až 2019 je celkem vyrovnaný viz Tabulka 4. Živě narozených dětí v posledních dvou letech ubylo. Počet zemřelých ve sledovaném období kolísá, v posledních dvou letech klesá. Přírůstek stěhováním i celkový přírůstek obyvatel byl nejvyšší v roce 2015 a naopak nejnižší v roce 2012.

Tabulka 4. Pohyb obyvatelstva

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stav obyvatel k 1.7.		6 403	6 336	6 320	6 290	6 281	6 354	6 399	6 376	6 370	6 356
v tom:	muži	3 135	3 083	3 085	3 083	3 069	3 089	3 106	3 093	3 096	3 106
	ženy	3 268	3 253	3 235	3 207	3 212	3 265	3 293	3 283	3 274	3 250
Stav obyvatel k 31.12.		6 399	6 335	6 287	6 302	6 325	6 386	6 389	6 375	6 368	6 386
v tom ve věku:	0 - 14	1 061	1 052	1 017	1 035	1 045	1 086	1 085	1 060	1 061	1 045
	15 - 64	4 471	4 395	4 352	4 314	4 301	4 295	4 265	4 241	4 188	4 153
	65 +	867	888	918	953	979	1 005	1 039	1 074	1 119	1 188
Průměrný věk		39,1	39,6	39,9	40,0	40,2	40,2	40,5	40,8	41,2	41,5
Index stáří (65+ / 0 -14 v %)		81,7	84,4	90,3	92,1	93,7	92,5	95,8	101,3	105,5	113,7
Živě narození		77	73	69	71	63	82	62	75	57	54
v tom:	muži	35	37	39	38	32	35	29	38	29	23
	ženy	42	36	30	33	31	47	33	37	28	31
Zemřelí		77	64	72	74	73	75	81	90	76	58
v tom:	muži	33	33	37	31	45	37	42	44	42	22
	ženy	44	31	35	43	28	38	39	46	34	36
Přistěhovalí		196	170	151	198	239	231	233	196	194	188
v tom:	muži	101	81	70	90	107	99	113	87	89	101
	ženy	95	89	81	108	132	132	120	109	105	87
Vystěhovalí		194	142	196	180	206	177	211	195	182	166
v tom:	muži	81	66	95	85	105	80	84	93	80	64
	ženy	113	76	101	95	101	97	127	102	102	102
Přírůstek stěhováním		2	28	-45	18	33	54	22	1	12	22
v tom:	muži	20	15	-25	5	2	19	29	-6	9	37
	ženy	-18	13	-20	13	31	35	-7	7	3	-15
Přírůstek:	celkový	2	37	-48	15	23	61	3	-14	-7	18
	přirozený	-	9	-3	-3	-10	7	-19	-15	-19	-4
	stěhováním	2	28	-45	18	33	54	22	1	12	22

Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/xu/demograficke-udaje-za-mesta-usteckeho-kraje-casova-rada-2007-az-2016>

4.2.1.3 Věková struktura obyvatelstva

Nejpočetnější věkovou skupinou je obyvatelstvo 15–64 let, které tvoří 65 %, další věkovou skupinou je 65+ let s 18,5 % a nejmladší věková kategorie 0–14 let tvoří 16,5 % viz Tabulka 4. Průměrný věk obyvatel Podbořan byl k datu 31. 12. 2019 41,5 roku, u mužů 39,8 roku a u žen 43,2 roku. Index stáří, který vyjadřuje poměr mezi osobami ve věkové kategorii

65+ let a věkové kategorii 0-14 let se neustále zvyšuje. Od roku 2010 do roku 2019 se zvýšil o třetinu.

4.2.1.4 Vzdělanostní struktura

V roce 2016 činil podíl osob se základním vzděláním 26,1% obyvatel Podbořan, (viz Tabulka 5), podíl osob s vysokoškolským vzděláním činil 7,1 %. V roce 2011 patřil SO ORP Podbořany k obcím, které mají v rámci České republiky nejnižší podíl osob s úplným středním nebo vyšším vzděláním, konkrétně tento podíl činil 29,4 % z obyvatel ve věku 15+ (ČSÚ).

Tabulka 5. SO ORP s nejvyšším a nejnižším podílem osob s úplným středním nebo vyšším vzděláním k 26. 3. 2011

Nejvyšší hodnoty		Nejnižší hodnoty	
SO ORP	podíl v % z počtu obyvatel ve věku 15+	SO ORP	podíl v % z počtu obyvatel ve věku 15+
Hlavní město Praha	58,9	Bílina	25,9
Brno	57,9	Frýdlant	27,7
Černošice	54,8	Kraslice	28,1
Kuřim	51,4	Aš	28,4
Říčany	51,2	Podbořany	29,4
Brandýs n. L. - S. Boleslav	50,8	Broumov	29,5
České Budějovice	50,7	Rumburk	29,6
Plzeň	50,7	Vítkov	29,9
Hradec Králové	50,5	Králíky	30,4
Olomouc	50,4	Nepomuk	31,0

Zdroj: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536250/17023214.pdf/7545a15a-8565-458b-b4e3-e8bf43255b12?version=1.1>

4.2.1.5 Sociální znevýhodnění a vyloučení

V Podbořanech se nachází jedna sociálně vyloučená lokalita s přibližným počtem 51 až 75 romských obyvatel, která již zde existuje několik desetiletí viz Tabulka 6. Většinu obyvatel tvoří děti do 15 let. Odhaduje se, že obyvatelé mají pouze základní vzdělání, většina nepracuje a je závislá na sociálních dávkách.

Tabulka 6. Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality Města Podbořany

Vznik a vývoj lokality, mechanismy vstupu a výstupu	Dlouhodobě existující lokalita Byty původně sloužily jako ubytování pro dělníky. V 70. a 80. letech bylo několik bytů přiděleno Romům. Majorita začala byty odmítat. Z domů se postupně stala lokalita pro sociálně slabé.
POČET OBYVATEL LOKALITY, VZDĚLANOSTNÍ A VĚKOVÁ STRUKTURA	
Celkový počet obyvatel obce	6 191
Odhad počtu romských obyvatel lokality	51 – 75
Odhad podílu Romů na celkovém počtu obyvatel lokality	80 %
Odhad věkové struktury:	
Do 15 let	67 %
Od 16 do 60 let	19 %
Nad 61 let	14 %
Odhad vzdělanostní struktury	
Maximálně základní	100 %
Střední bez maturity	0 %
Střední s maturitou a vyšší	0 %
ZABEZPEČENÍ OBŽIVY	
Celková míra nezaměstnanosti v obci	12,10 %
Odhad míry nezaměstnanosti romských obyvatel lokality	88 %
Formy zabezpečení obživy	Většina obyvatel je závislá na sociálních dávkách. Jedna osoba je trvale zaměstnána. Několik osob pracuje na VPP u obce. Někteří příležitostně pracují načerno (výkopové a pomocné stavební práce. Někteří si přivydělávají sběrem železa, papíru či ovoce.

SOCIÁLNĚ PROBLÉMOVÉ JEVY	
Formy a míra výskytu	Ojedinele se zde vyskytuje prostituce a drobné krádeže. Ojedinele se vyskytuje také gamblerství a narkomanie.

Zdroj: https://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_20_1.html

4.2.2 Ekonomika

Vlivem změn v ekonomice došlo v regionu ke stagnaci a útlumu tradičních odvětví, např. zemědělství a chmelařství. Nově vzniklé provozy a podniky se zahraničními vlastníky jsou především v oblasti strojírenství a elektro. Na místní ekonomice a zaměstnanosti se však primárně podílí segmenty služeb a zpracovatelského průmyslu.

4.2.2.1 Míra ekonomické aktivity

Podnikatelská činnost má velký význam pro každodenní chod obce a tvoří též významný příspěvek do její pokladny. Na konci roku 2019 bylo v Podbořanech registrováno přes tisíc podnikatelských subjektů, ale jen zhruba polovina z nich byla ekonomicky aktivních. Fyzických osob podnikajících bylo téměř čtyřikrát více podnikajících právnických osob. Většinu tvořily fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona a druhou nejvýznamnější skupinou byly obchodní společnosti. Ve městě je zaregistrována pouze jedna akciová společnost a jedno družstvo viz Tabulka 7.

Tabulka 7. Podnikatelské subjekty podle právní formy - k dni 31. 12. 2019

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	1 118	522
Fyzické osoby	851	412
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	778	355
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	34	29
Zemědělství podnikatelé	26	21
Právnické osoby	267	110
Obchodní společnosti	78	61
akciové společnosti	1	1
Družstva	1	1

Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI_43__566616#profil31609=page%3Dpozice-profilu%26rup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGPF%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31609%26catalog%3D31609

4.2.2.2 Míra registrované nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti dosažitelných uchazečů činila v roce 2019 v Podbořanech 4,131 % z čehož tvořily naprostou většinu ženy viz Tabulka 10. Počet uchazečů o práci je nejvyšší u osob se základním vzděláním, s přibývajícím stupněm vzdělání klesá vždy zhruba o polovinu viz Tabulka 8. Počet dosažitelných uchazečů zachycuje Tabulka 9.

Tabulka 8. Uchazeči o práci – počet (data pro rok 2019)

	Uchazeči o práci	OZP	Mladistvých	Věku 18-24 let	Věku 50 let a více	Absolventi	Základní st. vzdělání	Vyučení	S maturitou
Celkem	257	35	10	47	75	11	148	73	31
Muži	145	16	8	27	36	6	81	46	15
Ženy	112	19	2	20	39	5	67	27	16

Zdroj: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/566616-podborany>

Tabulka 9. Počet uchazečů – dosažitelní (data pro rok 2019)

	Uchazeči o práci	OZP		Mladistvých		Věku 18-24 let		Věku 50 let a více		Absolventi		Základní st. vzdělání		Vyučení		S maturitou	
		Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)
Celkem	257	35	13,60	10	3,89	47	18,28	75	29,18	11	4,28	148	57,58	73	28,40	31	12,06
Muži	145	16	11,00	8	5,51	27	18,62	36	24,83	6	4,13	81	55,86	46	31,72	15	10,34
Ženy	112	19	16,96	2	1,78	20	17,85	39	34,82	5	4,46	67	59,82	27	24,10	16	14,28
Počet a Podíl uchazečů – dosažitelní (data pro rok 2019)																	
Celkem	173																
Muži	90																
Ženy	83																

Zdroj: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/566616-podborany>

Tabulka 10. Míra registrované nezaměstnanosti dosažitelných uchazečů (data pro rok 2019)

Celkem	4,131 %
Muži	0,123 %
Ženy	4,008 %

Zdroj: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/566616-podborany>

4.2.2.3 Průmyslové zóny

Průmyslová zóna Alpka, kde vlastníkem pozemků je Město Podbořany, se rozkládá na 80 ha, je umístěna asi 2 km za Podbořany směrem na Vroutek. Je zde zaměstnáno několik stovek zaměstnanců. Město vybudovalo pomocí dotací chodník vedoucí z Podbořan do průmyslové zóny kolem velmi frekventované silnice. Chodník slouží nejen chodcům, ale i cyklistům. Mezi významné nájemce průmyslové zóny patří např. Valeo Podbořany (původně FTE automotive Czechia s.r.o), který se zabývá vývojem a výrobou komponentů pro brzdovou a spojkovou hydrauliku, společnost NS Kunststofftechnik-CZ, s.r.o. zabývající se montáží pastových dílů a lisováním plastů pomocí vstřikování především pro automobilový průmysl a nově též výrobou ochranných šítů proti COVID-19 a společnost IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o., která vyvíjí a vyrábí izolační materiály, obalovou techniku a technické díly z polystyrenu.

Další průmyslová zóna se nachází v Hlubanech, kde podniká společnost Logit s.r.o. zpracovávající vlákna sloužící následně na výrobu kobereců společnost a společnost Kaolin Hlubany, a.s., která se zabývá těžbou, úpravou a prodejem kaolínu a písku. Těžba kaolínu má na Podbořansku více než 200 letou tradici.

V Podbořanech má dále výrobní závod společnost LASSELSBERGER,s.r.o., která je jediným výrobcem keramických obkladů a dlažeb známých pod značkou RAKO.

4.2.2.4 Sektor služeb

V sektoru služeb je aktivní méně než polovina podniků z celkového počtu registrovaných podniků, převládá skupina podnikatelů podnikajících v oblasti velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel. Další významnou skupinu tvoří podnikatelé podnikající v oblasti profesní, vědecké a technické činnosti viz Tabulka 11.

Tabulka 11. Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti – období 31. 12. 2019

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	1 118	522
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	57	39
B-E Průmysl celkem	104	60
F Stavebnictví	123	67
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	235	95
H Doprava a skladování	37	22
I Ubytování, stravování a pohostinství	59	21
J Informační a komunikační činnosti	18	12
K Peněžnictví a pojišťovnictví	8	5
L Činnosti v oblasti nemovitostí	103	12
M Profesionální, vědecké a technické činnosti	100	56
N Administrativní a podpůrné činnosti	26	14
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	2
P Vzdělávání	22	15
Q Zdravotní a sociální péče	21	20
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	23	8
S Ostatní činnosti	139	62
X nezařazeno	.	.

Zdroj: [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI_43_566616#profil31609=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGNACE%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31609%26katalog%3D31609&profil31611=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGNACE%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31611%26katalog%3D31611](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI_43_566616#profil31609=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGNACE%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31609%26katalog%3D31609&profil31611=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGPF%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31611%26katalog%3D31611)

4.2.3 Zemědělství

Specifickým rysem zdejší oblasti je pěstování chmele a ovocnářství. Chmelnice a ovocné sady se rozkládaly v minulosti na mnohem větším území než dnes. Postupný zánik intenzivně využívané zemědělské krajiny se datuje do 2. poloviny 20. století.

Tabulka 12. Změny využití krajiny mezi lety 1843 (stabilní katastr) a 2018 (současný katastr)

Kategorie využití půdy	rozloha 1843 [%]	rozloha 2018 [%]	změna [%]
zastavěné plochy	0,19	1,04	0,85
ostatní plochy	2,23	3,88	1,64
vodní plochy	0,52	1,54	0,03
lesní plochy	15,87	28,10	12,23
orná půda	64,42	48,52	-15,90
trvalé travní porosty	14,51	6,26	-8,25
trvalé kultury	2,25	11,66	9,40

Zdroj: <http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/vyvoj-vuziti-krajiny-4>

Z Tabulky 12 je zřejmé, že od poloviny 19. století do současnosti v oblasti Podbořanska v souladu se všeobecným trendem v Česku ubývala orná půda (téměř o 16 procentních bodů) a trvalé travní porosty. Tyto kategorie byly nahrazovány především lesy, které se rozrůstaly a zapojovaly zejména na svažitéch pozemcích a jsou kategorií s nejvyšším nárůstem ve sledovaném období. Přesto je rozsah orné půdy na Podbořansku (pokrývá 48,5% rozlohy) stále vysoko nad podílem v Česku jako celku (ten je cca 37,5 %). Naopak lesní plochy podílu za Česko (který je cca 33,9 %) nedosahují. Velké zastoupení mají v současné krajině Podbořanska také trvalé kultury. Jejich podíl v Česku je cca 3 % a na Podbořansku přesahuje 9 %. Tento vysoký podíl je dán zejména specifikem zdejší oblasti – pěstováním chmelem a také ovocnými sady.

4.2.3.1 Lesnictví

Lesy přirozeného složení jsou ve zkoumané lokalitě vzácné a i ty, které se přirozenému složení blíží, mají značně pozměněné stromové i bylinné patro. Na mezofilních a suchých stanovištích jsou mapovány nejčastěji doubravy, dubohabřiny nebo bučiny. Lesy jsou většinou nahrazeny porosty stanovištně nepůvodních dřevin (zejména akátu, méně borovice) a značná část z nich představuje sekundární porosty na bývalé orné půdě nebo pastvinách. Lužní lesy představují většinou fragmenty zejména na místech bývalých vlhkých luk.

4.2.4 Turistický ruch

Na území SO ORP Podbořany není dostatečně řešena infrastruktura pro cestovní ruch, jako například ubytovací a stravovací zařízení. Příjemným oživením v této oblasti se stal nově otevřený Wellness hotel – Národní dům, který vznikl rekonstrukcí původního Národního domu. Hotel je vybaven wellness a fitness zónou, devíti dvoulůžkovými pokoji a jedním apartmánem, dále disponuje vnitřní a venkovní restaurací, salonkem, vinárnou a prostorným

sálem. V oblasti je možnost denní rekreace, ale možnost zimní rekreace zde zcela chybí. Území není typickým turistickým cílem, rozsáhlé plochy intenzivně využívané zemědělské půdy zasahují velkou část území a nenabízejí velké možnosti k pobytové rekreaci. Přílehlé Doupovské hory mají nevyužitý potenciál pro agroturistiku, turistiku a rekreaci.

4.2.4.1 Památky

Na Podbořansku se nachází množství zemědělských objektů či jednotlivých domů, které byly prohlášeny za kulturní památky. Části z nich však byl statut kulturní památky na konci 20. století odebrán. Ke zrušení památkové ochrany se v případě většiny zmiňovaných objektů přistoupilo především z důvodu jejich špatného stavebně-technického stavu. Ojedinelé budovy byly dokonce demolovány. Mezi dosud státem chráněné objekty patří především sýpky, zemědělské usedlosti, venkovské usedlosti, statky či jejich pozůstatky.

Ve Městě Podbořany se dochovaly např. následující památky: na návrší stojí jednolodní pozdně barokní kostel sv. Petra a Pavla církve římskokatolické s věží v západním průčelí, postavený roku 1781. Ze starší zástavby se zachovala barokní budova bývalé radnice č. p. 1 v Dukelské ulici (dnes Muzeum Volyňských Čechů, Městské muzeum Podbořany) z roku 1751 s mansardovou střechou a věžičkou. Dále kostel Božího Spasitele, jehož základní kámen byl slavnostně položen 6. června 1901. Jedná se o pseudorománskou stavbu. Tento kostel byl postaven na náklady obyvatel Podbořan a okolních obcí německými luterány, kteří jej využívali až do roku 1945. Po 2. světové válce, s přílivem českého obyvatelstva, byl využíván Církví československou a následně roku 1951 předán do správy a užívání Církvi československé husitské, která se stala jeho vlastníkem a je jím až do dnešní doby.

4.2.5 Technická infrastruktura a vybavenost obce

4.2.5.1 Vodovody, kanalizace, plynofikace, veřejné osvětlení

Město Podbořany má vodovodní a kanalizační síť, je plynofikované a má vybudované veřejné osvětlení.

Je nutné provést odkanalizování místních částí (Buškovice, Dolánky, Kaštice, Kněžice, Letov, Mory, Neprobylice, Oploty, Pšov, Syrovice, Valov) a dále Dolánky je třeba napojit na pitnou vodu. Vybavenost obcí technickou infrastrukturou je do velké míry ovlivněna velikostí obce, protože malé obce mají omezené rozpočtové možnosti pro budování nákladných sítí technické infrastruktury.

4.2.5.2 Komunikace uvnitř obce

Obec používá k informování obyvatelstva úřední desku, webové stránky města s podsložkou Portál občana, mobilní aplikaci V OBRAZE, facebookovou stránku města a YouTube kanálu Města Podbořany.

4.2.5.3 Občanská vybavenost a vybrané komerční služby

Občané Podbořan mají možnost své záležitosti vyřídit na Městském úřadě, na kontaktním pracovišti Úřadu práce, na územním pracovišti Finančního úřadu pro Ústecký kraj nebo na Stanici technické kontroly. Dále je jim k dispozici pracoviště České pošty, pobočka České spořitelny, Monety Money Bank a Komerční banky a tři Czech POINTY.

V Podbořanech se nachází pět restaurací, dva hotely z toho jeden nově otevřený s wellness službami, autocamping, prodejny – Billa, Penny Market, Coop, Zeman maso – uzeniny a.s., Kuřecí ráj, Teta drogerie, Kik, Škoda auto a několik dalších menších obchodů. Nenachází se zde žádné obchodní centrum.

Ve městě se nachází muzeum, kulturní dům s kinem, několik venkovních sportovišť, koupaliště a buduje se nová sportovní hala.

Dále se zde nachází hřbitov se smuteční síní a tři kostely. V děkanském kostele sv. Petra a Pavla jsou pravidelně slouženy mše svaté.

4.2.5.4 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém, jakož i krizové řízení včetně krizového štábu, je v zásadě organizován na krajské úrovni. V Podbořanech je umístěna Stanice HZS Ústeckého kraje, Výjezdová základna zdravotnické záchranné služby a služebna Policie ČR.

4.2.6 Zdravotnictví

V Podbořanech se nachází Nemocnice následné péče, Výjezdová základna zdravotnické záchranné služby ÚK, dvě odběrová místa z toho jedno s vlastní laboratoří, pracoviště na rentgenové a ultrazvukové vyšetření, Stacionář pro infuzní léčbu a dvě lékárny. Dále je zde několik ordinací odborných lékařů (ortopedie, ORL, interna, cévní, endokrinologie, oční, urologie, gynekologie, psychiatrie a rehabilitace), tři ordinace praktického lékaře pro děti a dorost, čtyři ordinace praktického lékaře pro dospělé a dvě ordinace zubních lékařů.

Ve městě též působí dvě veterinární ordinace.

4.2.6.1 Sociální služby

Ve městě se nachází Domov pro seniory Podbořany příspěvková organizace, ve kterém jsou poskytovány pobytové, stravovací, sociální a zdravotní služby po 24 hodin

denně pro 72 klientů na jednolůžkových či dvoulůžkových pokojích. Domov má oddělení běžné péče a oddělení zvýšené péče.

Pečovatelská služba je poskytována obyvatelům Domova s pečovatelskou službou v Podbořanech a dále pak v domácnostech klientů osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení. Posláním Pečovatelské služby v Podbořanech je poskytovat služby osobám žijícím v regionu Města Podbořan a místních částech, tj. v Buškovicích, Hlubanech, Kašticích, Kněžicích, Morech, Oplotech, Dolánkách, Neprobylicích, Letově, Valově, Pšově a Sýrovicích.

4.2.7 Vzdělávání

V Podbořanech je školství zastoupeno několika stupni škol. Ve městě se nachází dvě mateřské školy a dvě základní školy. Dále jedna střední škola – Gymnázium a Střední odborná škola, Podbořany, příspěvková organizace, kde je možné studovat osmileté gymnázium, tři obory zakončené maturitou, několik oborů s výučním listem či nástavbové studium zakončené maturitou. Dalším školním zařízením je Základní umělecká škola a ve dvou místních částech se nachází výchovné ústavy.

4.2.8 Telekomunikace

Hlavními dodavateli telekomunikačních služeb jsou ČEZ ICT Services a O2. Obyvateli jsou využívány především služby pevných linek, služby elektronické komunikace (ADSL-VDSL internet) nebo služby digitální televize. Služby pevných linek jsou využívány stále v menší míře, digitální televize O2 TV je taktéž využívána v zanedbatelném množství domácností z důvodu nedostatečné kapacity přenosových linek.

Obyvatelé dále využívají mobilní operátory (především O2, Vodafone a T-mobile), přes které využívají mobilní hlasové a datové služby.

Společnost IBG-NET je jediným poskytovatelem internetu, který nabízí své služby komplexně v celém regionu Podbořanska. Tato společnost vybudovala ve městě i místních částech vysokorychlostní internet, který je v současné době klíčový pro život většiny obyvatel v obci nejen ke komunikaci, ale i práci z domova a distanční výuce dětí a mládeže.

Operátor Vodafone v současné době rozvíjí v Podbořanech rychlou datovou síť LTE s rychlostí 1Gb, která ale na vzdálenějších územích není dostupná.

4.2.9 Bydlení

V Městě Podbořany přetrvává požadavek po nájemním bydlení, což částečně zvyšuje cenovou hladinu bytů. Zjevná je i poptávka po pozemcích vhodných na výstavbu rodinných domů. V posledních třech letech bylo každoročně vystavěno kolem 20 nových rodinných domů. Ve městě vznikla nová čtvrť s rodinnými domy na místě bývalých kasáren. V současné době jsou nabízeny pozemky pro individuální výstavbu v blízkosti městského koupaliště a v lokalitě Na Lišce.

Všechny budovy v majetku Města byly během několika posledních let kompletně opraveny a zatepleny.

4.2.10 Energetika, plynárenství, teplárenství, produktovody

Na území obce je veškeré elektrické napětí spravováno firmou ČEZ Distribuce a.s. Tato organizace je provozovatelem distribuční soustavy a také zajišťuje distribuci elektrické energie jak pro domácnosti, tak pro ostatní podnikatelské subjekty a instituce na území. ČEZ není dodavatelem pro všechny subjekty a každá domácnost má možnost zvolit si jiného dodavatele elektrické energie.

Společnost RWE je vlastníkem a správcem hlavního rozvodu (infrastruktury) plynu v obci. Každý si může zvolit svého dodavatele plynu. Podbořanskem prochází dva mezinárodní plynovody GAZELA a nový Capacity 4Gas, z kterých obce plyn nečerpají. Převážují norský a ruský plyn z Baltského moře přes Německo do střední Evropy. Do budoucna se má jednat i o plyn z mimoevropských zdrojů.

Ve městě se nacházejí tři kotelny, který zajišťují vytápění a ohřev vody.

Nedaleko Podbořan je veden produktovod Čepra, a. s., který je chráněn ochranným pásmem. Slouží k přepravě pohonných hmot.

4.2.11 Život v obci

Život v Podbořanech je tradičně spojen s činností a aktivitou spolků a neziskových organizací, často ve spojení se samosprávou města. Základním aspektem života ve venkovských regionech jsou tradice a tradiční společenské, kulturní a sportovní akce, které jsou určeny pro všechny věkové kategorie.

4.2.11.1 Volnočasové aktivity, spolková činnost

V Podbořanech se nachází městská knihovna s dvěma odděleními, jedno určené pro dospělé a druhé pro děti.

Ve středu města je umístěn Kulturní dům spolu s kinem. V letní sezóně kino promítá ve venkovních prostorách, které se nacházejí na místním koupališti a těší se velké oblibě.

V muzeu Volyňských Čechů je umístěna putovní výstava „Návraty Volyňských Čechů“, kde jsou zachyceny osudy Čechů, vracejících se po válce z Volyně. Součástí prostor muzea je výstavní síň, kde jsou pořádány různé výstavy či přednášky.

Ve městě dále působí Dům dětí a mládeže, který organizuje řadu zájmových kroužků pro děti. Dále jsou ve městě k dispozici dva dětské kluby, kde je zajištěna péče o děti mladšího školního věku po skončení vyučování. Během prázdnin organizují příměstské tábory.

Oblíbeným letním sportovištěm je venkovní městské koupaliště, které je umístěno v malebném okraji města. Na koupališti je umístěn velký bazén, dětský bazén, dětský koutek, dvě hřiště na plážový volejbal, občerstvení a sociální zařízení. V blízkosti koupaliště je umístěn autocamping.

Během letošní zimní sezony v tomto areálu bylo poprvé vybudováno mobilní kluziště, které si Město prozatím pronajalo na dva roky a dále v případě zájmu zváží jeho koupi.

V Podbořanech působí TJ Tatra Podbořany z. s. s oddílem kopané, tenisovým oddílem a šachovým oddílem. Další sportovní kluby, které ve městě působí: Odbor klubu českých turistů Podbořany, Squash Club Podbořany, Barn Club – Spinning Podbořany, Kuželky Podbořany a Karate Club Podbořany. V současné době Město buduje Sportovní halu, která má být brzy dokončena.

V roce 2020 byla rozšířena vycházková trasa, která vede kolem potoka u Hluban. Byl otevřen asfaltový okruh pro děti na bruslích, koloběžkách nebo odrážedlech a pikniková louka. V budoucnu se počítá s dalším rozšířením například o workoutové hřiště pro dospělé a prolézačky pro děti. Areál je vybudován na dřívě nevyužívané louce umístěné 300–500 metrů od náměstí.

ČRS z. s. MO PODBOŘANY pořádá pravidelně závody pro děti i dospělé. Budoucí mladí rybáři, kteří navštěvují kroužek, mohou složit test ze znalosti rybářského řádu a znalosti ryb. Po úspěšném složení jim poskytnuta první rybářská povolenka zdarma.

Dobrovolný hasičský sbor v Podbořanech vznikl v roce 1871. Začátkem roku 2000 vznikla Výjezdová jednotka města Podbořany. V současné době SDH organizuje výjezdy, kulturní, společenské či jiné akce. V říjnu 2007 byl založen kroužek Mladých požárníků, kde je hlavní činností seznamování dětí a mládeže s požárním sportem.

V červenci 2019 se uskutečnil projekt Města Podbořany: Česko-německé dny přátelství Věda nás baví. Účastníky byli pedagogové, děti z obou základních škol Podbořan a děti z německého města Spalt.

V únoru 2020 byl uspořádán pro širokou veřejnost 1. Reprezentační ples města.

Svazek měst Podbořansko zorganizoval v září 2020 zastávku protidrogového vlaku s preventivně výchovným programem v rámci české tour podzim 2020 pro školy i širokou veřejnost.

Ve městě jsou pravidelně pořádány během roku různé akce – zimní bitva, masopust, stavění májky, Doupovský jarmark, Podbořanské letní slavnosti, Halloween, rozsvícení vánočního stromu či několikrát ročně slavnostní vítání občánků.

4.2.11.2 Neziskové organizace

Rodinné a Mateřské centrum Jonáš vzniklo v roce 2008. Poskytuje sociální a jiné služby zejména dětem, mladým lidem a rodinám, s důrazem na aktivní trávení volného času. Zde se mohou dělit o své starosti i radosti, získané zkušenosti a uplatnit své dovednosti při přípravě her, zábavy a využití volného času nejen svých dětí. Centrum pořádá pro rodiče různorodé semináře a kurzy z oblasti péče o dítě a kreativní kurzy.

1. Česká společnost, z. s. provozuje od roku 2014 rodinné centrum pro rodiny s dětmi, registrovanou dětskou skupinu Chůvička (hlídání dětí), půjčovnu karnevalových kostýmů, veřejně prospěšné práce a nově otevřenou občanskou poradnu pro veřejnost. Posiluje hodnotu rodiny a snaží se aktivizovat rodiče k aktivnímu životu. Těž je organizátorem Dobro šatníku – materiální pomoci lidem v nouzi. Významným projektem je vybudování veřejného tábořiště v komunitní zahradě na okraji Podbořan, které mohou využívat tábormníci z příměstských táborů i dětská skupina. 1. Česká společnost, z. s. některé ze svých akcí pořádá ve spolupráci s Městem Podbořany.

4.2.12 Životní prostředí

V poslední letech se kvalitě životního prostředí věnuje velká pozornost a postupně dochází ke zlepšení. Přesto pociťují obyvatelé Podbořan zhoršenou kvalitu životního prostředí, jedná se zejména o hluk, prašnost a zplodiny hoření. Obyvatele místních částí trápí problémy s čištěním odpadních vod, problémy s pitnou vodou, zplodin hoření, černých skládek či negativních vlivů zemědělství.

4.2.12.1 Využití území

Území Podbořanska je charakteristické zemědělským typem krajiny, nejvýraznější zastoupení ve využití území je orná půda, která je zastoupena více než 48 %. S vyšší mírou

zornění krajiny je úzce provázáno riziko neprostupnosti krajiny pro zvířata. Bohužel v druhé polovině 20. století došlo k zásadní přeměně charakteru zdejší krajiny. Původně bylo typické úzké a dlouhé malé pole ohraničené cestami či remízky. V době kolektivizace, byly tyto, jako i další, krajinotvorné prvky zrušeny a vytvořeny stohektarové lány. Dnes se tyto prvky obtížně znovu navrhuje a budují.

4.2.12.2 Rozvojové plochy a brownfieldy

Na území Města Podbořany se nachází areál bývalých vojenských kasáren, který zabíral v minulosti přes třetinu rozlohy území. Armáda kasárny opustila v roce 2004 a Město je získalo v roce 2007 po vleklých restitučních sporech. Staré nevyužívané haly byly zdemolovány, proběhla revitalizace, pozemky zasíťovány a v oblasti vybudovány nové komunikace včetně kruhového objezdu. Následně Město brownfield rozparcelovalo a nabízelo zájemcům. O stavební pozemky byl u individuálních zájemců velký zájem. Některé bývalé průmyslové objekty slouží k podnikatelským účelům.

4.2.12.3 Odpadové hospodářství

Na území mikroregionu Podbořansko se nachází Skládka Vrbička s.r.o., která vznikla spojením finančních prostředků celkem 31 obcí z území MAS Vladař. Jednotlivé obce jsou podílníky této skládky. V oblasti odpadového hospodářství v širším měřítku dotčené obce nespolupracují. Každá obec si vybírá svojí svozovou společnost sama, ale všechny tyto společnosti mají dle smlouvy povinnost svážet odpad na obcemi zřízenou skládku.

V Podbořanech je umístěno 25 sběrných hnízd s kontejnery na separovaný odpad – papír, sklo, plasty, bioodpad a na drobné elektrozařízení.

Ve městě se nachází sběrný dvůr s celotýdenním provozem pro občany s trvalým pobytem v Podbořanech a výkupna Severočeských sběrných surovin.

4.2.12.4 Spalovny, asanační podniky, jatka

V Podbořanech se nachází asanační podnik (kafilérie), jediný na území MAS Vladař. Do kafilerie se sváží tzv. vedlejší živočišné zbytky, nejčastěji ze zemědělských provozů. Předmětem činnosti je shromažďování, přeprava, neškodné odstraňování a další zpracování vedlejších živočišných produktů ve svozové oblasti. Naprostá většina jatečního odpadu je v současné době využívána materiálově – produkce pro potravinářské a krmivářské účely, v případě potřeby jeho energetické využití zejména formou konverze energie odpadní biomasy do formy bioplynu.

4.2.12.5 Ochranná území

Pestrý charakter území Podbořan je určován mimo jiné například ochrannými pásmy zdrojů pitné vody – vrtů, dále lokálními biocentry a biokoridory, chráněným ložiskovým územím a dobývacím prostorem kaolínu, ochranným pásmem dálkovodu hořlavých kapalin.

4.2.12.5.1 Ochrana ovzduší

Největšími individuálními a těžko kontrolovatelnými znečišťovateli je doprava, specificky individuální automobilová doprava a lokální topeniště. Velkým problémem je v Podbořanech prašnost, která vzniká při těžbě a dopravě kaolínu.

4.2.12.5.2 Ochrana vod

Město Podbořany má vybudovaný vodovodní řád, který ústí do čističky odpadních vod. Během nákladné rekonstrukce v roce 2009 byla navýšena kapacita čističky a novinkou se stala možnost pro obyvatele, kteří nejsou napojeni na kanalizaci, přivázat do čističky odpad z jímek jejich domů.

4.2.12.5.3 Ochrana půdy

Okolí Města Podbořany lze charakterizovat jako oblast s převažující zemědělskou produkcí. Zde jsou problémy vzniklé scelováním polí a nedostatečných krajinnotvorných opatření – stromořadí, optimální síť udržovaných polních cest, remízky, mokřady, meandrující potoky. Proto je potřebné sledovat erozní procesy v půdě a aktivně jim předcházet.

4.2.12.5.4 Nerostné suroviny

Na Podbořansku (v místních částech Hlubany a Buškovice) se nachází významná ložiska kaolínu, který je používán zejména na výrobu porcelánu, papíru, či žáruvzdorných cihel. S těžbou a dopravou vytěžené suroviny se ale pojí problémy s dopravní zátěží, znečišťováním komunikací, zvýšeným hlukem a prašností.

4.2.13 Doprava

Nejdůležitějším a zároveň nejproblematičtějším druhem dopravy v obci je silniční doprava. Zejména ve středu města jsou komunikace přetížené.

4.2.13.1 Silniční doprava

V silniční dopravě je páteří komunikačního systému komunikace II/226 spojující města Karlovy Vary – Lubenec – Podbořany – Žatec – Most – Ústí nad Labem. Dále silnice II/ 224 spojuje Očihov – Podbořany – Kadaň – Klášterec na Ohří – Kryštofovy Hamry

a silnice II/221 spojující Svojetín Vroutek – Vroutek – Podbořany – Velichov – Ostrov na Ohří – Potůčky. Další silnice III. třídy zajišťují dobrou dopravní obslužnost mezi místními částmi. Město Podbořany v roce 2013 zrekonstruovalo s financováním Ústeckého kraje pozemní komunikaci v centru města. Ve městě jsou vybudovány dvě okružní křižovatky.

4.2.13.2 Železniční doprava

Městem prochází jednokolejná neelektrifikovaná železniční trať Plzeň – Žatec a vlečka sloužící potřebám AČR do vojenského prostoru Hradiště. Zajímavostí území je tzv. Doupovská dráha, což je zhruba třicetkilometrová lokálka z Kadaně do Podbořan, vinoucí se podél Nechranické přehrady, Pětipeskou pánví s výhledy na panoramata Doupovských hor se stanicí Krásný Dvůr. Provoz na Doupovské dráze byl na konci roku 2006 zastaven. Protože se místní obce nechtěly s likvidací železnice smířit, provoz na této dráze byl obnoven a je v provozu vždy v sezóně od jara do podzimu.

4.2.13.3 Dopravní obslužnost

Od začátku roku 2015 začal na území Podbořanska fungovat jednotný dopravní systém Doprava Ústeckého kraje. Dopravní obslužnost zajišťuje společnost Autobusová doprava s.r.o. Podbořany na několika linkách, které vedou z Podbořan např. do Žatce, Blatna, Kolečova či Jesenice.

4.2.13.4 Cyklistická infrastruktura

Městem Podbořany vede několik cyklotras: od těžké trasy Ke Kounovským kamenným řadám, dále několik středně těžkých: z Podbořan do Kadaně a zpět, Okruh kolem Lubence a z Podbořan do Rabštejna nad Střelou a zpět až po několik lehkých tras: Jesenickou pahorkatinou, z Podbořan do Tuchořic a z Podbořan do Žatce a zpět. Dále v rámci Podbořan existuje cyklostezka vedoucí paralelně se silnicí směrem na Vroutek. Cyklostezka je zakončena v průmyslové zóně Alpka a je využívána pro bezpečné dojíždění pracujících zaměstnanců.

Po vzoru Moravských vinařských stezek jsou v regionu rozvíjeny pivní trasy pro cyklisty pod názvem Chmelovelo. Jedná se o síť tras v chmelařském regionu Žatecko, Rakovnicko, Lounsko, Podbořansko a Postoloprtsko. Stezky jsou po vzoru Vinařských moravských stezek označeny jednotným tabulkovým značením s vlastním logem. Jedná se o typický příklad toho, jak mobilita ovlivňuje regionální rozvoj, jak uvádí Ward a Brown (Ward and Brown, 2009).

4.2.14 Správa věcí veřejných – řízení obcí, informovanost, spolupráce

Z pohledu řízení obcí je velmi důležitý prvek kontinuity. Volební období zastupitelstva a starosty, místostarosty trvá 4 roky. Starosta Podbořan je ve funkci od roku 2006 již čtvrté období.

4.2.14.3 Řízení obce

Orgánem obce Podbořany je zastupitelstvo a rada města s několika podřízenými komisemi (péče o občany, pro místní části, pro rozvoj města, pro mládež a tělovýchovu, pro kulturu a sociálně právní ochrany dětí). V čele městského úřadu stojí starosta.

Město Podbořany bylo několikrát oceněno certifikátem týdeníku Ekonom za průzkum kvality podmínek pro podnikání v ČR a za účast ve srovnávacím výzkumu v rámci výroční ceny Město pro byznys. Dále obdrželo od týdeníku Ekonomu uznání za podporu veřejné dopravy – největší podíl výdajů na veřejnou dopravu a dále titul Město pro byznys Ústeckého kraje 2013. V roce 2014 v krajském kole soutěže Ústeckého kraje získaly Podbořany 1. místo v kategorii Nejlepší elektronická služba – modul pro seniory a v roce 2015 v téže kategorii 2. místo, v roce 2020 3. místo v kategorii nejlepší webové stránky města a též 3. místo v kategorii nejlepší elektronická služba a projekty Smartcity. Starosta a zaměstnanci Městského úřadu v Podbořanech získali ocenění spolupráce při realizaci projektu Czech POINT. Starosta města získal ocenění jako finalista soutěže Nejlepší starosta 2010-2014 pořádané Svazem měst a obcí ČR, konané pod záštitou prezidenta republiky Miloše Zemana a dále ocenění Nejlepší starosta Ústeckého kraje ve volebním období 2014–2018.

4.2.14.4 Informovanost

Na oficiálních stránkách Města Podbořany je umístěna podsložka Portál občana. Na tomto informačním portále si mohou občané založit svůj osobní účet, podívat se, jak je možné vyřešit životní situace online, učinit elektronické podání či jednoduše vyhledávat na Úřední desce. Dále je zde umístěn odkaz na stažení aplikace pro mobilní telefony V OBRAZE, pomocí které mohou být obyvatelé či návštěvníci informováni o novinkách a zprávách z obce.

Aktuální video reportáže o dění ve městě jsou uveřejňovány na YouTube kanálu Města Podbořany.

Město Podbořany provozuje facebookovou stránku, která slouží k uveřejňování aktuálních zpráv z města.

Od roku 1999 vychází informační týdeník Region Podbořanska, který se zaměřuje na regionální tematiku a přehledným způsobem informuje obyvatele i firmy o aktuálním dění

na Podbořansku. Region Podbořanska je dostupný též v elektronické podobě a má též svoji facebookovou stránku.

4.2.14.5 Spolupráce

Podbořany jsou členy Euroregionu Krušnohoří/Erzgebirge, který je dobrovolným regionálním zájmovým sdružením měst a obcí okresů Chomutov, Most, Louny, Teplice a Litoměřice a jiných právnických osob, zaměřených na vzájemnou pomoc a spolupráci obcí a měst a dalších partnerů v severočeské oblasti, vymezené územím jmenovaných okresů, obcí a měst v okresech Mittelsachsen a Erzgebirgskreis ve Spolkové republice Německo, případně dalších, které o spolupráci v rámci sdružení požádají.

Podbořany jsou dále členem Svazku obcí Podbořansko, který vznikl z iniciativy starostů jihozápadní části okresu Louny v roce 2003. Svazek se rozkládá na ploše 33 789 ha a žije zde asi 16 102 obyvatel. Svaz měst a obcí ČR zahájil v roce 2013 realizaci projektu, jehož cílem je vytvořit podmínky pro dlouhodobý rozvoj meziobecní spolupráce v ČR. Realizační tým projektu meziobecní spolupráce se v ORP Podbořany konkrétně zaměřuje na řešení problémových okruhů v oblastech školního a předškolního vzdělávání, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovního ruchu.

Mikroregion Podbořansko je partnerem Místní akční skupiny Vladař spolu s dalšími pěti mikroregiony – svazky obcí (Žatecko, Nechranicko, SO Doupovské hory, Manětínsko-Nečtinský, Radonicko), 2 samostatnými obcemi (Račetice, Pětipsy) a 2 samostatnými městy (Kadaň, Postoloprty). Oblast Vladaře, ze které je vyčleněn MAS Vladař leží na severozápadě České republiky. Oblast se rozkládá na území dvou jednotek NUTS II (převážně Severozápad, malou částí Jihozápad). Obce spadají do celkem 4 okresů a příslušejí do správních obvodů celkem 6 obcí s rozšířenou působností. Území MAS Vladař leží ve 3 krajích, Ústeckém, Karlovarském a Plzeňském. V Ústeckém kraji tvoří území MAS 17 % jeho rozlohy, v Karlovarském 10 % rozlohy a v Plzeňském necelá 2 % rozlohy.

Partneři MAS Vladař tvoří zájmové skupiny, které jsou cíleně zaměřené na určitou problematiku SCLLD. Příslušnost k dané zájmové skupině definuje partner MAS Vladař podle své převažující činnosti v partnerské smlouvě. Partner MAS Vladař může být příslušný pouze k jedné zájmové skupině.

Zájmové skupiny partnerů MAS Vladař jsou tyto:

1. Životní prostředí a kulturní dědictví
2. Zaměstnanost a sociální integrace
3. Místní ekonomika a podnikání
4. Vzdělání a venkovské školství

5. Občanská vybavenost a služby, infrastruktura obcí
6. Volnočasové aktivity a spolková činnost

Podbořansko je zařazeno do páté zájmové skupiny.

Město Podbořany má také navázanou spolupráci s partnerskými městy Ehrenfriedersdorf (Německo - Sasko), Spalt (Německo – Bavorsko) a Russi (Itálie).

4.2.14.6 Bezpečnost

V Podbořanech je umístěna služebna Policie ČR. V roce 2020 byla znovuobnovena činnost Městské policie se čtyřmi strážníky a dvěma asistenty prevence. K dispozici mají služebnu umístěnou přímo na náměstí a automobil, který je vybaven defibrilátorem. Podbořany mají vybudovaný vlastní kamerový systém, který původně provozovala Policie ČR. V současné době bude kamerový systém rozšířen a začne ho provozovat Městská policie. Ve městě se nachází stanice Hasičského záchranného sboru České republiky.

4.2.14.7 Služba občanům

Město Podbořany několik let provozuje vlastní moštárnu jako službu občanům. Zařízení funguje na přísně ekologické bázi, provozní tekutinou je voda. Občané si zde mohou nechat odšťavnit jablka, hrušky, hrozny, rybíz, ale třeba i mrkev nebo červenou řepu. Zbylou suchou směsí, která zbude po vylisování se krmí slepice, zvěř či případně skončí v bioodpadu.

V měsíci říjnu 2020 Město Podbořany z vlastních zdrojů distribuovalo do schránek vícevrstvé roušky s nanovláknem stříbra s instrukcemi všem občanům. Tyto roušky Město pořídilo již před několika měsíci jako včasnou přípravu na možné podzimní komplikace. Zakoupilo polotovary – výseky roušek a jejich kompletaci a došití všech 6400 ks provedly zaměstnankyně městského úřadu v době, kdy byl úřad nařízením vlády uzavřen.

5 Strategický plán rozvoje Města Podbořany: Aktualizace 2020 - 2022

Prioritní oblasti

Prioritní oblasti jsou základní okruhy témat, které budou v příštím období pilířem rozvoje města. Na základě analytického profilu města, po vyhodnocení dotazníkového šetření a po sestavení SWOT analýzy byly definovány čtyři hlavní prioritní oblasti.

Tabulka 13. Prioritní oblasti Strategického plánu rozvoje Města Podbořany

A	Školy a volný čas
B	Bydlení a prostředí ve městě
C	Ekonomický rozvoj a služby
D	Investice, majetek města, chod úřadu

Zdroj:

https://www.podborany.net/e_download.php?file=data/editor/619cs_1.pdf&original=SP%20Podborany%20navrhova%20cast%20final.pdf

Indikátory

Pro sledování, zda a jak se daří naplňovat cíle strategického plánu, je navržen systém indikátorů. Indikátory se sledují každoročně a zpráva o jejich plnění je součástí monitoringu strategického plánu.

V rámci Strategického plánu rozvoje Města Podbořany jsou stanoveny následující indikátory viz Tabulka 14.

Tabulka 14. Stanovené indikátory Strategického plánu rozvoje Města Podbořany

Prioritní oblast	Indikátory	Požadovaný trend
A: Školy a volný čas	Počet dokončených investičních projektů	Vzestup
	Spotřeba energií ve veřejných budovách	Pokles
	Počet kilometrů cyklostezek ve městě	Vzestup
B: Bydlení a prostředí ve městě	Počet dokončených investičních projektů	Vzestup
	Počet odkanalizovaných ekvivalentních obyvatel	Vzestup
	Výše přidělených dotací pro dobrovolné aktivity	Vzestup
C: Ekonomický rozvoj a služby	Počet pracovních míst ve městě	Vzestup
	Míra nezaměstnanosti	Pokles
	Počet živnostníků ve městě	Vzestup

D: Investice, majetek města, chod úřadu	Poměr elektronických podání ku fyzickým	Vzestup
	Návštěvnost webu a sociálních sítí města	Vzestup

Zdroj:

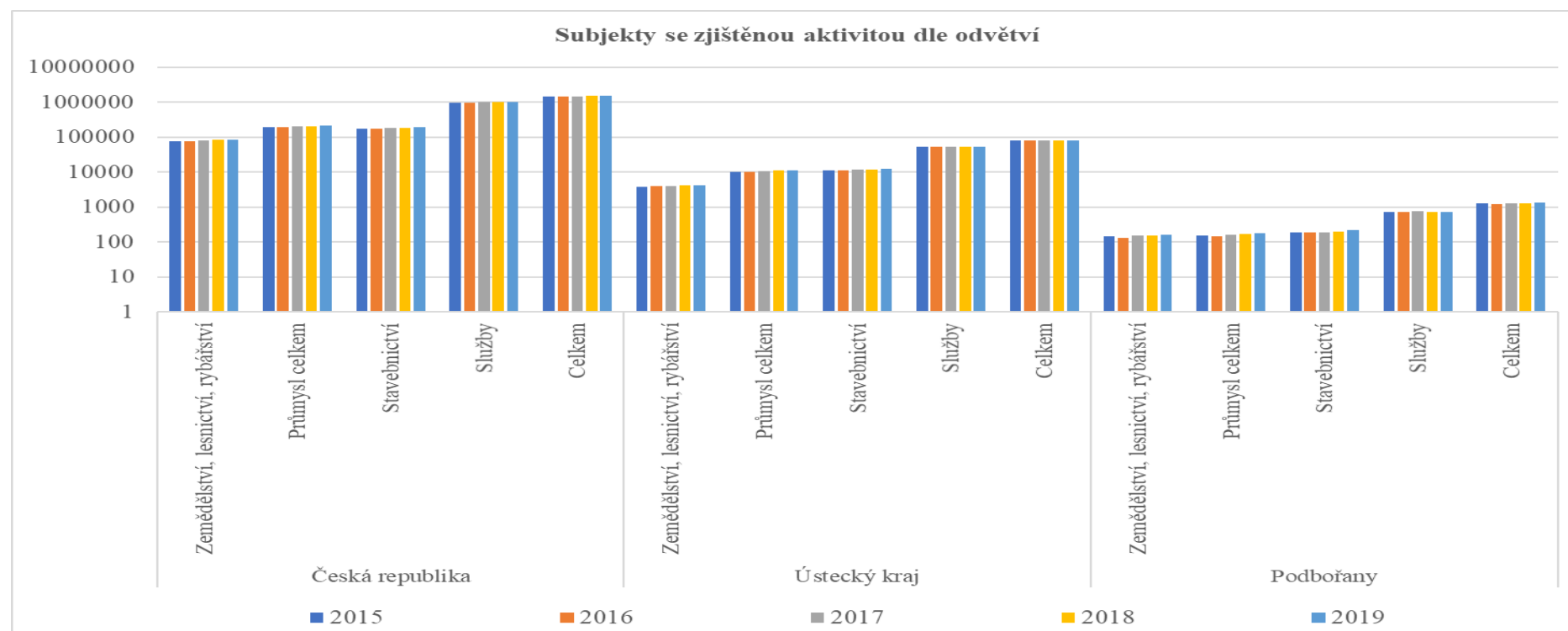
https://www.podborany.net/e_download.php?file=data/editor/619cs_1.pdf&original=SP%20Podborany%20navrhova%20cast%20final.pdf

5.1 Porovnávání vybraných indikátorů UR v České republice, Ústeckém kraji a obci Podbořany

Dále se bude studie zabývat porovnáváním a analýzou indikátorů udržitelného rozvoje v obci Podbořany vzhledem k indikátorům v České republice a Ústeckém kraji.

5.1.1 Ekonomický pilíř

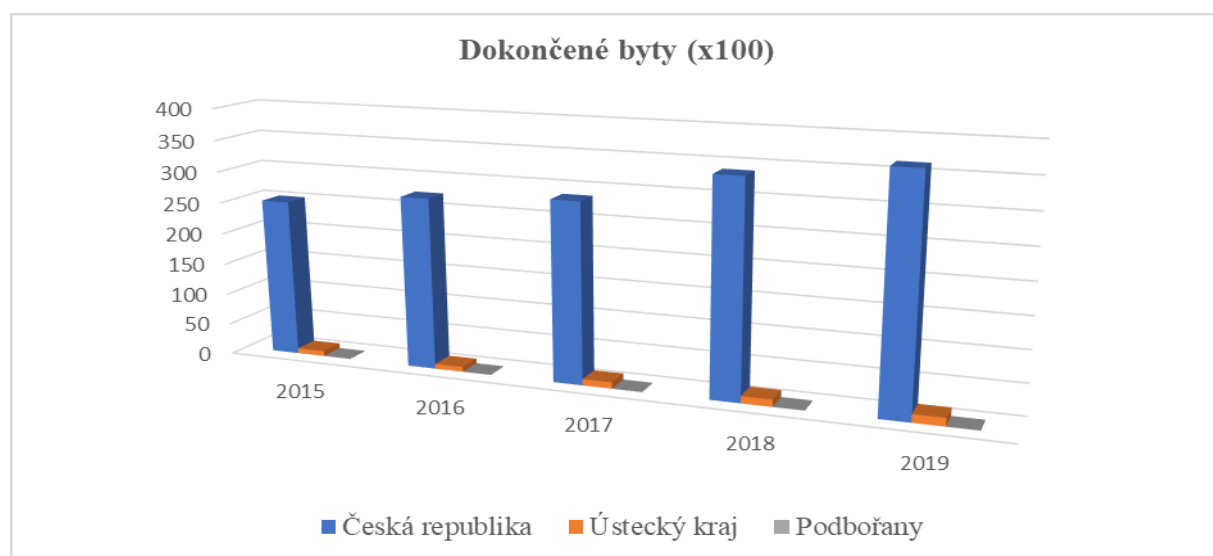
Graf 1. Subjekty se zjištěnou aktivitou dle odvětví

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

V České republice, Ústeckém kraji i obci Podbořany v letech 2015-2019 mezi subjekty se zjištěnou aktivitou převažují jednoznačně služby. V ČR druhé místo zaujímá průmyslová výroba, dále stavebnictví a nejnižší hodnoty zastoupení vykazuje zemědělství, spolu s lesnictvím a rybářstvím. V Ústeckém kraji je průmysl a stavebnictví téměř vyrovnané a nejnižší hodnoty dosahuje zemědělství, lesnictví a rybářství. Oproti tomu v Podbořanech vykazuje stavebnictví, průmysl i zemědělství, lesnictví a rybářství celkem vyrovnané hodnoty.

Graf 2. Dokončené byty

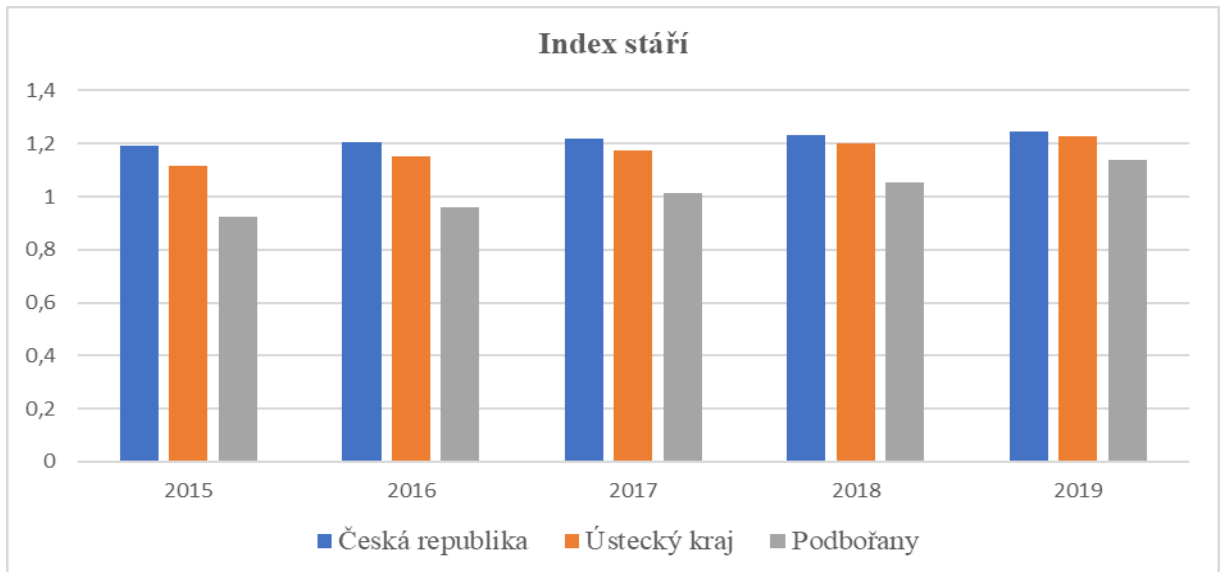

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Trend v počtu dokončených bytů v České republice v období let 2015-2019 je trvale na vzestupné úrovni. V Ústeckém kraji se počet dokončených bytů v tomto období mírně zvýšil. Oproti tomu v Podbořanech se po celé sledované období drží na velmi nízké úrovni.

5.1.1 Sociální pilíř

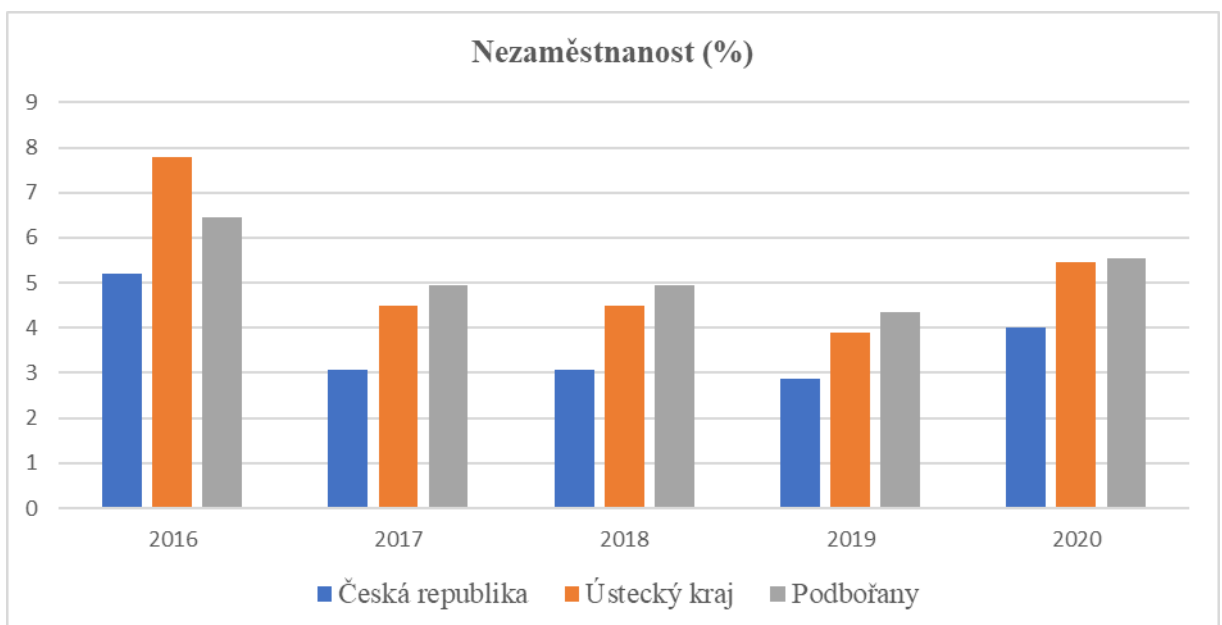
Graf 3. Index stáří

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Index stáří v České republice, Ústeckém kraji a Podbořanech potvrzuje trend pozvolného stárnutí populace v ČR. V Podbořanech index stáří navzdory zvýšení ve sledovaném období dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu oproti populaci ČR i Ústeckého kraje.

Graf 4. Nezaměstnanost

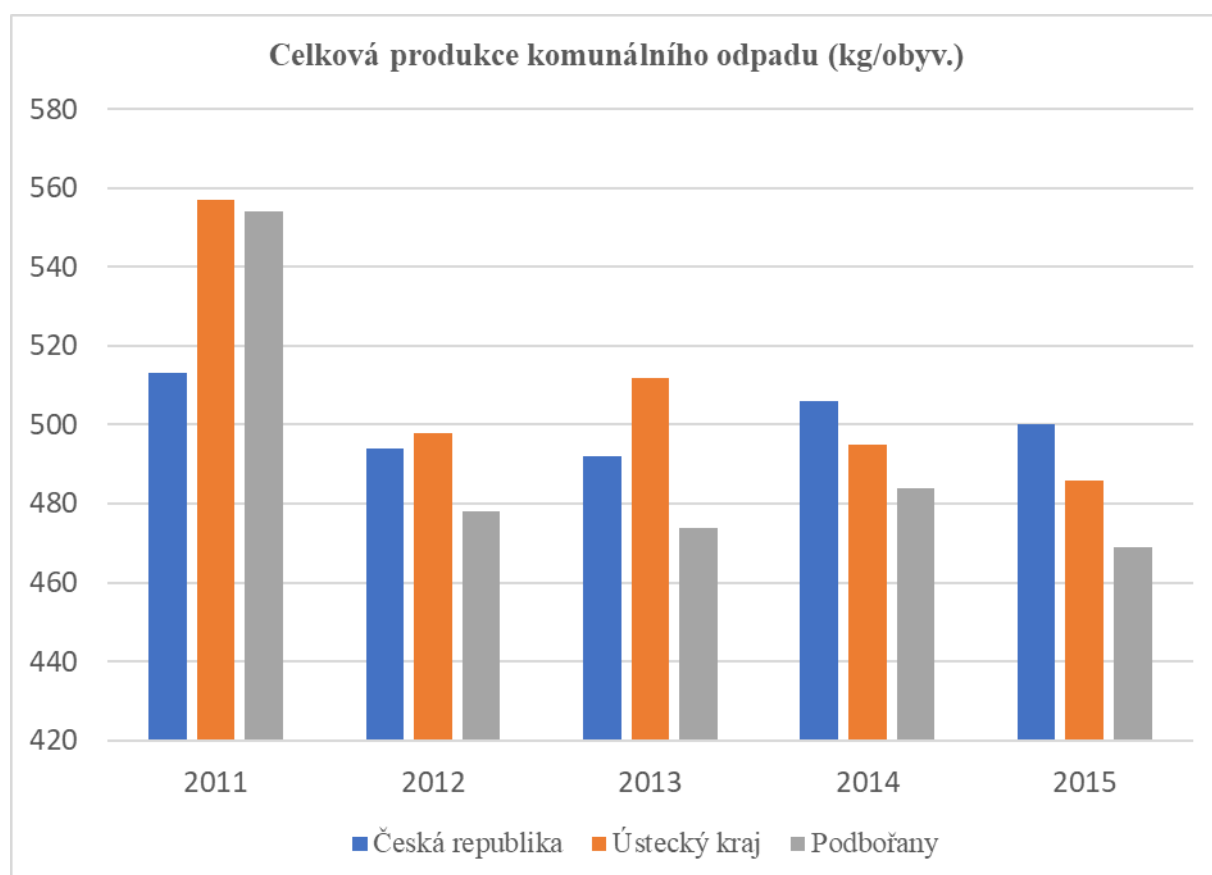

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Nezaměstnanost v České republice v období 2016-2019 klesala, ale v roce 2020 opět začala stoupat. V Ústeckém kraji dosahuje nezaměstnanost dlouhodobě vyšších hodnot než je průměr v rámci ČR, vývoj kopíruje pokles hodnot v letech 2016-2019 v ČR a zvýšení v roce 2020. V Podbořanech dosahovala nezaměstnanost oproti ČR vyšších hodnot. V roce 2016 byla v Podbořanech nezaměstnanost nižší než v Ústeckém kraji. V letech 2017-2018 nezaměstnanost v Podbořanech překonala hodnoty v Ústeckém kraji. V roce 2019 se nezaměstnanost v Podbořanech i Ústeckém kraji téměř vyrovnala.

5.1.2 Environmentální pilíř

Graf 5. Celková produkce komunálního odpadu

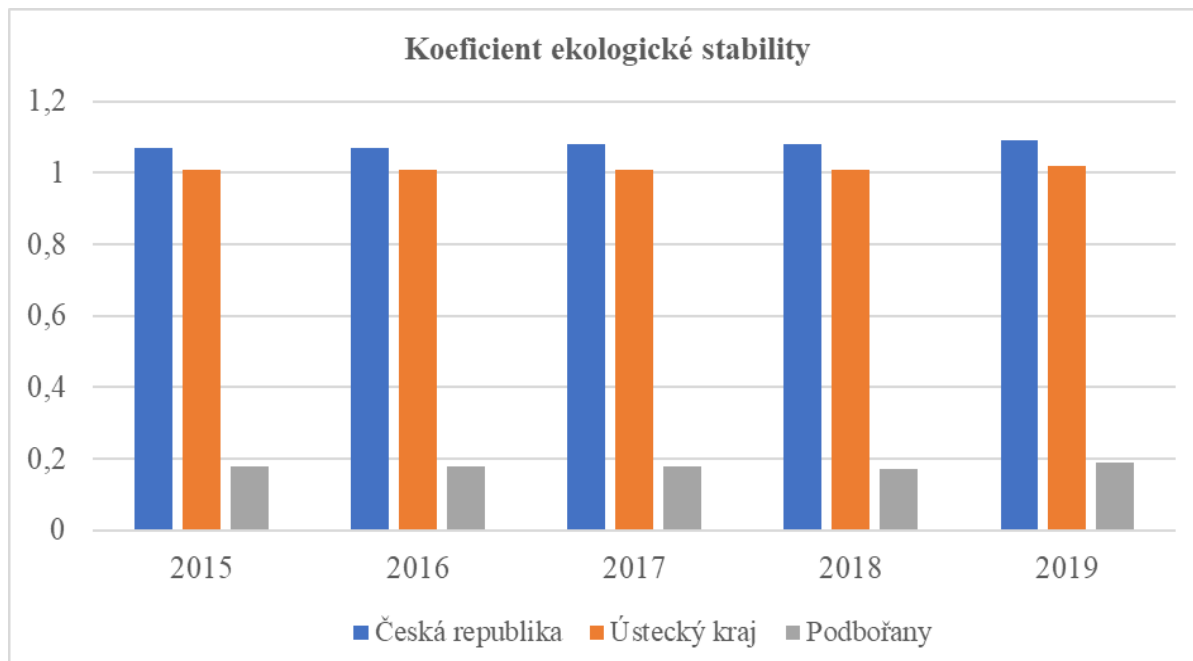

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Celková produkce komunálního odpadu v České republice v letech 2011-2013 klesala, v roce 2014 opět stoupla a v roce 2015 klesla. V Ústeckém kraji dosahovala produkce komunálního odpadu v Ústeckém kraji výrazně vyšších hodnot oproti ČR, v letech 2012-2013 významně poklesla, v roce 2014 mírně stoupla a v roce 2015 opět poklesla. V Podbořanech v roce 2011 celková produkce komunálního odpadu dosahovala oproti ČR i Ústeckém kraji vyšších hodnot. V letech 2012-2015 poklesla pod hodnoty průměrné

produkce komunálního odpadu v ČR a v roce 2015 dosáhla nejnižších hodnot ve sledovaném období.

Graf 6. Koeficient ekologické stability

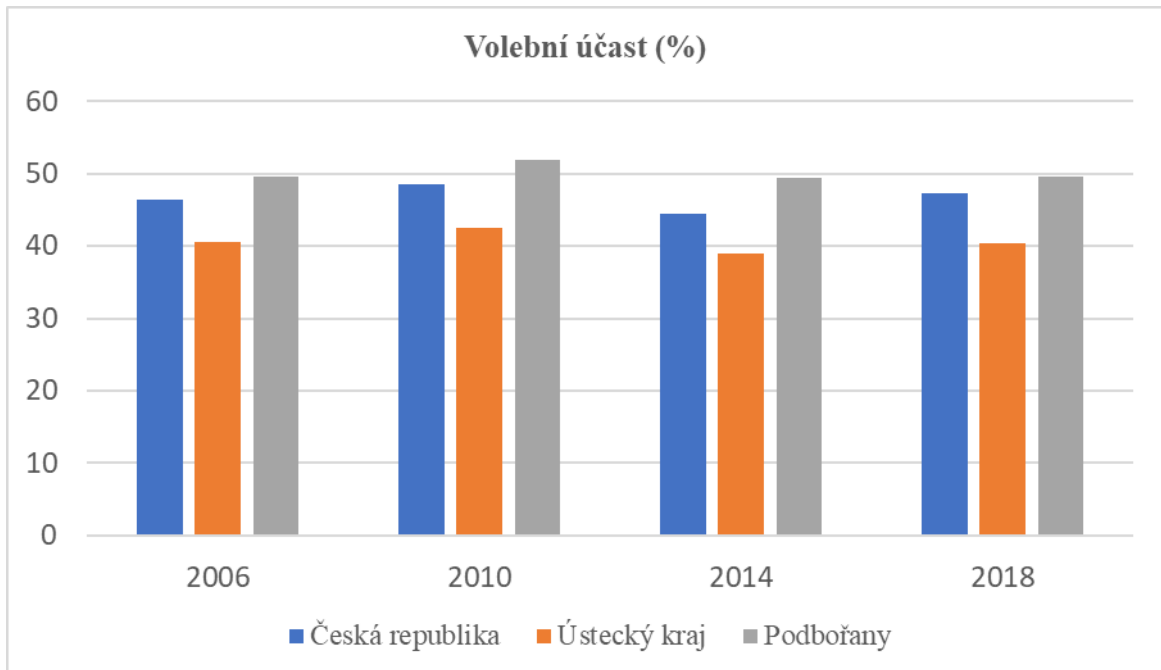

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Hodnoty koeficientu ekologické stability v České republice vykazují v období let 2015-2019 vyrovnaných hodnot, které svědčí o celkem vyvážené krajině, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami. V Ústeckém kraji v období 2015-2018 dosahoval tento koeficient konstantní hodnoty vyznačující se pro území intenzívně využívané zvláště zemědělskou velkovýrobou. V roce 2019 se ale mírně zvýšil a tím se dostal do hodnot celkem vyvážené krajiny podobně jako celá ČR. Oproti tomu Podbořany se ve sledovaném období stále pohybují v hodnotách, které nasvědčují o nadprůměrném využívání se zřetelným narušením přírodních struktur.

5.1.3 Věci veřejné

Graf 7. Volební účast

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Účast ve volbách do místních zastupitelstev byla České republice v letech 2006-2018 celkem vyrovnaná. V Ústeckém kraji je v porovnání s ČR stále na nižší úrovni. Oproti tomu v Podbořanech byla v celém sledovaném období volební účast do místních zastupitelstev vyšší než je celostátní průměr.

6 Dotazníkové šetření v obci Podbořany

Cílem šetření bylo zjistit angažovanost občanů obce Podbořany v problematice udržitelného rozvoje.

Během kvalitativního a kvantitativního výzkumu bylo postupováno dle Dismana. Nejprve bylo nutné formulovat teoretický problém, který se týká návrhu řešení podporující implementaci strategických dokumentů na úrovni obce Podbořany z různých úhlů pohledu společenských problémů.

Dalším kokem bylo provést rozhodnutí o vzorku populace mezi veřejností daného regionu. Dotazníkové šetření nebylo možné uskutečnit kontaktně v původně plánované podobě vzhledem k současným ochranným opatřením kvůli zmírnění rozšiřování onemocnění covid-19. V důsledku tohoto byla zvolena elektronická forma ankety.

Před samotným sběrem dat proběhla pilotní studie, při které byl použit kvalitativní postup – telefonické rozhovory s regionálními aktéry, jejímž cílem bylo zjistit, zda požadované informace existují a jsou dosažitelné.

Dále bylo rozhodnuto o technice sběru informací. Anketu tvořily uzavřené otázky. Byly použity následující tři typy otázek: otázky měřítkové se škálou hodnocení od 1 – velmi vysoká spokojenost až po 5 – velmi nízká spokojenost, otázky výběrové, kde bylo možné vybrat jednu z nabízených odpovědí či otázky výčtové, kde bylo možné zvolit více odpovědí.

Poté byla stanovena konstrukce nástrojů sběru dat - odkaz na anketu byl uveřejněn na webových stránkách Města Podbořany.

Před spuštěním ankety byl proveden předvýzkum na vzorku třech obyvatel Podbořan, kde byla otestována srozumitelnost a jednoznačnost otázek.

Sběr dat proběhl ve dnech 20. 2. až 9. 3. 2021.

Následně byla provedena analýza dat z kvantitativního šetření. Celkem bylo vyplněno 125 dotazníků, ovšem ne všichni respondenti odpověděli na veškeré otázky.

Na závěr byla provedena interpretace, závěry, teoretická zobecnění a doporučení.

6.1 Pilotní studie – kvalitativní šetření

V rámci pilotní studie proběhlo kvalitativní šetření formou telefonických rozhovorů s aktéry regionálního rozvoje. Jednalo se o polostrukturované rozhovory s předem připravenými otázkami. Všem účastníkům byly poleženy identické otázky. Celkem se podařilo uskutečnit pět rozhorů, z toho dva se zástupci místní správy a samosprávy, dva s podnikateli z toho jeden působící v oblasti zemědělství a jeden v oblasti služeb a dále

jedním zástupcem neziskové organizace. V plánu bylo provést ještě jeden rozhovor se zástupcem další neziskové organizace, ale kvůli dlouhodobé nemoci nemohl být uskutečněn.

6.1.1 Analýza dat kvalitativního šetření

1. Otázka – Považujete současný stav Města Podbořany (včetně rozvojových trendů) za dlouhodobě udržitelný?

Všichni respondenti shodně kladně odpověděli.

2. Otázka – Ve kterém sektoru společenských aktivit je situace nejkritičtější?

Dva účastníci uvedli, že si nemyslí, že by v některém sektoru byla situace nejkritičtější. Z toho jeden účastník vidí rezervy v přirozeném zapojení občanů do rozvoje kulturních aktivit. V odpovědích se dále objevil problém se sociální nerovností, problém v mezilidských vztazích, protože Podbořany jsou bývalé Sudety a lidé tam stále nemají kořeny. A jeden účastník odpověděl, že vše se rozvíjí – průmyslová zóna, bytové zóny a zařízení na trávení volného času.

3. Otázka – Je zásadní změna současného stavu směrem k udržitelnosti reálná a uskutečnitelná v časovém horizontu 5-10 let?

Všichni respondenti odpověděli kladně, tři z toho uvedli, že změna není nutná a jeden připustil, že ze zkušenosti ví, že nastolení změn je průběžný proces, který je uskutečňován především z nově se objevujících skutečností.

4. Otázka – Co v současnosti brání změnám směrem k udržitelnosti?

Dva účastníci uvedli, že změnám nic nebrání a z toho jeden, že ze strany města je vůle k pozitivním změnám. Dále se v odpovědích objevil například problém pomalé státní správy, byrokratický systém státní moci, neprůhledný legislativní systém ČR, nefunkční, pomalé, archaické soudnictví, setrvačnost v myšlení lidí a někdy i snadná manipulovatelnost a že změnám často úspěšně brání jednotlivci nebo malé lobbistické skupiny.

5. Otázka – Existují v Podbořanech pozitivní případy prosazování udržitelného rozvoje v praxi?

Všichni respondenti uvedli, že ano. V jedné odpovědi bylo zmíněno že např. bytová politika města, protože Město Podbořany je na konci Ústeckého kraje, navíc donedávna i zcela stranou zájmu soukromých developerů, proto veškerou developerskou činnost realizovalo město samo. Tím se nemuselo řídit čistě maximalizací zisku a mohlo nabízet připravované lokality pro bydlení i průmysl,

za atraktivní ceny pro koncového zákazníka. Tím se podařilo nastartovat trh a tím i výhody plynoucí pro město. Privatizací chátrajícího bytového fondu došlo k jeho obnově. Jednotliví účastníci šetření dále uvedli, že Město dlouhodobě pracuje na všestranném rozvoji, dlouhodobě podporuje všechny typy vzdělávacích zařízení, město využívá soukromého sektoru a nebuduje nesmyslné vlastní podniky, neziskový sektor se zaměřuje na boj s chudobou (charitativní šatník), potravinovou pomoc (spolupráce s potravinovou bankou), je posilováno partnerství s ostatními subjekty a snaha o komunitní rozvoj města.

6. Otázka – Jaké konkrétní druhy pomoci Vaše instituce/organizace potřebuje od státní správy pro účelné uplatňování udržitelného rozvoje v praxi?

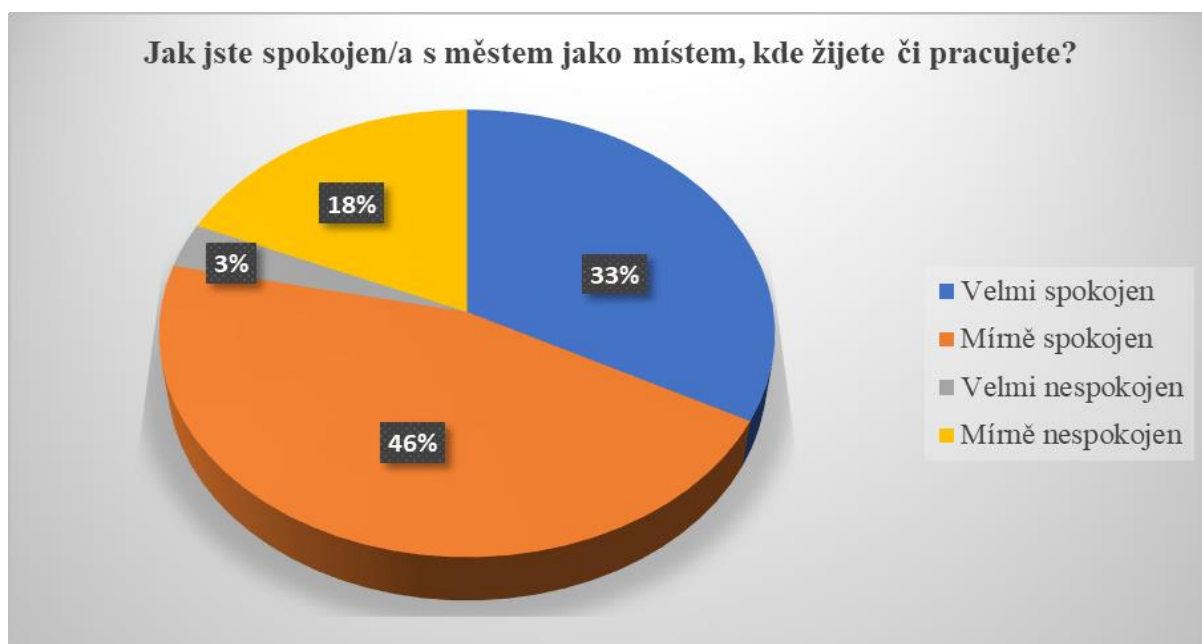
V odpovědích se objevilo, že by bylo vhodné nepřekážet, více pravomocí směrem dolů, decentralizace, která je projevem demokracie, že dnes se naopak centralizuje (příkladem je nový stavební zákon). Zjednodušeně řečeno, aby bylo ponecháno na samosprávě a občanech, aby mohli sami rozhodovat, jak chtějí žít. Dále respondenti uvedli, že město připravuje dobré podmínky pro podnikání. A neziskovému sektoru přispívá aktuálně pomoc ve formě symbolického nájemného nebytových prostor a úhrada mzdových nákladů pro výkon činnosti.

7. Otázka – Znáte strategické cíle prioritních oblastí Strategického plánu rozvoje Města Podbořany?

Všichni respondenti kladně odpověděli, z toho dva uvedli, že je uveřejněn na internetových stránkách Města. Jeden účastník uvedl i konkrétní příklady jako např. rozvoj průmyslové zóny a tím nová pracovní místa, rozvoj bytových zón, aby mladí lidé mohli realizovat svůj sen o vlastním bydlení, rozvoj aktivit na trávení volného času a vzdělávání, cyklostezky, modernizace škol, výstavba nové ZUŠ, nová sportovní hala, modernizace celého TJ Tatran, tenisové kurty, autokemp, letní koupaliště.

6.2 Analýza dat kvantitativního šetření v obci Podbořany

Graf 8. Jak jste spokojen/a s městem jako místem, kde žijete či pracujete

Zdroj: Vlastní zpracování

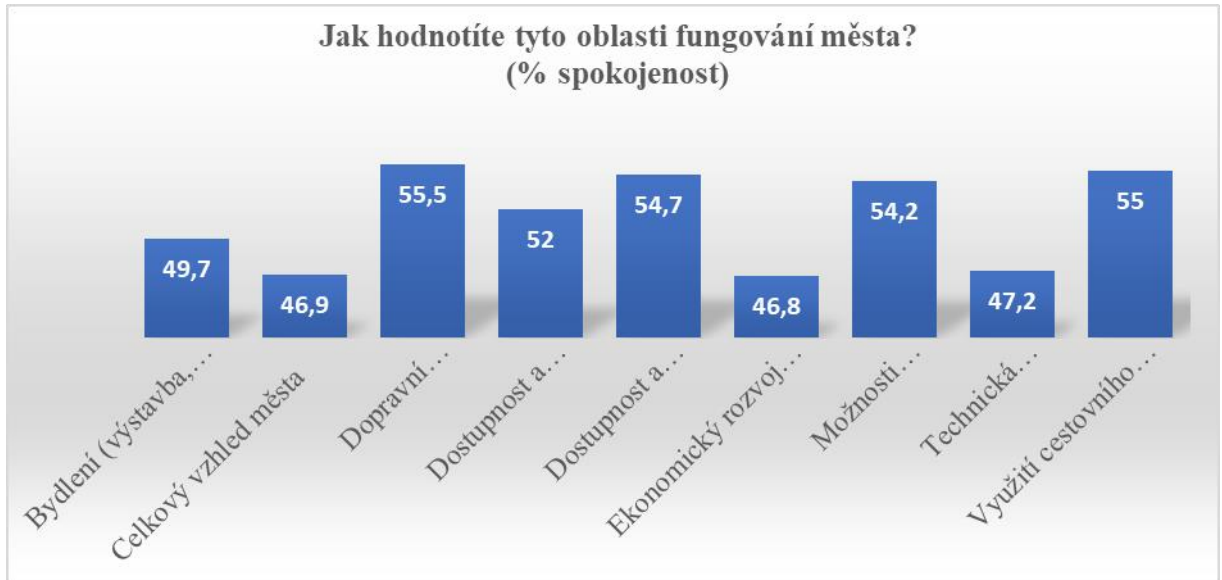
Velmi spokojených a mírně spokojených respondentů s místem, kde žijí či pracují je celkem 79 % z čehož více než polovina je mírně spokojených. Necelá čtvrtina účastníků šetření je mírně nespokojena a jen malá část obyvatelstva je velmi nespokojena.

6.2.1 Vyhodnocení ankety z pohledu problematiky udržitelného rozvoje regionu

Z pohledu problematiky udržitelného rozvoje regionu, zejména obce Podbořany, bylo vyhodnocení následujících otázek rozděleno do jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje: ekonomického, sociálního, environmentálního a věcí veřejných. Z uvedeného následně vzejde návrh na tvorbu indikátorů v obci Podbořany.

5.2.1.1 Ekonomický pilíř

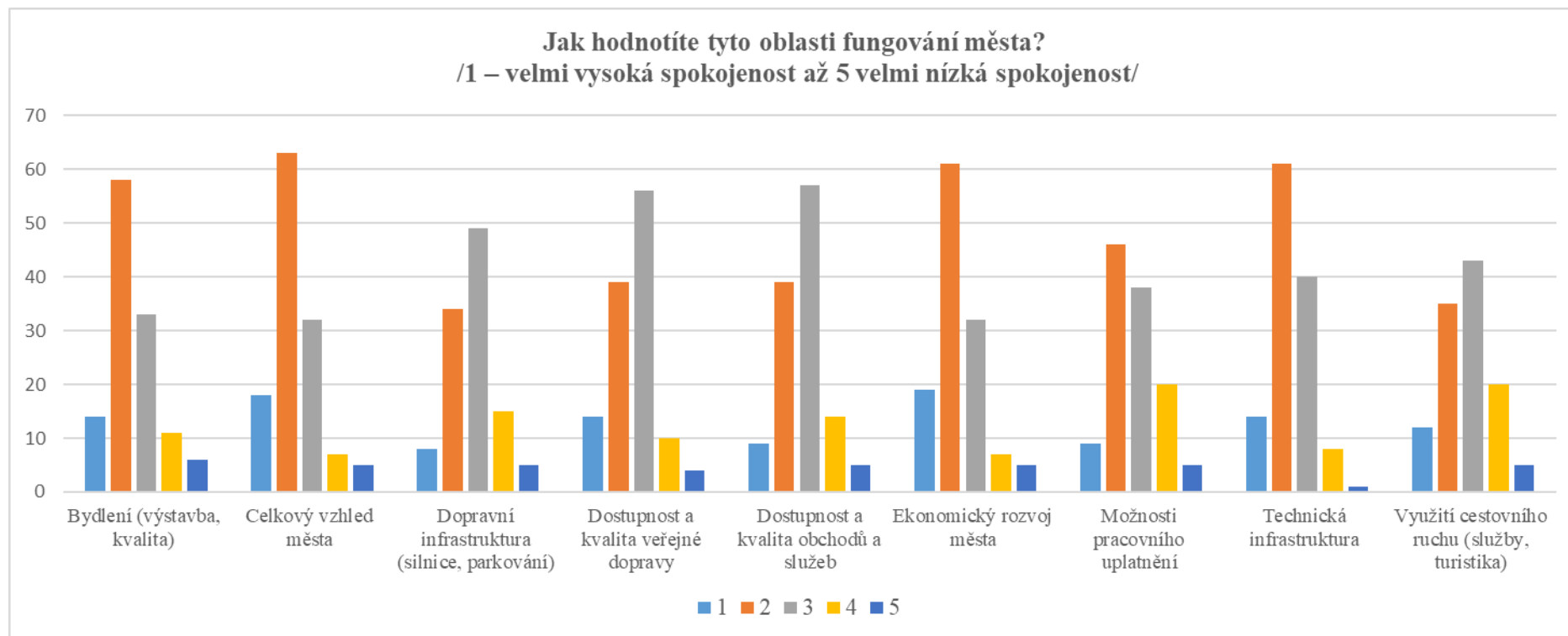
Graf 9. Ekonomický pilíř I

Zdroj: Vlastní zpracování

V ekonomickém pilíři je u respondentů největší spokojenost, vyjádřená celkově v procentech, v oblasti dopravní infrastruktury, využití cestovního ruchu, dostupnosti a kvality služeb a možnosti pracovního uplatnění. O něco menší je spokojenost s celkovým vzhledem města, ekonomickým rozvojem, technickou infrastrukturou a bydlením. Detailní přehled v jednotlivých ekonomických oblastech s uvedením míry spokojenosti respondentů je vyjádřen v Grafu 10. Nejvíce respondentů uvedlo odpověď spokojen či ani spokojen ani nespokojen. Velmi nespokojených účastníků šetření bylo nejméně.

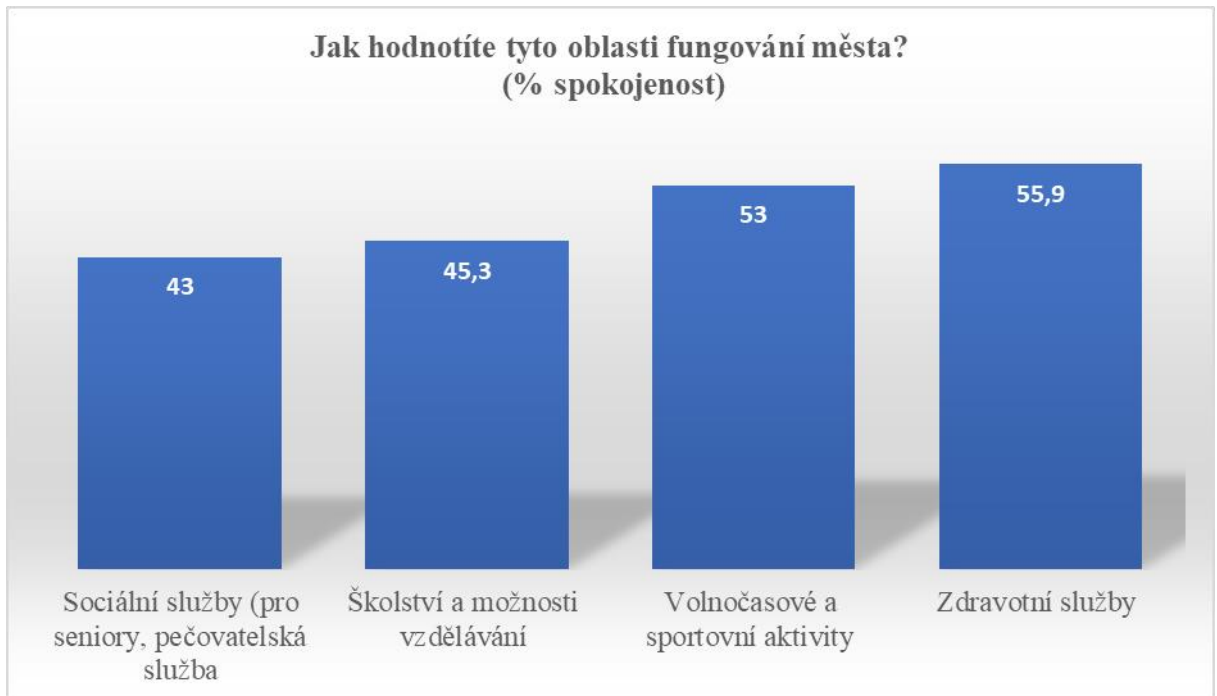
Graf 10. Ekonomický pilíř II

Zdroj: Vlastní zpracování

5.2.1.2 Sociální pilíř

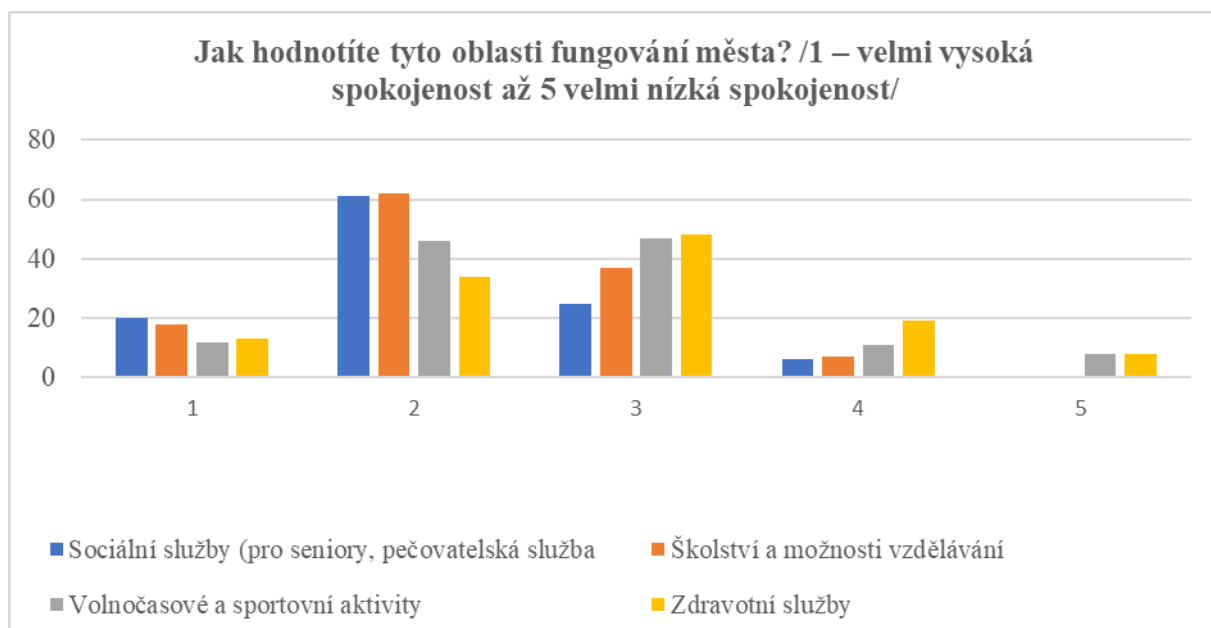
Graf 11. Sociální pilíř I

Zdroj: Vlastní zpracování

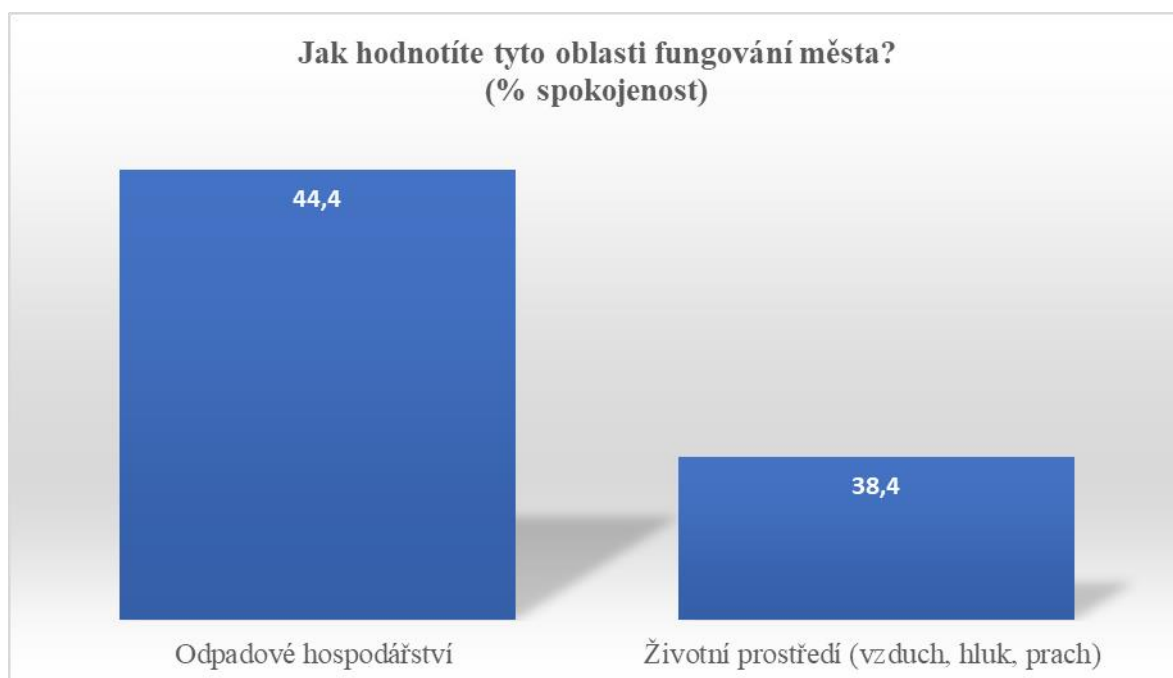
V sociálním pilíři je nejvíce respondentů spokojeno se zdravotními službami a volnočasovými a sportovními aktivitami. O něco málo menší je spokojenost se školstvím a možnostmi vzdělání a dále se sociálními službami. Detailní přehled v jednotlivých sociálních oblastech s uvedením míry spokojenosti respondentů je vyjádřen v Grafu 12. Nejvíce respondentů uvedlo odpověď spokojen či ani spokojen ani nespokojen. Velmi nespokojených účastníků šetření bylo nejméně a to pouze v oblasti volnočasových aktivit a zdravotních služeb.

Graf 12. Sociální pilíř II

5.2.1.3 Environmentální pilíř

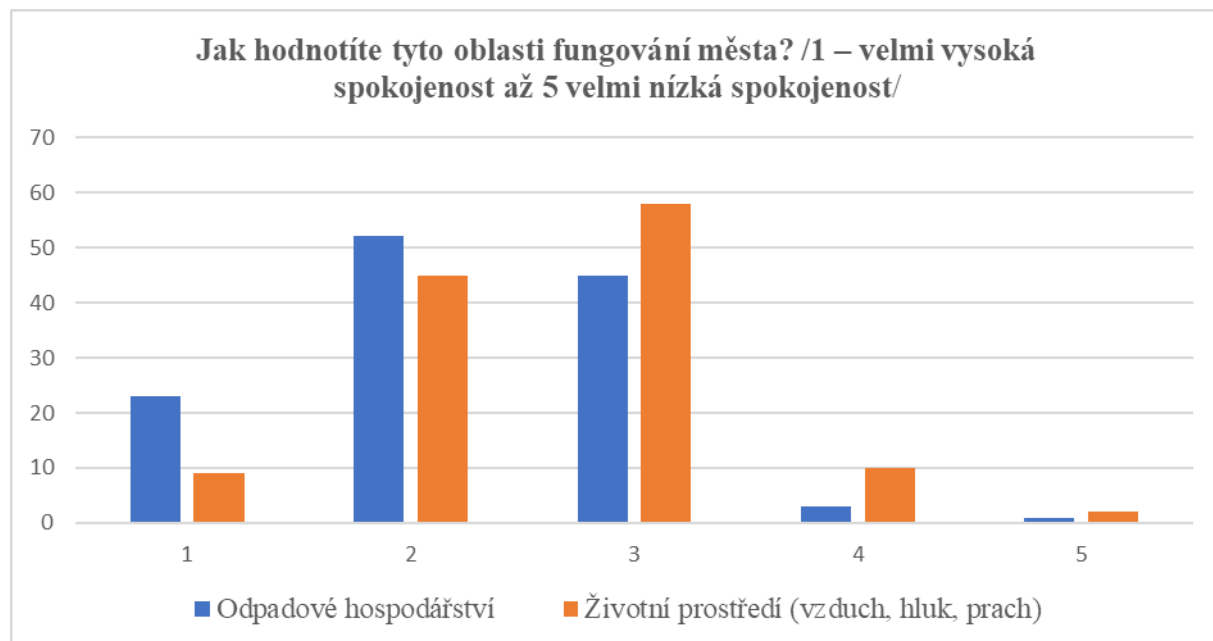
Graf 13. Environmentální pilíř I

V environmentálním pilíři je u účastníků šetření větší spokojenost s odpadovým hospodářstvím než se životním prostředím ve městě. Detailní přehled v jednotlivých

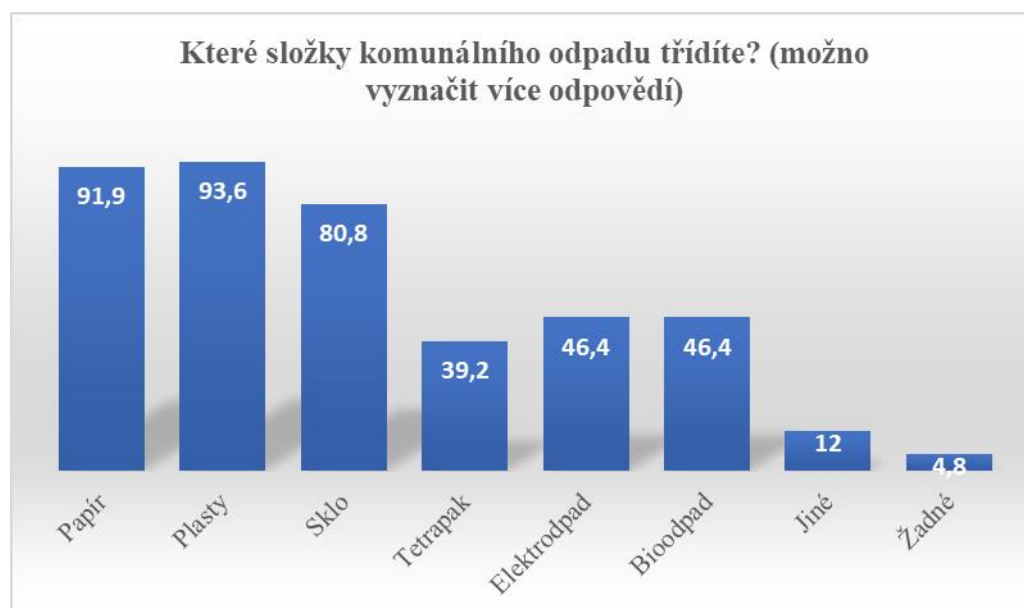
environmentálních oblastech s uvedením míry spokojenosti respondentů je vyjádřen v Grafu 14. Nejvíce respondentů uvedlo odpověď spokojen či ani spokojen ani nespokojen. Velmi nespokojených účastníků šetření bylo nejméně.

Graf 14. Environmentální pilíř II

Zdroj: Vlastní zpracování

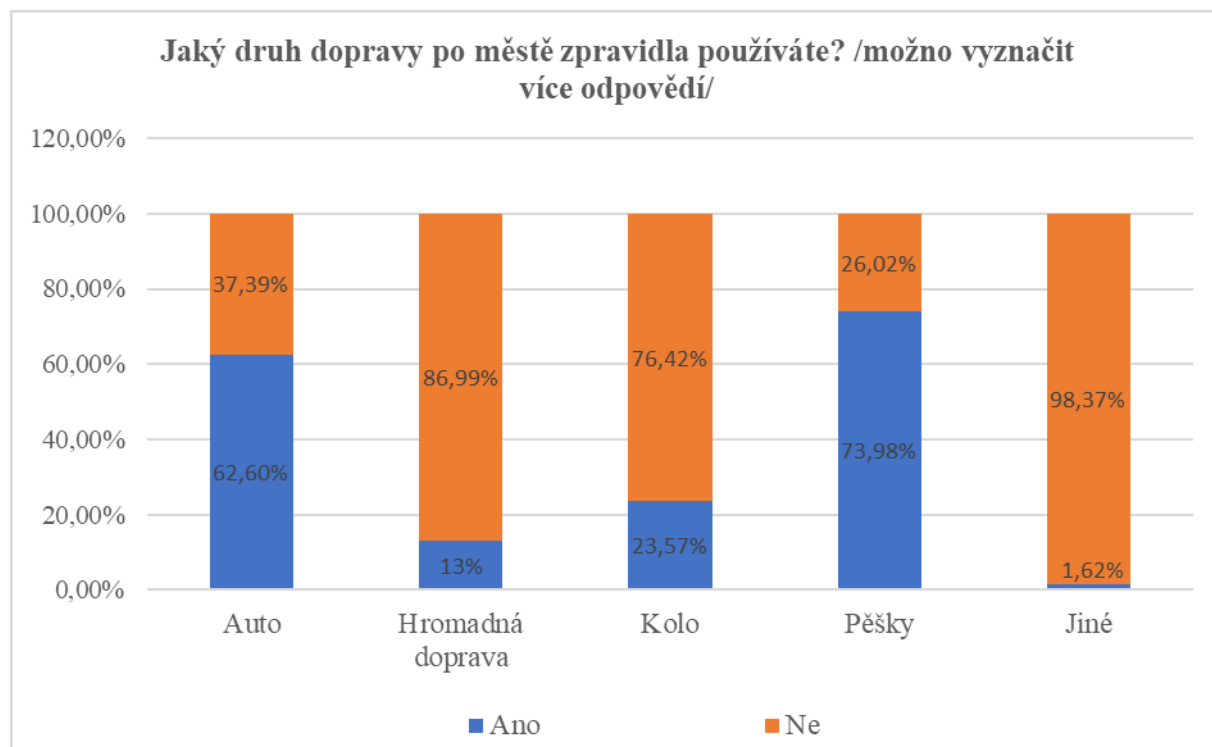
Graf 15. Environmentální pilíř III

Zdroj: Vlastní zpracování

Převážná část respondentů třídí zpravidla plasty, papír a sklo. Nejméně třídí tetrapak a dále elektroodpad a bioodpad. Necelých pět procent účastníků šetření netřídí žádný komunální odpad.

Graf 16. Environmentální pilíř IV

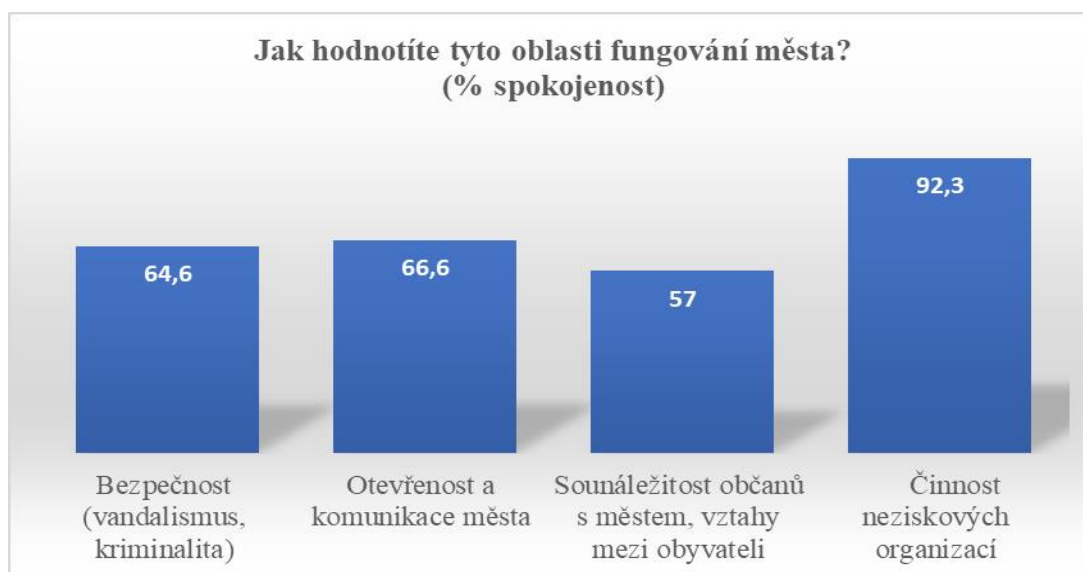

Zdroj: Vlastní zpracování

Tři čtvrtiny respondentů se po městě pohybuje zpravidla pěšky a více než polovina jich používá auto. Naopak nejméně účastníků šetření používá hromadnou dopravu. Téměř čtvrtina respondentů používá kolo.

5.2.1.4 Věci veřejné

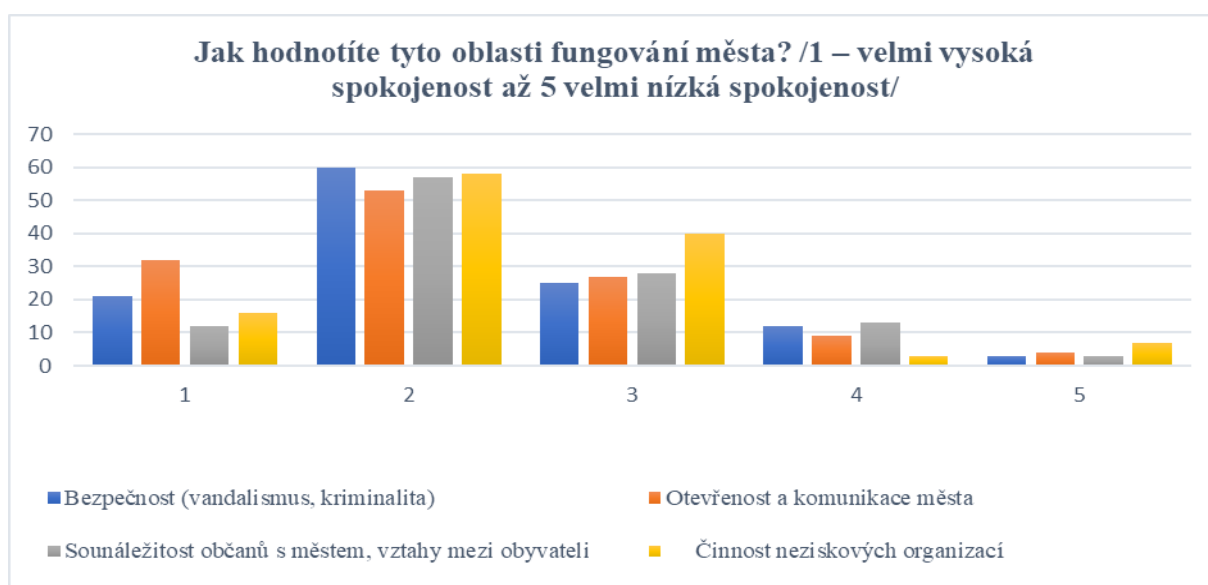
Graf 17. Věci veřejné I

Zdroj: Vlastní zpracování

V oblasti věcí veřejných vyjádřili respondenti vysokou spokojenost s činností neziskových organizací. Menší spokojenost účastníků šetření je s otevřeností a komunikací města, s bezpečností a sounáležitostí občanů s městem a vztahy mezi obyvateli. Detailní přehled v jednotlivých oblastech věcí veřejných s uvedením míry spokojenosti respondentů je vyjádřen v Grafu 18. Nejvíce respondentů uvedlo odpověď spokojen či ani spokojen ani nespokojen. Velmi nespokojených účastníků šetření bylo nejméně.

Graf 18. Věci veřejné II

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 19. Věci veřejné III

Zdroj: Vlastní zpracování

Spokojenost s možnostmi účastnit se místního plánování, rozhodování či veřejných projednávání jednotlivých aktivit ve městě je velmi spokojeno či spokojeno přes polovinu respondentů. Téměř třetina účastníků šetření je ani spokojena ani nespokojena a nejméně je velmi nespokojeno.

Graf 20. Věci veřejné IV

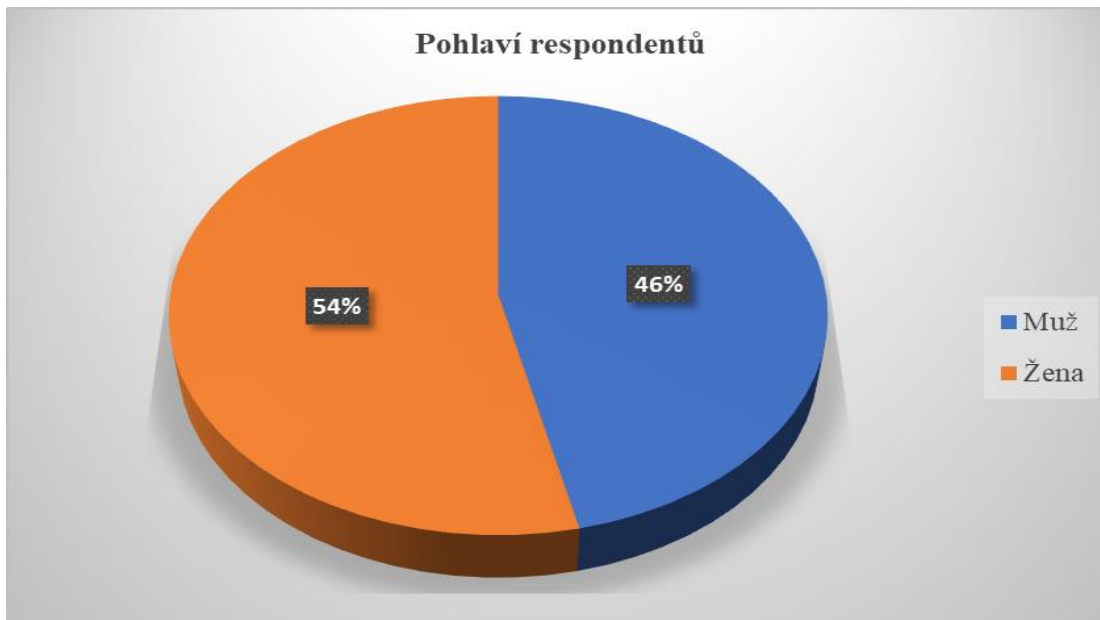

Zdroj: Vlastní zpracování

Možnosti zapojení do rozhodování ve městě hodnotila více než polovina respondentů velmi spokojeně či spokojeně. Méně než třetina účastníků šetření je ani spokojena ani nespokojena a nejméně je nespokojených či velmi nespokojených.

6.2.2 Údaje o respondentech

Graf 21. Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Mezi účastníky šetření dle pohlaví byla mírná převaha žen. Což též odpovídá jejich zastoupení v celkové populaci Města Podbořany.

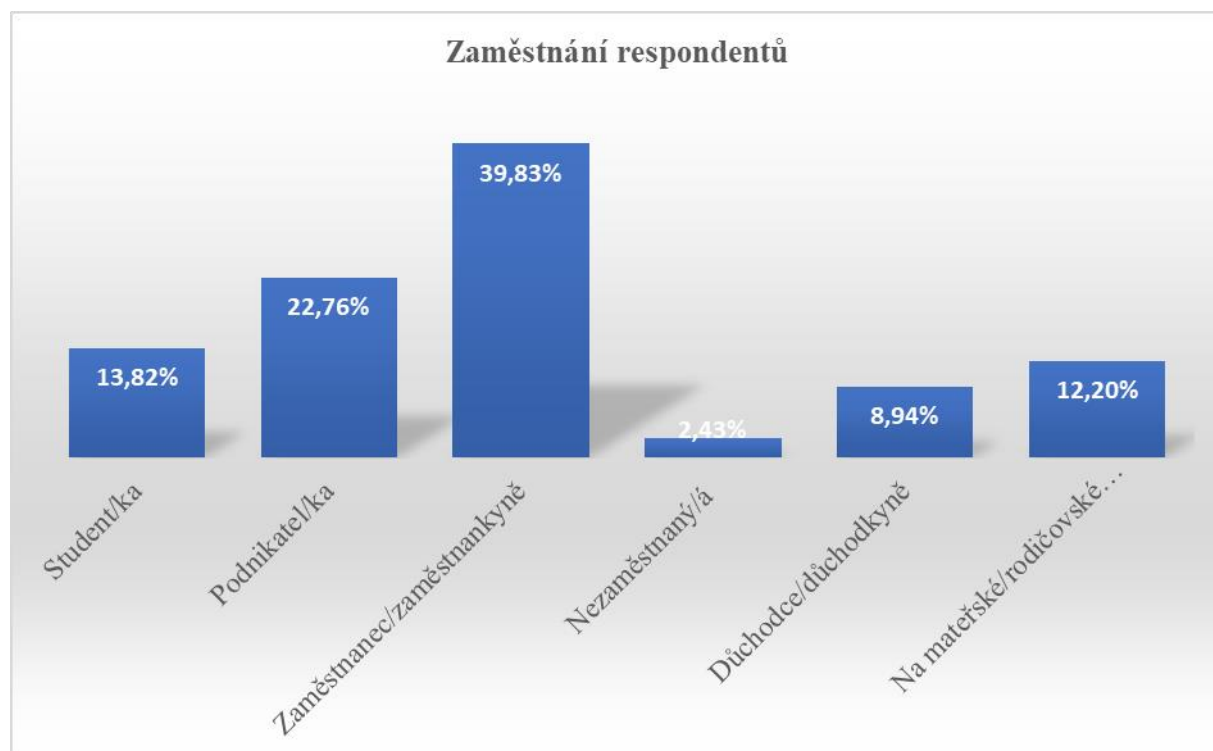
Graf 22. Věková skupina respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenty byly všechny věkové kategorie občanů. Největší skupinou obyvatel, která se zapojila do šetření byla věková kategorie 26-35 let a dále 36-45 let. Naopak nejnižší účast tvořili účastníci ve věkových kategoriích 56-65 let a dále nad 65 let.

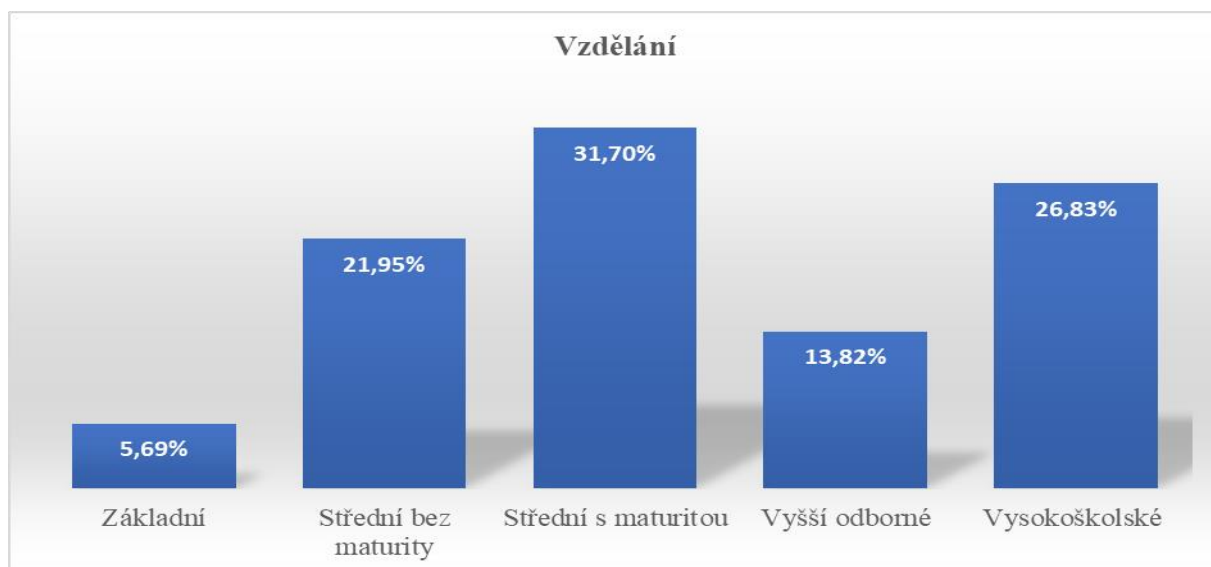
Graf 23. Zaměstnání respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle socioekonomického zařazení tvořili respondenti šetření ze skupiny ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnanců a podnikatelů více než polovinu všech účastníků. Nejnižší zastoupení měla skupina nezaměstnaných a důchodců.

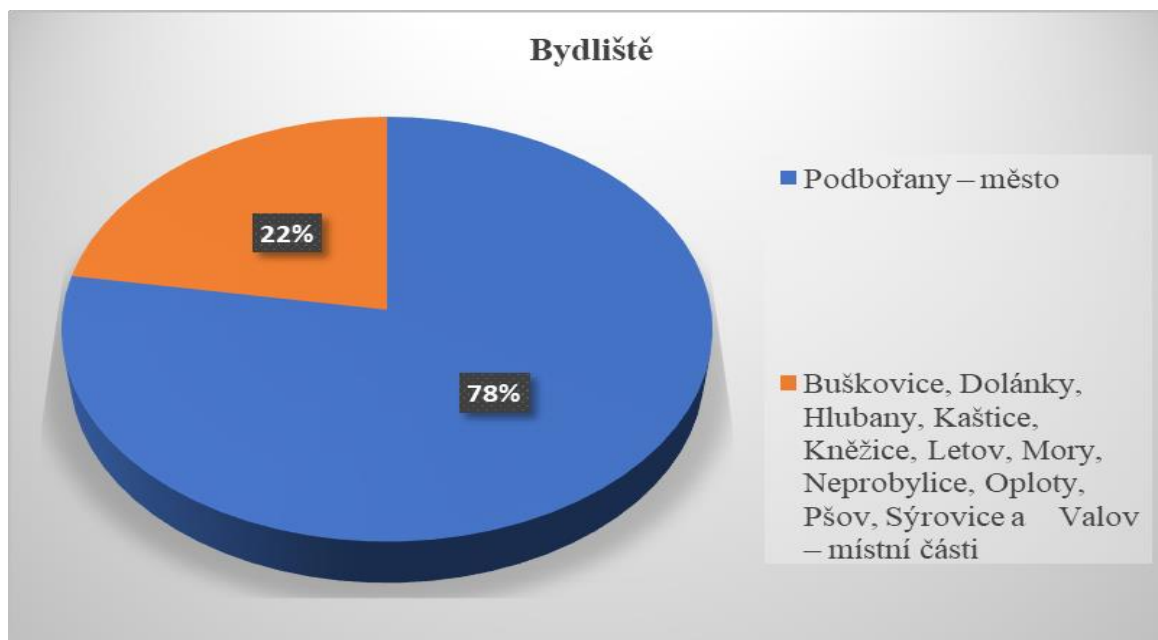
Graf 24. Vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů bylo se středním vzděláním s maturitou a dále s vysokoškolským vzděláním, kteří tvořili celkem více než polovinu všech účastníků šetření. Naopak výrazně nejmenší zastoupení měla skupina respondentů se základním vzděláním.

Graf 25. Bydliště

Zdroj: Vlastní zpracování

Třičtvrtě respondentů má bydliště ve Městě Podbořany a jen necelá čtvrtina v místních částech.

7 Návrh tvorby indikátorů udržitelného rozvoje Města

Podbořany

Cílem této části práce je sestavit a doporučit sadu indikátorů UR pro Město Podbořany.

Sada indikátorů je sestavena zejména na základě kvantitativního a kvalitativního šetření provedeného ve Městě Podbořany s obyvateli a místními aktéry a dále doplněna dle existujících Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území – IV. úplná aktualizace 2016 a Strategického plánu rozvoje Města Podbořany: Aktualizace 2020-2022.

Toto je v souladu s Maierem a kol., který říká, že aktéry regionálního rozvoje jsou jeho obyvatelé, firmy v regionech působící či nově příchozí, veřejná správa a neziskové organizace, v nichž se obyvatelé za různými účely sdružují. A dále je toto tvrzení podpořeno zjištěními globálních konzultací o lokalizaci UR, které bylo provedeno Global Taskforce of Local and Regional Governments ve spolupráci s UN Habitat a UNDP. Tato globální pracovní skupina potvrdila, že místní a regionální vlády jsou nezbytné pro podporu inkluzivního udržitelného rozvoje podporujícího začlenění na jejich území. Stávají se zásadními partnery tím, že vytvářejí široce založené ownership, rozhodnutí a odpovědnost při implementaci a naplňování cílů udržitelného rozvoje (United cities and Local governments, 2015).

7.1 Navržené sady indikátorů a jejich požadovaný trend

Sadu tvoří celkem osm navržených indikátorů, které jsou dále rozčleněny dle jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje.

7.1.1 Ekonomický pilíř

Tabulka 15. Navržené sady indikátorů – ekonomický pilíř

Indikátor	Definice	Jednotka	Poslední známá hodnota (rok)	Požadovaný trend	Četnost sledování	Zdroj dat
Investice do technické infrastruktury	Udává roční výdaje do technické infrastruktury	Kč/rok	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za pět let	Městský úřad
Počet bytů s	Počet bytů se	Počet bytů	Neznámá	Vzestup	Ročně	Městský

podporovaným bydlením	sociálním nájemným	s podporov aným bydlením na 1000 obyvatel				úřad
----------------------------------	-----------------------	---	--	--	--	------

Zdroj: Vlastní zpracování

7.1.2 Sociální pilíř

Tabulka 16. Navržené sady indikátorů – sociální pilíř

Indikátor	Definice	Jednotka	Poslední známá hodnota (rok)	Požadovaný trend	Četnost sledování	Zdroj dat
Počet poskytovaných sociálních služeb	Počet registrovaných poskytovaných sociálních služeb ve městě	Počet klientů	Neznámá	Vzestup	Ročně	Poskytovatelé sociálních služeb, Městský úřad
Počet dokončených investičních projektů ve školství	Počet nově vzniklých vzdělávacích zařízení, počet zrekonstruovaných budov, počet oprav a zlepšení vnitřního vybavení škol	Počet dokončených investičních projektů ve školství	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za pět let	Městský úřad, školská zařízení
		Procento navýšení kapacity vzdělávacích zařízení				

Zdroj: Vlastní zpracování

7.1.3 Environmentální pilíř

Tabulka 17. Navržené sady indikátorů – environmentální pilíř

Indikátor	Definice	Jednotka	Poslední známá hodnota (rok)	Požadovaný trend	Četnost sledování	Zdroj dat
Spokojenost obyvatel s kvalitou místního ovzduší	Spokojenost reprezentativního vzorku obyvatel města s kvalitou ovzduší.	Míra spokojenosti (např. průměrné hodnocení spokojenosti na stupnici 0-10)	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za tři roky	Dotazníkové šetření reprezentativního vzorku obyvatel
Spokojenost obyvatel s kvalitou veřejné zeleně	Spokojenost reprezentativního vzorku obyvatel města s kvalitou veřejné zeleně a parků.	Míra spokojenosti (např. průměrné hodnocení spokojenosti na stupnici 0-10)	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za tři roky	Dotazníkové šetření reprezentativního vzorku obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování

7.1.4 Věci veřejné

Tabulka 18. Navržené sady indikátorů – věci veřejné

Indikátor	Definice	Jednotka	Poslední známá hodnota (rok)	Požadovaný trend	Četnost sledování	Zdroj dat
Sounáležitost občanů s městem, vztahy mezi obyvateli	Spokojenost reprezentativního vzorku obyvatel města se sounáležitostí občanů s městem, vztahy	Dosažené bodové hodnocení – průměr vnímané úrovně sounáležitosti	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za dva roky	Dotazníkové šetření reprezentativního vzorku obyvatel

	mezi obyvateli	občanů s městem a vztahy mezi obyvateli občanů (např. průměrné hodnocení spokojenosti na stupnici 0-10)				
Pocit bezpečí obyvatel	Pocit bezpečí reprezentativního vzorku obyvatel města	Dosažené bodové hodnocení – průměr vnímané úrovně bezpečnosti za otázky týkající se bezpečí (např. průměrné hodnocení spokojenosti na stupnici 0-10)	Neznámá	Vzestup	Jedenkrát za dva roky	Dotazníkové šetření reprezentativního vzorku obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování

8 Výsledky a diskuse

Hodnocení výsledků kvantitativního a kvalitativního šetření bylo rozčleněno dle jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje. Uvedené poskytlo možnost prozkoumat implementaci udržitelného rozvoje na úrovni Města Podbořany z pohledu občanů a místních aktérů.

Ekonomický pilíř ukazuje, jak je udržitelný ekonomický rozvoj města. V anketě bylo sledováno celkem devět otázek. U téměř poloviny otázek je míra spokojenosti pod 50 %, jedná se o nespokojenost s technickou infrastrukturou, s ekonomickým rozvojem, bydlením a s celkovým vzhledem města. Ze Strategického plánu rozvoje Města Podbořany i výsledků kvalitativního šetření vyplynulo, že se Město zaměřuje na ekonomický rozvoj města, podporu zaměstnanosti i oblast bydlení. V plánovaných investičních akcích by se mělo Město ještě více zaměřit na řešení výše uvedených oblastí.

V sociálním pilíři byly v anketě sledovány čtyři otázky. U poloviny otázek je míra spokojenosti pod 50 %, jedná se o nespokojenost se sociálními službami a školstvím. Kvantitativní šetření v této oblasti poukázalo na náznak vznikající sociální exkluze. V kvalitativním šetření byl shodně zmíněn problém sociální nerovnosti. Ze Strategického plánu rozvoje Města Podbořany i kvalitativního šetření vyplynulo, že Město dlouhodobě podporuje všechny typy vzdělávacích zařízení. V sociální oblasti by se Město mělo zaměřit na zmírňování vznikajících sociálních disparit.

V environmentálním pilíři byly sledovány dvě otázky týkající spokojenosti s odpadovým hospodářstvím a životním prostředím. U obou otázek vyjádřili respondenti v kvantitativním šetření spokojenost pod 50 %. Město by se bezodkladně mělo zaměřit na řešení uvedených nedostatků ve spolupráci s podniky, které přispívají ke zhoršenému životnímu prostředí. Dle Strategického plánu rozvoje města se radnice zaměřuje na podporu energetických úspor v budovách vlastněných městem.

Dle výsledků kvantitativního šetření se občané snaží chovat zodpovědně v rámci environmentálního pilíře tím, že třídí komunální odpad a většina se jich pohybuje po městě buď pěšky nebo na kole. Osobní automobily jsou používány k pohybu po městě v menší míře. Dle Strategického plánu rozvoje města se radnice zaměřuje na podporu elektromobility.

V rámci věcí veřejných kvantitativní šetření sledovalo čtyři otázky. U všech otázek je míra spokojenosti nad 50 %. Z tohoto vyplývá, že Město Podbořany je důkazem dobré praxe v otázce otevřenosti a komunikace města (good governance). Toto je též podpořeno se spokojeností s činností neziskových organizací. V kvalitativním šetření bylo zmíněno velké

množství pozitivních příkladů, jak se Město snaží v oblasti věcí veřejných zlepšovat život ve městě a na druhé straně byly zmíněny rezervy v přirozeném zapojení občanů do rozvoje kulturních aktivit.

9 Závěr

Cílem této práce bylo navrhnout řešení podporující implementaci strategických dokumentů na úrovni obce Podbořany z různých úhlů pohledu společenských problémů. Za tímto účelem bylo realizováno kvantitativní a kvalitativní šetření mezi obyvateli Podbořan a místními aktéry, kteří se vyjádřili k uvedené problematice zcela svobodně. Z výsledků těchto šetření vzešla sada návrhu indikátorů, které byly dále doplněny dle existujících Podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území – IV. úplná aktualizace 2016 a Strategického plánu rozvoje Města Podbořany: Aktualizace 2020-2022. Toto je v souladu s dobrou praxí lokalizace udržitelného rozvoje dle Maiera a kol. (2012), Stachové a kol. (2009), Třebického a kol. (2010) a UCLG (2019).

Město Podbořany má vypracovaný Strategický plán rozvoje města, který byl naposledy aktualizován pro období 2020 - 2022. Tento dokument vychází ze strategie rozvoje UR pro Českou republiku navrženou Ministerstvem pro místní rozvoj. Tímto splňuje promítání cílů České republiky 2030 do regionálních a místních strategických koncepčních dokumentů a reflektuje je ve své praxi. Ve Strategickém plánu rozvoje města jsou definovány čtyři prioritní oblasti: školy a volný čas, bydlení a prostředí ve městě, ekonomický rozvoj a služby a investice, majetek města, chod úřadu. Dále jsou v uvedeném dokumentu stanoveny indikátory, které sledují a monitorují plnění cílů Strategického plánu rozvoje Města Podbořany. Toto je důkazem toho, že Město Podbořany má dlouhodobě propracovaný plán udržitelného rozvoje a neřeší uvedenou problematiku na ad hoc bázi jako např. Městský obvod Slezská Ostrava v Moravskoslezském kraji nebo obec Vitice ve Středočeském kraji (smocr.cz).

Město Podbořany se zúčastňuje na lokalizaci a implementaci záměrů strategického rozvoje ČR v oblasti udržitelného rozvoje. Z pohledu tří základních pilířů udržitelného rozvoje a pilíře věcí veřejných se obci Podbořany celkem daří realizovat strategické záměry udržitelného rozvoje. Avšak Město by se mělo zaměřit na zlepšení sounáležitosti občanů s městem a vztahy mezi obyvateli.

V rámci pokračování lokalizace a implementace udržitelného rozvoje by se Město mělo soustředit na začlenění navržených indikátorů do svého strategického plánu udržitelného rozvoje.

10 Seznam použitých zdrojů

1. ASCANI, A., CRESCENZI, R., IAMMRION, S. 2012. Regional Economic development. s. 3-7. [cit. 2020-09-10] Dostupné z:
<https://www.kch.tul.cz/sedlbauer/5.pdf>
<http://www.ub.edu/searchproject/wp-content/uploads/2012/02/WP-1.3.pdf>
2. BEDŘICH, M., Hák, T., Kolářová, H. Národní strategie udržitelného rozvoje a regionálního rozvoje k udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek. 2002. [cit. 2020-03-10] Dostupné z: <https://www.kch.tul.cz/sedlbauer/5.pdf>
3. BERNARD, J.(ed.). 2010. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. ISBN 978-80-7330-187-3
4. CEMR-Platforma. How local & regional government associations bring the SDGs to life. [cit. 2020-12-30] Dostupné z:
<http://platforma-dev.eu/wp-content/uploads/2019/09/CEMR-PLATFORMA-study-SDGs-2019-EN.pdf>
5. Centrum UK pro otázky životního prostředí. [cit. 2020-11-16] Dostupné z:
<https://www.kch.tul.cz/sedlbauer/5.pdf>
6. Cestovní ruch, udržitelný rozvoj a životní prostředí. [cit. 2021-01-13] Dostupné z:
http://www.mmr.cz/getmedia/cc80193b-e4e8-4694-8a65-728df70a5fd8/GetFile14_2.pdf.
7. Czech pointy. [cit. 2020-11-14] Dostupné z: <http://www.czechpointy.cz/>
8. Český statistický úřad - Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. [cit. 2020-10-23] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/domov>
9. Český statistický úřad: www.czso.cz, Státní zdravotnický ústav. [cit. 2020-03-10] Dostupné z: <http://www.szu.cz>.
10. Český statistický úřad. 2014 úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu. [cit. 2020-10-28] Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20536250/17023214.pdf/7545a15a-8565-458b-b4e3-e8bf43255b12?version=1.1>
11. ČR 2030; Úřad vlády, 2016. [cit. 2020-11-15] Dostupné z:
https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/CR-2030_Navrhovacast_final-k-MPR_30-11-2016.pdf
12. ČRS z.s. MO PODBOŘANY. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: <https://crs-mo-podborany4.webnode.cz/>

13. DAVIES, S., HALLET, M., Interactions between National and Regional Development. Hamburgisches Welt-Wirtschafts-Archiv (HWWA) Hamburg Institute of International Economics 2002 ISSN 1616-4814. [cit. 2020-07-18] Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=357343
14. Demografické údaje za města Ústeckého kraje - časová řada 2010 až 2019. [cit. 2020-10-27] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/demograficke-udaje-za-mesta-usteckeho-kraje-casova-rada-2007-az-2016>
15. Destinační management a vytváření produktu v cestovním ruchu. Vydalo: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 31. s. [cit. 2021-01-07] Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/cc80193b-e4e8-4694-8a65-728df70a5fd8/GetFile14_2.pdf
16. Digitální atlas zaniklých krajín – Podbořansko. [cit. 2020-10-15] Dostupné z: <http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/uvodni-stranka-2>
17. DISMAN, M., 2011. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Praha: Universita Karlova. Karolinum. ISBN 978-80-246-1966-8
18. Domov pro seniory Podbořany. [cit. 2020-11-03] Dostupné z: <http://www.domovpodborany.cz/vseobecne-informace/?arc=38>
19. Doupovská dráha. [cit. 2020-11-18] Dostupné z: <http://doupovskadraha.severoceskedrahy.cz/kontakt/home/o-zeleznici-zvane-doupovska-draha>
20. Euroregion Erzgebirge/Krušnohoří. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: <http://euroreg.cz/>
21. Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost. [cit. 2020-10-28] Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/future.pdf>
22. Horizontální princip udržitelného rozvoje: mapování konceptu. [cit. 2020-10-27] Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common->
23. ČSÚ - Veřejná databáze na internetu. [cit. 2020-11-24] Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__566616#profil31609=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26pvo%3DPU-MOSZV-ORGPf%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D31609%26katalog%3D31609
24. Charakteristika správního obvodu Podbořany. [cit. 2020-10-03] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/spravni_obvod_podborany
25. IBG-NET. [cit. 2020-11-17] Dostupné z: <https://www.ibg-net.cz/>

26. Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj (Cílů udržitelného rozvoje) v České republice. [cit. 2020-09-28] Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/\\$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/$FILE/OUR_ImplementaceAgendy2030_20190121.pdf)
27. Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030. MMR ČR. 2018. reg. č.: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0002185. [cit. 2020-06-12] Dostupné z:
<https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/10/Implementa%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n.pdf>. S. 60 -67.
28. INESAN, s.r.o. working paper. [cit. 2021-01-13] Dostupné z:
<https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/Horizont%C3%A1ln%C3%AD-princip-udr%C5%BEiteln%C3%A9ho-rozvoje.compressed.pdf>
29. JOVOVIC, R., DRASKOVIC, M., DELIBASIC, M., JOVOVIC, M. 2017. The concept of sustainable regional development – institutional aspects, policies and prospects. [cit. 2020-12-12], Dostupné z: https://www.jois.eu/files/18_Jovovic.pdf
30. KALABISOVÁ, J. A KOL. 2011. Indikátory udržitelného rozvoje. [cit. 2020-12-12], Dostupné z: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/75/153272/79Kalabisova.pdf
31. MA 21 v kraji Vysočina. 2010. Jak na místní Agendu 21 a udržitelný rozvoj v obcích a městech na Vysočině. Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, 2010. [cit. 2020-10-14] Dostupné z:
https://www.okrisky.cz/assets/File.ashx?id_org=10977&id_dokumenty=357583 25.s.
32. MAIER A KOLEKTIV. 2012. Udržitelný rozvoj území. s. 12 – 13. Grada Publishing, a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
33. Mapa sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit V České republice. [cit. 2020-10-28] Dostupné z:
https://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_20_1.html
34. MAS Vladař. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: <https://www.vladar.cz/mistni-akcni-skupina-vladar-vypis-text-10.html>
35. MAUSSEN, J. 2018. Shrnutí závěrečných zpráv expertních skupin pro identifikaci relevantních indikátorů kvality života v ČR. [cit. 2020-07-14] Dostupné z:
https://www.cr2030.cz/strategie/wp-content/uploads/sites/2/2018/05/kvalita_%C5%BEivota_cek.compressed.pdf
36. Medicina, spol. s.r.o. [cit. 2020-11-09] Dostupné z:

- <http://www.medicinapodborany.cz/stranka/75/Nemocnice-nasledne-pece-Podborany>.
37. Metodika pro zlepšení procesů místních akčních skupin. Uplatňování principu LEADER, organizační struktura MAS a proces výběru projektů, využití MAS jako platformy pro různé aktivity v oblasti regionálního rozvoje. Místní akční skupiny jako platforma regionálního rozvoje. Verze 1.0 10.6.2015, 22.s. [cit. 2020-11-09] Dostupné z:
https://www.mas-sternbersko.cz/data/upload/Metodika_v_1_0.pdf
38. MILAN-GARCÍA, J., URIBE-TORIL, J., RUIZ-REAL, L.J., de PABLO VALENCIANO, J. 2019. Sustainable Local Development. An Overview of the State of Knowledge. s. 1-2. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:
<http://repositorio.ual.es/bitstream/handle/10835/7618/resources-08-00031.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
39. Místně specifické indikátory města Štětí. Indikátory udržitelnosti. 2016. [cit. 2020-09-10] Dostupné z:
https://www.steti.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,276/Itemid,99999999/?mosmsg=You+are+trying+to+access+from+a+non-authorized+domain.+%28www.google.com%29
40. MMR Kolektiv Konsorcia SPROR Plus. 2007. Cestovní ruch a udržitelný rozvoj. [cit. 2020-05-03] Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/getfile15_1.pdf. 16. s.
41. MMR. Místně specifické indikátory města ŠTĚTÍ. 2016. Dostupné z:
https://www.steti.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,276/Itemid,99999999/?mosmsg=You+are+trying+to+access+from+a+non-authorized+domain.+%28www.google.com%29
42. MOLDAN, B., HROUDA, V. 2002. Návrh národní strategie udržitelného rozvoje ČR. [cit. 2020-10-03] Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/00343400903234696>.
43. NOVÁK, J., TŘEBICKÝ, V. BARTOŠ, L., HRABALÍKOVÁ, M. Vyhodnocování strategie udržitelného rozvoje na místní úrovni – návrh indikátorů. [cit. 2020-08-01] Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d78e4d0e-0ad1-46b3-9d37-e83b4341f717/publikace_TIMUR
44. OECD. 2008. Measuring sustainable development. Report of the Joint UNECE/OECD/Eurostat Working Group on Statistics for Sustainable Development. UNITED NATIONS New York and Geneva. cit. 2020-04-13] Dostupné z:
<https://www.oecd.org/greengrowth/41414440.pdf> s. 20-23

45. PECL, P., HAVRÁNEK, T. 2008. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice. [cit. 2020-07-20] Dostupné z:
<http://www.spov-pk.cz/dokumenty/Metodika%20dobre%20praxe%20MAS.pdf>
46. PIKE, A., RODRÍGUEZ-POSE, A., TOMANEZ, J. 2008. Local and Regional Development. *Economic Geography*. 84. 10.1111/j.1944-8287.2008.tb00407.x.
47. Počet obyvatel podle výsledků sčítání od roku 1921 ve vybraných městech Ústeckého kraje. [cit. 2020-10-27] Dostupné z:
[https://www.czso.cz/csu/xu/mesta_a_obce_mesta.:](https://www.czso.cz/csu/xu/mesta_a_obce_mesta.)
48. Podbořany dokončily jízdní okruh pro děti a piknikovou louku pro dospělé. Lokalitu u Hluban chce město zapojit do vycházkové trasy. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:
<https://sever.rozhlas.cz/podborany-dokoncily-jizdni-okruh-pro-deti-a-piknikovou-louku-pro-dospele-8221692>
49. Podbořany oficiální stránky města. [cit. 2020-10-03] Dostupné z:
<https://www.podborany.net/>
50. POMALIŠOVÁ, M. 2008. Výsledky sledování indikátoru ECI/TIMUR A.3: Mobilita a místní přeprava cestujících v Třebíči. Dostupné z:
https://www.trebic.cz/assets/File.ashx?id_org=16973&id_dokumenty=5935
51. PONDĚLÍČEK, M. Indikátory rozvoje v udržitelné krajině. [cit. 2020-11-09] Dostupné z:
<http://www.uzemi.eu/vystupy/publikace/-97-indikatory-rozvoje-v-udrzitelne-krajine.html>
52. Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj regionů, obcí a území: [cit. 2020-12-30] Dostupné z:
<https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/pracovni-skupina-pro-udrzitelny-rozvoj-regionu,-ob>
53. Region Podbořanska. [cit. 2020-11-11] Dostupné z: <http://www.regionmedia.cz/nase-media/detail/191-region-podboranska>
54. Regionální informační servis. [cit. 2020-11-24] Dostupné z:
<https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/566616-podborany>
55. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. [online] [cit. 2020-07-12] Dostupné z:
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
56. Rodinné a mateřské centrum Jonáš, z. [cit. 2020-11-13] Dostupné z:
https://rmcjonas.estranky.cz/?fbclid=IwAR1hGkGRjsIC0w4nYwZxCv4v8KMVAo-KNVZ11Jxsp2o7rh moyFuQ1M6_9mw
57. Sbor dobrovolných hasičů Podbořany. [cit. 2020-11-01] Dostupné z:

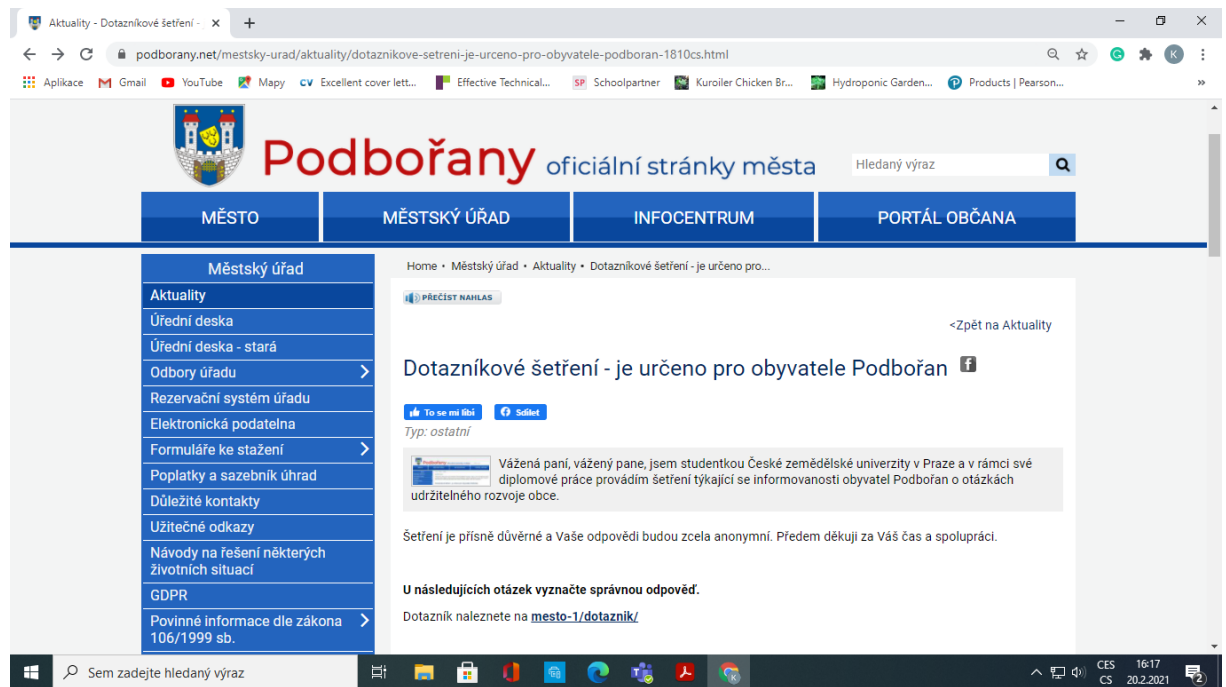
- <https://hasicipodborany.estranky.cz/>
58. STACHOVÁ, J., BERNARD, J., ČERMÁK, D.: 2009. Sociální kapitál v České republice a v mezinárodním srovnání. ISBN 978-80-7330-166-8.
59. Strategie komunitě vedeného místního rozvoje MAS VLADAŘ pro období 2014-2020. [online]. [cit. 2020-10-03] Dostupné z:
https://www.vladar.cz/soubory/texty/text_00022/94_final_scldd-mas-vladar-2014-2020_iii-hodnoceni-cerven-2017.pdf
60. Strategický plán rozvoje města Podbořany Aktualizace 2020–2022. [cit. 2020-11-13] Dostupné z:
https://www.podborany.net/e_download.php?file=data/editor/619cs_1.pdf&original=SP%20Podborany%20navrhova%20cast%20final.pdf
61. Strategie území správního obvodu ORP Podbořany v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a turistiky a cestovního ruchu. [cit. 2020-11-17] Dostupné z:
http://old.smocr.cz/obcesobe-docs/Podbo%C5%99any/SD_Podbo%C5%99any.pdf
62. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. MMR ČR. [cit. 2020-03-17] Dostupné z:
<https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>
63. Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020. MMR ČR. 2013. [cit. 2020-03-17] Dostupné z: <https://mmr.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>
64. Svazek obcí Podbořansko. [cit. 2020-11-01] Dostupné z: <https://www.podboransko.cz/>
65. Šedá je teorie, pestrá je praxe: Paleta přístupů českých a moravských obcí k udržitelnému rozvoji (1.12.2020). [cit. 2021-03-29] Dostupné z:
<https://www.smocr.cz/cs/cinnost/udrzitelny-rozvoj/a/seda-je-teorie-pestra-je-praxe-paleta-pristupu-ceskych-a-moravskych-obci-k-udrzitelnemu-rozvoji>
66. ŠILHÁNKOVÁ, V. A KOL. 2011. Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce. Hradec Králové, 2011. ISBN 978-80-904671-3-2
67. Towards the localization of the SDGs. Local and regional governments' report to the 2019 HLPF 3rd Report. [cit. 2020-11-04] Dostupné z:
https://www.uclg.org/sites/default/files/towards_the_localization_of_the_sdgs_0.pdf.
s.32-36.

68. TŘEBICKÝ, V., KOLSKÁ, K., TREZNER, J. 2010. Udržitelný rozvoj měst a obcí. CZ0109. Cesta k udržitelnému rozvoji Vsetínska. [cit. 2020-03-01] Dostupné z: https://mestovsetin.cz/assets/File.ashx?id_org=18676&id_dokumenty=499437. 25. s.
69. UHLÍŘOVÁ, J. 2008. Co přinesly projekty v Hostětíně? Analýza modelových projektů udržitelných rozvoje. Červen 2008, 14 s. ISBN 978-80-904148-1-5
70. United cities and Local governments, 2015. The role of Local Governments in the Effective Implementation of the Sustainable Development Goals. [cit. 2020-11-04] Dostupné z: <https://www.uclg.org/en/media/news/role-local-governments-effective-implementation-sustainable-development-goals>
71. Úplná aktualizace 2016 – Územně analytické podklady SO ORP PODBOŘANY. [online]. [cit. 2020-10-03] Dostupné z: <https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/data/uploads/UAP/podborany/4-aktualizace-2016/text/uap-textova-ast.pdf>
72. Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu. [cit. 2020-10-28] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536250/17023214.pdf/7545a15a-8565-458b-b4e3-e8bf43255b12?version=1.1>
73. Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj Strategický rámec Česká republika 2030. [cit. 2020-02-05] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/\\$FILE/OUR_Strategicky_ramec_20181015.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/$FILE/OUR_Strategicky_ramec_20181015.pdf)
74. Ústav územního rozvoje. Principy udržitelného rozvoje území [cit. 2020-05-20] Dostupné z: http://www.uur.cz/principy/pap/KapitolaA/A12_PrincipyUdrzitelnehoRozvojeUzemi_20061206.pdf .
75. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. Ústí nad Labem, 2006: Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006–2020. [cit. 2020-04-20] Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategie_udrzitelneho_rozvoje_usteckeho_kraje.pdf .6. s
76. Územní plán Podbořany [cit. 2020-11-27] Dostupné z: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/U0VBX1VMSzA3NFBfbmF2cmhaYWRhbmlfMS5wZGY/ULK074P_navrhZadani.pdf
77. V Podbořanech na Lounsku provozuje město vlastní moštárnu. [cit. 2020-10-28] Dostupné z:

- <https://sever.rozhlas.cz/mostarny-zahajuji-sezonu-v-podboranech-na-lounsku-provozuje-mesto-vlastni-8289699>
78. VAJDOVÁ, Z. (ed.). 2011. Sociální kapitál a dopady ekonomické krize v regionech Kraj Vysočina a Ústecký kraj. ISBN 978-80-7330-215-3
79. VARVAŽOVSKÁ, P. 2010. Přínos dobrovolného sdružení obcí pro rozvoj daného regionu. Veřejná správa 2010 (září 2010, Seč u Chrudimi, Česko) [cit. 2021-01-21] Dostupné z:
https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/38027/Varva%20c3%a9ovsk%20a1P_P%20c3%99%20adnosDobrovoln%20a9ho_2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y. s. 221
80. Veřejná databáze. [cit. 2020-10-28] Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/>
81. Výsledky dotazníkového šetření. Spokojenost občanů s místním společenstvím, OPAVA. 2016. Dostupné z: https://www.opava-city.cz/files/cz/nabidka-temat/zivotni-prostredi/dokumenty-zivotniho-prostredi/indikatory-udrzitelneho-rozvoje/zprava_a3_opava_zima_let_2016_final.pdf
82. Výsledky dotazníkového šetření spokojenost občanů s místním společenstvím a mobilita a místní přeprava obyvatel města ŠTĚTÍ. 2018. Dostupné z: https://www.steti.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,276/Itemid,99999999/?mosmsg=You+are+trying+to+access+from+a+non-authorized+domain.+%28www.google.com%29
83. WARD, N., BROWN, L.D. 2009. Placing the Rural in Regional Development, Regional Studies, 43:10, 1237-1244, DOI: 10.1080/00343400903234696. s.1238-1241.
84. WRIGHT, C. 2018. United Cities and Local Government. Sustainable development through local action. [cit. 2020-12-30] Dostupné z:
<https://www.local2030.org/library/705/Sustainable-Development-through-Local-Action.pdf>
85. 1. Česká společnost, z. s. [cit. 2020-11-13] Dostupné z: <http://1ceskaspolecnost.cz/>
86. https://www.podborany.net/data/editor/152cs_17_big.jpg?gcm_date=1384866692. [cit. 2020-10-15]

11 Přílohy

Příloha 1 Oficiální stránky města

The screenshot shows a web browser displaying the official website of Podbořany. The browser's address bar shows the URL: `podborany.net/mestsky-urad/aktuality/dotaznikove-setreni-je-urceno-pro-obyvatele-podboran-1810cs.html`. The website header features the city's coat of arms and the text "Podbořany oficiální stránky města" with a search bar. Below the header are four main navigation buttons: "MĚSTO", "MĚSTSKÝ ÚŘAD", "INFOCENTRUM", and "PORTÁL OBČANA".

The main content area is titled "Městský úřad" and contains a list of links: "Aktuality", "Úřední deska", "Úřední deska - stará", "Odbory úřadu", "Rezervační systém úřadu", "Elektronická podatelna", "Formuláře ke stažení", "Poplatky a sazebník úhrad", "Důležité kontakty", "Užitečné odkazy", "Návody na řešení některých životních situací", "GDPR", and "Povinné informace dle zákona 106/1999 sb.". The main article is titled "Dotazníkové šetření - je určeno pro obyvatele Podbořan" and includes a Facebook share button, a "Typ: ostatní" label, and a text block: "Vážená paní, vážený pane, jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze a v rámci své diplomové práce provádím šetření týkající se informovanosti obyvatel Podbořan o otázkách udržitelného rozvoje obce." Below the text, it states: "Šetření je přísně důvěrné a Vaše odpovědi budou zcela anonymní. Předem děkuji za Váš čas a spolupráci." and "U následujících otázek vyznačte správnou odpověď. Dotazník naleznete na [mesto-1/dotaznik/](#)".

The Windows taskbar at the bottom shows the search bar with "Sem zadejte hledaný výraz", several application icons, and the system tray with the date "20.2.2021" and time "16:17".

Příloha 2 Dotazníkové šetření - anketa

20. 2. 2021

Dotazník - Oficiální stránky Města Podbořany

Tato stránka používá soubory cookies za účelem poskytování služeb v souladu s Pravidly pro užívání cookies. Podmínky pro uchovávání nebo přístup ke cookies je možné nastavit ve vašem prohlížeči. [Více informací \(? cookies=1&lang=cs\)](#)

(./)

Hledaný výraz

Vážená paní, vážený pane, jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze a v rámci své diplomové práce provádím šetření týkající se informovanosti obyvatel Podbořan o otázkách udržitelného rozvoje obce. Šetření je přísně důvěrné a Vaše odpovědi budou zcela anonymní. Předem děkuji za Váš čas a spolupráci.

Dotazníkové šetření - je určeno pro obyvatele Podbořan

U následujících otázek vyznačte správnou odpověď.

1. Jak jste spokojen/a s městem jako místem, kde žijete či pracujete?

- velmi spokojen/a
 mírně spokojen/a
 mírně nespokojen/a
 velmi nespokojen/a

2. Které složky komunálního odpadu třídíte?
/možno vyznačit více odpovědí/

- Papír
 Plasty
 Sklo
 Tetrapak
 Elektroodpad
 Bioodpad
 Jiné
 Žádné

3. Jaký druh dopravy po městě zpravidla používáte? */možno vyznačit více odpovědí/*

- Pěšky
 Kolo
 Hromadná doprava
 Auto
 Jiné

Jak hodnotíte tyto oblasti fungování města? /1 – velmi vysoká spokojenost až 5 velmi nízká spokojenost/

Školství a možnosti vzdělávání

Sociální služby (pro seniory, pečovatelská služba)

Technická infrastruktura

<https://www.podborany.net/mesto-1/dotaznik/>

1/3

Odpadové hospodářství

--vyberte-- ▾

Bezpečnost (vandalismus, kriminalita)

--vyberte-- ▾

Dopravní infrastruktura (silnice, parkování)

--vyberte-- ▾

Možnosti pracovního uplatnění

--vyberte-- ▾

Sounáležitost občanů s městem, vztahy mezi obyvateli

--vyberte-- ▾

Volnočasové a sportovní aktivity

--vyberte-- ▾

Zdravotní služby

--vyberte-- ▾

Využití cestovního ruchu (služby, turistika)

--vyberte-- ▾

Otevřenost a komunikace města

--vyberte-- ▾

Dostupnost a kvalita veřejné dopravy

--vyberte-- ▾

Ekonomický rozvoj města

--vyberte-- ▾

Celkový vzhled města

--vyberte-- ▾

Dostupnost a kvalita obchodů a služeb

--vyberte-- ▾

Životní prostředí (vzduch, hluk, prach)

--vyberte-- ▾

Činnost neziskových organizací

--vyberte-- ▾

Bydlení (výstavba, kvalita)

--vyberte-- ▾

5. Jak jste spokojen/a s možnostmi účastnit se místního plánování, rozhodování či veřejných projednávání jednotlivých aktivit ve městě? /1 – velmi vysoká spokojenost až 5 velmi nízká spokojenost/

--vyberte-- ▾

6. Zhodnotte prosím následující možnost možnosti Vašeho zapojení do rozhodování ve vašem městě /1 – velmi vysoká spokojenost až 5 velmi nízká nespokojenost/

--vyberte-- ▾

U následujících otázek vyznačte správnou odpověď.

7. Pohlaví

- žena
 muž

8. Věk

- do 25 let
 26-35 let
 36-45 let
 46-55 let
 56-65 let
 nad 65 let

9. Zaměstnání

- student/ka
 podnikatel/ka
 zaměstnanec/zaměstnankyně
 nezaměstnaný/á
 důchodce/důchodkyně
 na mateřské/rodičovské dovolené, v domácnosti

20. 2. 2021

Dotazník - Oficiální stránky Města Podbořany

10. Vzdělání

- základní
- střední bez maturity
- střední s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

11. Bydliště

- Podbořany – město
- Buškovice, Dolánky, Hlubany, Kaštice, Kněžice, Letov, Mory, Neprobylice, Oploty, Pšov, Sýrovice a Valov – místní části

Z důvodu zamezení automatického vyplňování formulářů spamery a roboty odpovězte, prosím, na následující kontrolní otázku: Kolik má zdravý člověk dohromady prstů na obou rukou

ODESLAT

(<http://www.igalileo.cz>)
Oficiální stránky Města Podbořany © 2021
Provozovatel [Galileo Corporation s.r.o.](http://www.igalileo.cz)
(<http://www.igalileo.cz>)

Poslední aktualizace: 20.02.2021